

Universitätsbibliothek Wuppertal

Handlexikon zu Cicero

Merguet, Hugo

Leipzig, 1905

N

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2871)

2. quae (navis) urbis instar habere inter illos piraticos myoparones videretur; Ver V 89.

myrmillo. Gladiator, Fechter: I. quia Mylasis myrmillo Thraecem iugulavit; Phil VI 13. — II. ille ex myrmillone dux, ex gladiatore imperator quas effecit strages! Phil III 31.

myrothecium. Salbenbehälter: meus liber totum Isocrati myrothecium consumpsit; A II, 1, 1.

mystagogus. Cicerone: ii, qui hospites ad ea, quae visenda sunt, solent ducere, quos illi mystagogos vocant; Ver IV 132.

mysteria. Geheimlehren, Geheimfultus, Myfterien: I. in quem diem Romana incidant mysteria; A VI 1, 26. quo die mysteria futura sint;

A V 21, 14. quo die olim piaculum, mysteria scilicet; A XV 25. — II. ne rhetorum aperiendam mysteria; Tusc IV 25. videntur Athenae in vitam hominum attulisse nihil melius illis mysteriis, quibus ex agresti immanique vita exculsi ad humanitatem et mitigati sumus, initiaque ut appellantur, ita re vera principia vitae cognovimus; leg II 36. ut illa dicendi mysteria enuntiet; de or I 206. habeo: f. III. eos admoneamus, ut illud tacitum tamquam mysterium teneant; de or III 64. — III. quae (epistulae) tantum habent mysteriorum, ut . . . A IV 17, 1. eo ex te quaesieram mysteriorum diem; A XV 25. — IV. excoli; al. f. II. appello. reminiscere, quoniam es initiatus, quae tradantur mysteriis; Tusc I 29.

Naevus. Naß, Muttermal: I. equos (deos) naevum habere (arbitramur)? nat I 80. — II. quoniam totum me non naevo aliquo aut crepundiis, sed corpore omni videris velle cognoscere; Bru 313.

nam. denn, nämlich, freilich: I. in Hauptfäßen: 1. nam nec vir bonus haberi debet, qui . . ; fin II 71. nam saepe res parum est intellecta longitudine narrationis; inv I 29. nam ex hac quoque re non numquam animus auditoris offenditur; inv I 23. nam eum, quem docilem velis facere, simul attentum facias oportet. nam is est maxime docilis, qui attentissime est paratus audire; inv I 23. nam neque ab eo divelli possunt et pereant sane; Catil II 22. nam et tu, mulier, optimum virum vis habere et tu, Xenophon, uxorem, habere lectissimam maxime vis; inv I 52. nam praeclare Ennius: »bene facta« . . ; of II 62. nam isto quidem modo vel consulatus vituperari potest; leg III 23. — 2. nam haec quis est, qui diligenter indicata arbitretur? Cluent 127. — 3. nam quanti verba illa: UTI NE . . ! of III 70. — 4. nam sic habetote; leg I 16. — II. vor Nebenfäßen: nam bonum ex quo appellatum sit, nescio; fin IV 73. nam cum ageretur togata »Simulans«, caterva tota contenta est; Sest 118. nam, dum haruspicinam veram esse vultis, physiologiam totam pervertitis; div II 37. nam etsi a vobis sic audior, tamen vocat me alio vestra expectatio; Cluent 63. nam ne forte sis nescius et existimes . . ; Font 2. nam ni ita esset, beati quoque opinione essent; leg I 46. nam, nisi Ilias illa exstitisset, idem tumulus nomen etiam obruisset; Arch 24. nam posteaquam illinc M. Aquilius decessit, edicta praetorum fuerunt eius modi, ut . . ; Ver V 7. nam qui Isocraten maxime mirantur, hoc in eius summis laudibus ferunt, quod . . ; orat 174. nam, quod vos omnia pati vidit, usus est ipse incredibili patientia; Phil X 9. nam quod (Regulus) rediit, nobis nunc mirabile videtur; of III 111. nam quoniam quaeritur . . ; orat 45. nam si quando id primum invenire volui, nullum mihi occurrit nisi . . ; de or II 315. nam simul atque e navi egressus est, dedit (litteras); Ver II 19. nam ut haec ex iure civili proferunt, sic adferant velim, quibus . . ; Caecin 100. nam, ut sint illa vendibiliora, haec uberiora certe sunt; fin I 12.

namque. nämlich, denn, ja auch, freilich: I. namque aut senes ad eas (artes) accesserunt aut . . ; de or III 89. namque hoc praestat amicitia propinquitati, quod . . ; Lael 19. — II. namque ut C. Flaminius relinquam, quid iuris bonis viris Ti. Gracchi tribunatus reliquit? leg III 20.

nanciscor. erlangen, gewinnen, erreichen, finden, antreffen: I. alqd. f. firmitatem. vehementem accusatorem nacti sumus; Flac 13. immanes

et feras beluas nanciscimur venando; nat II 161. cuius rei non nullam consuetudinem nactus sum; Q fr II 12, 2. nactus est consules eos, quorum . . ; Arch 5. si quid firmitatis nactus sit Antonius; ep XI 12, 1. imperium ille si nactus esset; Milo 76. si (semen) nactum sit materiam, qua ali augerieque possit; nat II 81. iste amplam occasionem calumniae nactus; Ver II 61. maiorem spem impetrandi nactus sum; ep XIII 7, 4. quoniam hoc primum tempus discendi nactus es; div Caec 27. — II. quoniam nacti te sumus aliquando otiosum; fin I 14.

nares. Nase: I. nares, quae semper propter necessarias utilitates patent, contractiores habent introitus, ne quid in eas, quod noceat, possit pervadere; nat II 145. — II, 1. quod (os) adinnetis naribus spiritu augetur; nat II 134. — 2. reticulum ad nares sibi admovebat tenuissimo lino, plenum rosae; Ver V 27. pervado in: f. I. — III. cauum tam incredibilem ad investigandum sagacitas narium quid significat? nat II 158.

narratio. Erzählung: I. nunc de narratione ea, quae causae continet expositionem, dicendum videtur; inv I 28. narratio est rerum gestarum aut ut gestarum expositio; inv I 27. iubent rem narrare ita, ut veri similis narratio sit, ut aperta, ut brevis; de or II 80. apertam narrationem tam esse oportet quam cetera; de or II 329. erit perspicua narratio, si verbis usitatis, si ordine temporum conservato || servato || si non interrupte narrabitur; de or II 329. quod omnis orationis reliquae fons est narratio; de or II 330. est narratio aut praeteritarum rerum aut praesentium; part or 13. quoniam narratio est rerum explicatio et quaedam quasi sedes et fundamentum constituendae fidei; part or 31. suavis narratio est, quae habet admirationes, expectationes, exitus inopinatos; part or 32. f. habet, spectant. IV. virtus. oportet eam (narrationem) tres habere res: ut brevis, ut aperta, ut probabilis sit; inv I 28. festivitatem habet narratio distincta personis et interpuncta sermonibus; de or II 328. f. est; part or 32. (narratio) obest tum, cum ipsius rei gestae expositio magnam excipit offensionem; inv I 30. quia narratio obscura totam occaecat orationem; de or II 329. narrationes ut ad suos finis spectent, id est, ut planae sint, ut breves, ut evidentes, ut credibiles, ut moratae, ut cum dignitate; Top 97. — II, 1. accommodo: f. IV. distingo, al.: f. I. habet, narrationes credibiles nec historico, sed prope cotidiano sermone explicatae dilucide; orat 124. — 2. dico de: f. I. continet. — III. quod est proprium narrationis; de or II 264. — IV. narrationum genera tria sunt; inv I 27. quod (brevitas) eam virtutem, quae narrationis est maxima, ut iucunda et ad persuadendum accommodata || accurata, al. || sit, tollit; de or II 326. — V. quae (brevitas)

saepissime in narratione laudatur; part or 32. in multis nominibus in Trophoniana Chaeronis narratione Graecos in eo reprehendit, quod . . . ; A VI 2, 3.

narrator, Erzähler: I. ceteri non exornatores rerum, sed tantum modo narratores fuerunt; de or II 54. — II. natura fingit homines et creat imitatores et narratores facetos; de or II 219.

narro, erzählen, Nachricht geben, mitteilen, reden, jagen: I. 1. quae magis sunt propria narrandi; Top 97. — 2. ut dilucide probabiliterque narremus, necessarium est; part or 31. male hercule narras; Tusc I 10. — II. 1. mores eius, de quo narres; de or II 241. Crassi libertum tibi de mea sollicitudine macieque narraisse; A III 15, 1. — 2. narro tibi: antea subirascebar brevitati tuarum litterarum; ep XI 24, 1. narra mihi, reges Armenii patricos resalutare || salutare || non solent? A II 7, 2. narro tibi: Q pater exsultat laetitia; A XV 21, 1. — 3. narrat Naevio, quo in loco viderit Quinctium; Quinct 24. — 4. narrat omnibus emisse se; Ver IV 46. — III. quem tu mihi Staseam, quem Peripateticum narras? de or I 105. f. tempora. memini te mihi Phameae cenam narrare; ep IX 16, 8. Antonii consilia narras turbulenta; A XV 4, 1. narrare rem quod breviter iubent; de or II 326. saepe tibi meum (somnia) narravi; div I 58. Catulum mihi narras et illa tempora; ep IX 15, 3.

narthecium, Salbenfästchen: iam doloris medicamenta illa Epicurea tamquam de narthecio proment; fin II 22.

narvus, fundig: „noti“ erant et „navi“ et „nari“; orat 158.

nascor, geboren, erzeugt werden, entstammen, entstehen, entstehen, entspringen, herriühren, beginnen, part. geschaffen, geschickt, geeignet, alt: I. 1. quod salutis certa laetitia est, nascendi incerta condicio; Catil II 2. nihil ad agendam vitam nascendi tempus pertinere; div II 95. — 2. (Silenum) docuisse regem non nasci homini longe optimum esse; Tusc I 114. — II. cum te unum ex omnibus ad dicendum maxime natum aptumque cognossem; de or I 99. illi (Graeci) nati in litteris; de or III 131. parente P. Sestius natus est homine et sapiente et sancto et severo; Sest 6. C. Cassius, in ea familia natus; Phil II 26. in miseriam nascimur sempiternam; Tusc I 9. cum (Dionysius) quinque et viginti natus annos dominatum occupavisset; Tusc V 57. quae quia partus matronarum tueatur, a nascentibus Natio nominata est; nat III 47. equestri loco natus; rep I 10. natus ad agendum semper aliquid dignum viro; ep IV 13, 3. quod ea condicione nati sumus, ut nihil, quod homini accidere possit, recusare debeamus; A XV 1, 1. cetera nasci occidere, fluere labi; orat 10. cum ab ipso (genero) nascetur; A XI 23, 3. quem ad modum in corpore morbi aegrotationesque nascuntur, sic . . . ; Tusc IV 23. haec aestimatio nata est initio non ex praetorum aut consulum, sed ex aratorum et civitatum commodo; Ver III 189. simul atque natum sit animal; fin III 16. qui non nascentibus Athenis, sed iam adultis fuerunt; Bru 27. quamquam aves quasdam rerum augurandarum causa esse natas putamus; nat II 160. unde causa controversiae nasceretur; fin IV 45. hinc cum hostibus clandestina colloquia nasci; Cato 40. nec in impeditis ac regum dominatione devinctis nasci cupiditas dicendi solet; Bru 45. di semper fuerunt, nati numquam sunt, siquidem aeterni sunt futuri; nat I 90. cui (foro) nata eloquentia est; Bru 283. ut frumenta nata sunt, ita decumae veneunt; Ver III 147. genus hominum ad honestatem natum; part or 91. longe post natos homines improbissimus C. Servilius Glaucia; Bru 224. omnes leges omniaque iudicia ex improborum iniquitate et iniuria nata sunt; Tul S. omnia (membra) ita nata atque ita locata sunt, ut . . . ; nat

II 121. morbi: f. aegrotationes. innumerabiles (mundos) in omni puncto temporis alios nasci, alios interire; nat II 94. oratio quaedam ex ipso fine et ex genere causae nascitur; inv II 13. nulla tam detestabilis pestis est, quae non homini ab homine nascatur; of II 16. ipsum (principium) nulla ex re alia nasci potest; Tusc I 54. posse pro re nata te non incommode ad me in Albanum venire; A VII 8, 2. ut in iis (praediis mulieres) pro re nata non incommode possint esse; A VII 14, 3. si vera (somnia) a deo mittuntur, falsa unde nascuntur? div II 127. hinc illa Verria nata sunt; Ver IV 24. virum ex isdem quibus nos radicibus natum ad salutem huius imperii, C. Marium; Sest 50. uxor Aeschionis, honesto loco nata; Ver V 31. — III. utrum putes melius fuisse me civem in hac civitate nasci an te; Vatin 10. hominem ad duas res, ut ait Aristoteles, ad intellegendum et || et ad || agendum, esse natum quasi mortalem deum; fin II 40. „o fortunatam natam me consule Romam“; fr H X, b, 9.

nassa, Neuse, Schlinge: ex hac nassa exire constitui; A XV 20, 2.

nasturcium, Stresse: sit voluptas non minor in nasturcio illo, quo vesci Persas esse solitos scribit Xenophon, quam in Syracusanis mensis; fin II 92.

nasus, Nase: nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis interiectus esse videatur; nat II 143.

natalicia, Geburtstagschmaus: dat natalicium in hortis; Phil II 15.

natalicius, zur Geburt, Geburtsstunde gehörig: qui haec Chaldaeorum natalicia praedicta defendunt; div II 89. cum ea notent sidera natalicia Chaldaei, quaecumque lunae iuncta videantur; div II 91.

natalis, der Geburt: nullus est cuiusquam dies natalis; fin II 102. qui (dies) casu idem natalis erat et Brundisinae coloniae et tuae vicinae Salutis; A IV 1, 4. haec ad te die natali meo scripsi; A XI 9, 3.

natatio, Schwimmbung: sibi (habeant) clavam et pilam, sibi natationes atque cursus; Cato 58.

natio, Geburt, Abstammung, Geschlecht, Volksstamm, Volk, Gattung, Klasse, Schaar, Klasse: I. 1. cum multas acceperint socii atque exterae nationes calamitates et iniurias; Ver IV 132. „deteriores“ cavete; quorum quidem est magna natio; har resp 57. fore uti nationes exterae legatos ad populum Romanum mitterent; Ver pr 41. publicanos tradidit in servitum Iudaeis et Syris, nationibus natis servituti; prov 10. Cilices et Arabum natio avium significationibus plurimum obtemperant; div I 92. si illa officiosissima tota natio candidatorum obviam venit; Muren 69. — 2. habes, qui essent optimates, non est „natio“, ut dixisti; Sest 132. — II. 1. ceteras (nationes) conterruit, compulit, domuit, imperio populi Romani parere adsuefecit; prov 33. ii, quam tu „nationem“ appellasti; Sest 97. compello, al: f. adsuefacio, qui hanc „nationem“ deleri et concidi conepivit; Sest 132. hoc vitio cumulata est eruditissima illa Graecorum natio; de or II 18. deleo: f. concido, vexatis ac perditis exteris nationibus; of II 28. nationes eas ita esse partim recisas, partim repressas, ut . . . ; prov 31. vexo: f. perdo. — 2. me idem senatus exteris nationibus commendavit; Piso 34. civem optimum dedi inimicissimis atque immanissimis nationibus; Font 41. civitas data non solum singulis, sed nationibus et provinciis universis; Phil I 24. trado: f. I, 1. nascuntur. — 3. quae (sacra) maiores nostri ab exteris nationibus ascita atque arecessita coluerunt; Ver IV 115. cum acerrimis nationibus et maximis Germanorum et Helvetiorum decertavit; prov 33. — III. 1. omnium nationum exterarum princeps Sicilia; Ver II 2. — 2. quae (auctoritas) nisi gravis erit apud

socios et exterarum nationes; Ver IV 25. — IV. sustinere iam populus Romanus omnium nationum non vim, non arma, non bellum, sed luctus, lacrimas, querimonias non potest; Ver III 207. ne nationis magis quam generis uti cognomine videretur; Cluent 72. audire contionem concitatam levissimae nationis; Flac 19. hoc ius nationum exterarum est; div Caec 18. lacrimae, al: f. arma, regum, populorum, nationum portus erat et refugium senatus; of II 26. — V. 1. neque tam barbari lingua et natione illi quam tu natura et moribus; Ver IV 112. natione (consideratur), Graius an barbarus (sit); inv I 35. — 2. cuius legis non modo a populo Romano, sed etiam ab ultimis nationibus iam pridem severi custodes requiruntur; div Caec 18.

nativus, geboren, angeboren, natürlich, ursprünglich; nativos esse deos; nat I 25. urbis ipsius nativa praesidia; rep II 10. hoc ipso huius gentis ac terrae domestico nativoque sensu; har resp 19. beluarum ad saxa nativis testis inhaerentium; nat II 100. nativa (verba) ea, quae significata sunt sensu; part or 16.

nato, schwimmen, schwanken, überfließen: I. qui neque in Oceano natate volueris studiosissimus homo natandi; ep VII 10, 2. — II. in quo magis tu mihi natate visus es quam ipse Neptunus; nat III 62. erit nobis honestius videri venisse in illa loca ploratum potius quam natatum; ep IX 2, 5. f. I. quae (insulae) fluctibus cinctae natant paene ipsae; rep II 8. natabant pavimenta vino; Phil II 105.

natrrix, Wasserchlange; cur deus tantam vim natricum viperarumque fecerit; Ac II 120.

natura, Geburt, Geburtsorgan, Natur, natürliche Beschaffenheit, Naturell, Charakter, Anlage, Wesen, Naturkraft, Element, Substanz, Ding, Welt: I. **absolut**: 1. de forma (deorum) partim natura nos admonet, partim ratio docet; nat I 46. reliquas naturas nihil aliud agere, nisi ut id conservent, quod in quaque optimum sit; fin IV 34. quas (naturas) et nasci et extingui perspicuum est et sensu omni carere; nat I 29. exiguum nobis vitae curriculum natura circumscipit; Rabir 30. cum integra mente opus ipsa suum eadem, quae coagmentavit, natura dissolvit; Cato 72. quas (res) primas homini natura conciliet; Ac II 131. conservant: f. agunt, non posse eam naturam, quae res eas contineat, esse mortalem; Cato 78. haec (natura) Curionem, haec Hortensii filium, non patrum culpa corrupit; A X 4, 6. quas (res) et creat natura et tuetur; fin V 38. quas (res) mihi aut natura aut fortuna dederat; Sest 47. docentes, quam parva et quam pauca sint, quae natura desideret; Tusc III 56. f. II, 3. obsequor, dissolvit: f. coagmentat, quae natura agri tantum modo efficere possit, ut mortuorum corpora sine detrimento vivorum recipiat, ea potissimum ut compleatur; leg II 67. natura nulla est, quae non habeat in suo genere res complures dissimiles inter se, quae tamen consimili laude dignentur; de or III 25. natura quaedam aut voluntas ita dicendi fuit; Bru 285. quam blanda conciliatrix et quasi sui sit lena natura; nat I 77. tibi, cuius natura talis est, ut . . . ; Q fr I 1, 7. f. continet, quod nihil simpliciter in genere omnibus ex partibus perfectum natura expolvit; inv II 3. ut in plerisque rebus incredibiliter hoc natura est ipsa fabricata; de or III 178. quanto quasi artificio natura fabricata esset primum animal omne, deinde hominem maxime; Ac II 30. quo sua quemque natura maxime ferre videatur; de or III 35. ut aurum et argentum, aes, ferrum frustra natura divina genuisset, nisi . . . ; div I 116. natura partes habet duas, tribuionem sui cuique || tuitiorem sui || et ulciscendi ius; Top 90. natura mundi omnes motus habet voluntarios conatusque et appetitiones; nat II 58. f. est; de or III 25. cui summam

copiam facultatemque dicendi natura largita est; Quinct 8. Alpibus Italiam munierat antea natura; prov 34. nec (natura) vim ullam nanciscatur, qua a primo impulsa moveatur; rep VI 27. nascuntur: f. carent, quod rerum natura non patitur; Ac II 54. ipsa natura profundit adulescentiae cupiditates; Cael 28. recipit: f. efficit, omnes res subiectas esse naturae sentienti; nat II 75. vis et natura quaedam significans aliquid per se ipsa satis certa, cognitioni autem hominum obscurior; div I 15. tuetur: f. creat, plus rectam naturam quam rationem pravam valere; fin II 58. quoniam natura suis omnibus expleri partibus vult; fin V 47. — 2. si est animus quinta illa non nominata magis quam non intellecta natura; Tusc I 41. eos, qui di appelluntur, rerum naturas esse, non figuras deorum; nat III 63. f. II, 1. perduco.

II. **nach Verben**: 1. cum animus naturam sui similem contigit et agnovit; Tusc I 43. omnium rerum natura cognita levatur superstitione; fin I 63. compleo: f. I, 1. efficit, ut una ex duabus naturis conflata videatur; nat II 100. qui (mundus) reliquas naturas omnes earumque semina contineat; nat II 86. contingo: f. agnosco, naturam ipsam definire difficile est; inv I 34. quae (doctrina) vel vitiosissimam naturam excolere possit; Q fr I 1, 7. expleo: f. I, 1. vult, extinguo: f. I, 1. carent, versare suam naturam et regere ad tempus atque huc et illuc torquere ac flectere; Cael 13. hic (C. Curio) parum a magistris institutus naturam habuit admirabilem ad dicendum; Bru 280. f. obsigno, impello, moveo: f. I, 1. nanciscitur, intellego, nomino: f. I, 2. matrona visa est in quiete obsignatam habere naturam; div II 145. ut omittam vim et naturam deorum; nat I 122. est virtus nihil aliud nisi perfecta et ad summum perducta natura; leg I 25. f. 3. ob-sisto, perscrutamini penitus naturam rationemque eriminum; Flac 19. si quis naturam mundi perspexisset; Lael 88. rego, al: f. flecto, in hoc sumus sapientes, quod naturam optimam ducem tamquam deum sequimur eique paremus; Cato 5. veri et falsi non modo cognitio, sed etiam natura tolletur; Ac II 58. qua (acie mentis) rerum omnium vim naturamque viderat; de or II 160. — 2. illum (orbem deum) eiusdem naturae, hunc alterius notavit; Tim 25. videsne opinionis esse, non naturae malum? Tusc II 53. — 3. quod naturae est accommodatum; fin V 24. est vera lex recta ratio naturae congruens; rep III 33. o fortunata mors, quae naturae debita pro patria est potissimum reddita! Phil XIV 31. tunc obsequatur (homo) naturae, cum sine magistro senserit, quid natura desideret; fr F V 82. ceteris naturis multa externa, quo minus perficantur, possunt obsistere; nat II 35. pareo: f. 1. sequor, omnia subiecta esse naturae; nat II 81. f. I, 1. sentit. — 4. frueri natura et moribus tuis; Marcel 19. si eos arbitramur, quia natura optima sint, cernere naturae vim maxime; Tusc I 35. oculi vera cernentes utuntur natura atque sensu; div II 108. — 5. qui (animi motus) item ad naturam accommodati sunt; of I 100. lex, quam ex natura ipsa adripimus, hausimus, expressimus; Milo 10. conlo ex: f. 1. conlo, ea ab iis in naturam et || in || mores dividebantur; Ac I 20. exprimo ex, haurio ex: f. adripio ex, restant duo divinandi genera, quae habere dicuntur a natura, non ab arte, vaticinandi et somniandi; div II 100. videtur ex natura ortum esse ius; leg I 35. philosophandi ratio triplex, una de vita et moribus, altera de natura et rebus occultis, tertia de disserendo; Ac I 19. quae cupiditates a natura proficiscuntur; fin I 53. quae (res) contra naturam sint; fin III 31. qui (status corporis) est maxime e natura; fin V 47. in: f. I, 1. agunt, finis bonorum existit secundum naturam vivere sic adfectum, ut optime adfici possit ad naturamque accommodatissime; fin V 24.

III. nach **Adjectiven und Adverbien**: 1. quae naturae sunt propria certe neque ullam artem desiderant; de or II 216. — 2. ignoratio rerum aliena naturae deorum est; nat II 77. quae (communitas) maxime est apta naturae; of I 159. ut id decorum velint esse, quod ita naturae consentaneum sit, ut . . . ; of I 96. cum hoc sit extremum, congruenter naturae convenienterque vivere; fin III 26. cum eum (ignem) similem universi naturae efficere vellet; Tim 35. — 3. alienum mea natura videbatur quicquam de existimatione P. Fabii dicere; Tul 5. — 4. accommodate ad: f. II, 5. vivo secundum qui (Strato) omnem vim divinam in natura sitam esse censet; nat I 35.

IV. nach **Substantiven**: 1. ad summum imperium etiam acerbitatem naturae adiungere; Q fr I 1, 37. naturae auctoritas in virtute est maxima || inest maxime ||; Top 73. sequitur cognitio naturae; fin IV 8. f. conspectus. ut ea (ratio) duceretur omnis a prima commendatione naturae; fin V 46. quae est continuatio coniunctioque naturae, quam vocant *συντάξιαν*? div II 142. in hoc conspectu et cognitione naturae; leg I 61. continuatio: f. coniunctio. appellet haec desideria naturae; fin II 27. sunt prima elementa naturae, quibus auctis virtutis quasi germen efficitur; fin V 43. inest in eadem explicatione naturae insatiabilis quaedam e cognoscendis rebus voluptas; fin V 12. si erit perspecta omnis humanae naturae figura atque perfectio; nat II 133. mortem naturae finem esse, non poenam; Milo 101. quibus (litteris) infinitatem rerum atque naturae cognoscimus; Tusc V 105. cum illa proficiscantur ab initiis naturae; fin III 22. naturae iura minus ipsa quaeruntur ad hanc controversiam; inv II 67. violare alterum naturae lege prohibemur; of III 27. novi temperantiam et moderationem naturae tuae; ep I 9, 22. perfectio: f. figura. quae (res) erant congruentes cum praescriptione naturae; Ac I 23. ut omnia illa prima naturae huius (rationis) tutelae subiciantur; fin IV 38. cum et bonum et malum natura iudicetur et ea sint principia naturae; leg I 46. quantum vim habeat studiorum ac naturae similitudo; Cluent 46. quia fetus existit in sterilitate naturae; div I 46. temperantia: f. moderatio. eum terrorem naturae ratione depellito; div II 60. cum in omni genere tum in hoc ipso magna quaedam est vis incredibilisque naturae; de or III 195. f. II, 4. sum. quo modo conservabitur, ut simile sit omnium naturarum illud ultimum? fin IV 33. hac exaudita quasi voce naturae; fin I 21. — 2. hac ille tam varia multiplicique natura; Cael 14. — 3. quod in iis libris dictum est, qui sunt de natura deorum; div II 148. est locus hic late patens de natura usque verborum; orat 162. quae (causa) terreret animos praeter naturam hominum pecudumque portentis; nat II 14. ab iis alii, quae prima secundum naturam nominant, proficiscuntur; fin V 18. enumerasti memoriter et copiose usque a Thale Milesio de deorum natura philosophorum sententias; nat I 91. vis in: f. V, 1. ius.

V. **Umfang**: 1. qui (Diogenes) bonum definierit id, quod esset natura absolutum; fin III 33. sequitur natura mundum administrari; nat II 85. qui natura cives sunt; Phil VIII 13. natura (hominem) et condescere et concupiscere et extimescere et efferri laetitia; Ac I 38. esse inter homines natura coniunctam societatem; of III 53. natura se consumi et senectute; rep I 4. efferri, extimescere: f. concupiscere. quod natura non esset ita factus; Bru 276. nimium es vehemens feroxque natura; Vatin 4. si est tuus natura filius; Ver III 162. impellimur natura, ut prodesse velimus; fin III 65. iudicari: f. IV, 1. principia. natura ius est, quod quaedam in natura || innata || vis inest; inv II 161.

quod (Aristoteles) omnia, quae moventur, aut natura moveri censuit aut vi aut voluntate; nat II 44. agros habent et natura perbonos et diligentia meliores; Flac 71. quasdam virtutes natura aut more perfectas esse; Ac I 38. si terra natura tenetur et viget; nat II 83. potest natura ipsa valere; Arch 18. vehemens: f. ferox. vigere: f. teneri. — 2. ut nihil censeamus esse malum, quod sit a natura datum omnibus; Tusc I 100. si plus postulem, quam homini a rerum natura tribui potest; ep XI 21, 3. qui prope contra naturam vigilias suscipere soleamus; fin V 54. in omni natura necesse est absolvi aliquid ac perfici; nat II 35. praeter: vgl. IV, 2. portenta praeter. ipsos ut quam honorificentissime pro tua natura tractes; ep XIII 11, 2. necesse est secundum eandem naturam omnium utilitatem esse communem; of III 27.

naturalis, natürlich, von Natur, naturgemäß, naturnotwendig, die Natur betreffend: A. alqd. f. B. nullum potest esse animal, in quo non et appetitio sit et declinatio naturalis; nat III 33. in Scauri oratione gravitas summa et naturalis quaedam inerat auctoritas; Bru 111. naturale quoddam stirpis bonum degeneravisse vitio depravatae voluntatis; Bru 130. si naturalis est causa, cur in mari Fabius non moriatur; fat 14. duo genera cupiditatum, naturales et inanes, naturalium duo, necessariae et non necessariae; fin II 26. declinatio: f. appetitio. duo genera divinandi esse dicebas, unum artificiosum, alterum naturale; div II 26. neque naturali neque civili iure descripto; Sest 91. opus est ea valere et vigere et naturales motus ususque habere; fin V 35. in qua (aetate) naturalis inesset, non fucatus nitor; Bru 36. cum eas perturbationes antiqui naturales esse dicerent et rationis expertes; Ac I 39. omnium causarum unum est naturale principium; Bru 209. in obscuris naturalibusque quaestionibus; part or 64. quodam quasi naturali sensu indicatur; de or III 151. de vi loci agitur, neque solum naturali, sed etiam divina; div II 117. usus: f. motus. — B, I. est naturale || naturabile, natura, natura fere, al. || in animis tenerum quiddam atque molle; Tusc III 12. — II, 1. si quid naturale forte non habeant; de or I 117. nec (perturbationes) habere quicquam aut naturale aut necessarium; Tusc IV 60. — 2. in primis naturalibus voluptas insit necne, magna quaestio est; fin II 34.

naturaliter, natürlich, naturgemäß: nec unquam animus hominis naturaliter divinat, nisi cum solutus est; div I 113.

natus, Sohn: I. accede, nate, assiste, miserandum aspice evisceratum corpus laceratum patris! Tusc II 21. — II, 1. quod || quo || a procreatoribus nati diliguntur; fin V 65. — 2. quae (caritas) est inter natos et parentes; Lael 27.

natus, Geburt, Alter: cum hoc Catone grandiores natu fuerunt C. Flaminius, C. Varro; Bru 77. faciebant hoc itidem grandes natu matres miserorum; Ver V 129. saepe hoc maiores natu dicere audivi; Muren 58. est adolescentis maiores natu vereri; of I 122. qui minor est natu; Lael 32. minimus natu horum omnium Timaecus; de or II 58.

navalis, zu Schiffe, zur See, die Flotte betreffend, n. Verft: A. navalis apparatus ei (Pompeio) semper antiquissima cura fuit; A X 8, 4. civile, Africanum, servile, navale bellum; imp Pomp 28. incredibilis apud Tenedum pugna illa navalis; Arch 21. uti triumphus tibi navalis decerneretur; Ver V 67. post navalem illam victoriam Lysandri; div I 75. — B, I. illae impensae meliores, muri, navalia, portus; of II 60. — II. si huic M. Antonio pro Hermodoro fuisset de navalium opere dicendum; de or I 62.

nauarchus, Schiffsführer, Schiffskapitän: I. metum virgarum nauarchus nobilissimae civitatis

pretio redemit; Ver V 117. — II, 1. nauarchos omnes vita esse privandos; Ver V 103. — 2. se statuisse animadvertere in omnes nauarchos; Ver V 105. ego culpam non in nauarchis, sed in te fuisse demonstro; Ver V 133. — III. se ob sepulturam Heraclii nauarchi pecuniam Timarchidi numerasse; Ver V 120.

nauci, gering, einen Heller wert: non habeo nauci Marsum augurem, non vicinos haruspices; div I 132.

naufragium, Schiffbruch: I. in malis (esse) naufragia fortunae; Tusc V 25. — II, 1. interea, qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt; ep XVI 9, 1. cupio istorum naufragia ex terra intueri; A II, 7, 4. — 2. qui ea possideat, quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit efferre; rep I 28. versor in eorum (amicorum) naufragiis et bonorum direptionibus; ep IV 13, 2. — III, 1. M. Marcellum illum naufragio esse periturum; div II 14. — 2. propter rei familiaris naufragia; ep I 9, 5.

naufragus, Schiffbrüchig: I. ut aliquis patrimonii naufragus aliter indicata haec esse diceret; Sulla 41. natat, al.: f. II. — II. naufragum quendam natantem et manus ad se tendentem animum adverterunt; inv II 153. — III. contra illam naufragorum manum florem totius Italiae educite; Catil II 24.

navicula, Boot, Kahn: I. qui duorum scalorum naviculam in portu everterit; de or I 174. habeo; f. II. — II. (cogito) navicularum habere aliquid in ora maritima; ep IX 25, 1. — III. parva navicula traiectus in Africam; Quir 20. ad epulas Vestorii navicula; A XIV 20, 5.

navicularia, Frachtschiffahrt, Heederei: naviculariam (te) esse futurum; Ver V 46.

navicularius, Frachtschiffer, Heeder: I. quod aucta navicularii hominis liberalitas esset; A IX 3, 2. — II. cuius (hominis) auctoritate navicularius moveatur; ep XVI 9, 4. naviculariis nostris inuoriosius tractatis; imp Pomp 11.

navigatio, Schiffahrt, Seefahrt: I. mercatorum navigatio conquiescit; imp Pomp 15. navigatio perdifficilis fuit; A III 8, 2. est hiberna navigatio odiosa; A XV 25. — II. cum totum iter et navigationem consumpsisset in percontando; Ac II 2. tu primam navigationem ne omiseris; Q fr II 5, 3. — III. ex quibus (litteris) cognovi cursus navigationum tuarum; ep XIII 68, 1. praeter navigationis longae et hiemalis et minime portuosae periculum; ep VI 20, 1. — IV. abeamus inde qualibet navigatione; A IX 7, 5.

navigium, Fahrzeug, Schiff, Kahn: I. opinor, minuta navigia; A XVI 1, 3. — II. prorsus dissolutum offendi navigium vel potius dissipatum; A XV 11, 3. magnos usus (materia) adfert ad navigia facienda; nat II 152. offendo; f. dissolvo. praesidii et vecturae causa sumptu publico navigia praebentur; Ver V 45. — III, 1. hoc illi navigio ad omnes hostes navigaverunt; Ver I 87. — 2. quid tam in navigio necessarium quam latera, quam cavernae, quam prora, quam puppis, quam antennae, [quam vela,] quam mali? de or III 180.

navigo, schiffen, fahren, segeln, abfahren, eine Seefahrt machen, durchfahren: I, 1. a. propter navigandi difficultatem; de or I 82. quia (gubernatoris ars) bene navigandi rationem habet; fin I 42. — b. negotium magnum est navigare atque id mense Quinctili; A V 12, 1. arbitrator esse commodius tarde navigare quam omnino non navigare; A XVI 4, 4. — 2. hac classe M. Crassus ab Aeno in Asiam, his navibus Flaccus ex Asia in Macedoniam navigavit; Flac 32. quoad perventum est eo, quo sumpta navis est, non domini est navis, sed navigantium; of III 89. infero mari nobis incerto cursu

hieme maxima navigandum est; A VIII 3, 5. ego adhuc magis commode quam strenue navigavi; A XVI 6, 1. ut classis in Italia navigaret; Flac 30. navem, quae contra praedones, non quae cum praeda navigaret; Ver V 59. — II. cum (Xerxes) tantis classibus tantisque copiis maria || mari || ambulavisset, terram || terra || navigasset; fin II 112.

navis, Schiff: una navis est iam bonorum omnium, quam quidem nos damus operam ut rectam teneamus, utinam prospero cursu! ep XII 25, 5. aurum paleamne (navis) portet, nihil interesse; fin IV 76. ut retinet ipsa navis motum et cursum suum intermisso impetu pulsque remorum; de or I 153. cum videam navem cursum tenentem suum; Planc 94. cuius generis onus navis velat; fin IV 76. — II, 1. aedificarintne navem onerariam maximam publice; Ver IV 150. cum ad villam nostram navis appelleretur; A XIII 21, 3. misericordia commoti navem ad eum (naufragum) applicarunt; inv II 153. ita prima Haluntinorum navis capitur; Ver V 90. vis ventorum invitis nautis in Rhodiorum portum navem coegit; inv II 98. cum haec navis invitis nautis vi tempestatis in portum coniecta sit; inv II 98. naves subito perterriti metu conscendistis; div I 69. rostrata navis in portu deprehensa est; inv II 98. navem cybaeam maximam tibi datam donatamque esse dico; Ver V 44. si in ipsa gubernatione negligentia est navis eversa; fin IV 76. navem tibi operis publicis Mamertinorum esse factam; Ver V 47. citius hercule is in Euxino ponto Argonautarum navim gubernarit; de or I 174. Mamertinis navem imperare ausus es; Ver V 59. navis et in Caieta est parata nobis et Brundisii; A VIII 3, 6. ut etiam navem perforet; Scaur 45. cum omnium domos, apothecas, naves furacissime scrutarere; Vatin 12. teneo; f. I. est. navem tu de classe populi Romani ausus es vendere? Ver I 87. video; f. I. tenet. quaestor navem populi vocat; inv II 98. — 2. qui a suis civitatibus illis navibus praepositi fuerant; Ver V 101. — 3. nisi (Pompeius) in navim se contulerit; A VII 22, 1. in navi tuta et fideli conlocatus; Planc 97. cum in Aiakis navim „crispisulcans igneum fulmen“ iniectum est; Top 61. si mihi in aliqua nave naviganti hoc accidisset; Sest 45. — III. portum Caietae plenissimum navium esse direptum; imp Pomp 33. — IV. dominus navis eripietne suum? of III 89. in tanta inopia navium; Ver V 59. navium praefectos sine ulla causa ad mortem cruciatumque rapuisti; Ver V 138. an Achivorum exercitus et tot navium rectores non ita profecti sunt ab Ilio, ut . . . ? div I 24. — V, 1. cum aut ratibus aut navibus conarentur accedere; Ver V 5. — 2. pedibusne Regium an hinc statim in navem; A X 4, 12. licet lascivire, dum nihil metuas, ut in navi; rep I 63.

navita f. **nauta**.

navitas, Tätigkeit, Regsamkeit: istam operam tuam, navitatem celeritati praeturae antepopendam censeo; ep X 25, 1.

naviter, geflissentlich: qui semel verecundiae fines transierit, eum bene et naviter oportet esse impudentem; ep V 12, 3.

navo, eifrig erweisen, betätigen, leisten: ut istic nostram in te benivolentiam navare possimus; ep III 10, 3. iam mihi videor navasse operam, quod huc venerim; de or II 26. utinam potuisses tibi operam meam studiumque navare! ep XV 12, 2. utinam aliquod πολιτικόν opus efficere et navare mihi liceat! A IX 11, 2. quam vellem Bruto studium tuum navare potuisses! A XV 4, a (5). f. operam.

nausea, Seefrantheit, Übelkeit, Erbrechen: I. nausea iamne plane abiit? A XIV 10, 2. — II. ne nauseae molestiam suscipias aeger; ep XVI 11, 1. — III. navigavimus sine nausea; A V 13, 1.

nauseo, die Seekrankheit haben, Übel empfinden, sich erbrechen: ista effluentem nauseare; nat I 84. vidit me nauseantem; ep VII 26, 2. quem (Antonium) ego ructantem et nauseantem conieci in Caesaris Octaviani plagas; ep XII 25, 4.

nauseola, kleine Libelle: nauseolam tibi tuam causam otii dedisse facile patiebar; A XIV 8, 2.

nauta (navita), Schiffer, Seemann, Matrose: I. »navem ut horrisso freto noctem paventes timidi adnectunt navitae«; Tusc II 23. nautae quidam cum adversa tempestate in alto iactarentur, voverunt, si eo portu, quem conspiciebant, potiti essent, ei deo, qui ibi esset, se vitulum immolaturos; inv II 95. solent nautae festinare quaestus sui causa; ep XVI 9, 4. immolant, al.: j. conspiciunt. — II. remiges nautasque dimissos (esse); Ver V 131. iacto: j. I. conspiciunt. pretio certo missos facere nautas; Ver V 61. — III. non Charybdim tam infestam neque Scyllam nautis quam istum in eodem freto fuisse arbitror: Ver V 146. — IV. ut naves civitatibus certusque numerus nautarum militumque imperaretur; Ver V 43.

nauticus, seemannisch, der Schiffer, von den Schiffen: audito nautico cantu; nat II 89. eum (locum) exuviis nauticis et classium spoliis ornatum; imp Pomp 55. propter nauticarum rerum scientiam; nat II 152. »inhibere« est verbum totum nauticum; A XIII 21, 3.

navus j. **gnavus**.

ne, ja, fürwahr, wahrlich: ne ista gloriosa sapientia non magno aestimanda est; Tusc III 8. si urbs ab armis sine Milonis clade numquam esset conquietura, ne iste haud dubitans cessisset patria; Milo 68. medius fidius ne tu emisti ludum praeclarum; A IV 4, a, 2. ne tu haud paulo plus delectationis habuisti; ep VII 1, 3. ne tu in multis Antonios incurreres; Bru 251. ne nos et liberati ab egregiis viris nec liberi sumus; A XIV 14, 5. ne ille haud sane, quem ad modum verba struat, requireret; de or III 125. ne ego essem hic libenter atque id cotidie magis; A XII 9. ne ego multa timeo; A VII 4, 3. ne ego velim tibi eum placere quam maxime; Bru 249. ne ego istas litteras in contione recitari velim; A VIII 9, 2. ne tu videris providisse; ep VII 30, 1. ne tu, inquam, Cato, verbis industrius! fin III 40.

ne, nicht, daß nicht, daß, damit nicht, gesetzt daß nicht: I. **allein**: 1. final: a. numquam vehementius actum est quam me consule, ne solveretur; of II 84. ego id semper egi, ne interessem; ep IV 7, 2. si cavebimus, ne in perturbationes incidamus; of I 131. ut caveremus, ne exciperemur a Caesare; A VIII 11, D, 3. in quo ipso considerandum est, ne temere desperet; of I 73. pro suo iure contendet, ne patiamini talem imperatorem populo Romano eripi; Ver V 2. crucio: j. b. curavit, ne plurimum valeant plurimi; rep II 39. quod est decretum, ne quis de caelo servaret, ne quis moram ullam adferret; Sest 129. detertere te, ne popularis esses, non poteramus; Phil VIII 19. eos privatos, qui efficiant, ne quid inter privatum et magistratum differat, ferunt laudibus; rep I 67. quorum in foederibus exceptum est, ne quis eorum a nobis civis recipiatur; Balb 32. non extimesco, ne Cn. Plancio custodia meae salutis apud eos obsit, qui . . . : Planc 2. di immortales faxint, ne sit alter! Ver III 81. fugiendum illud etiam, ne offeramus nos periculis sine causa; of I 83. plura ne dicam, tuae me etiam lacrimae impediunt; Planc 104. ex quo etiam Pythagorici || Pythagorici || interdictum putatur, ne faba vescerentur; div I 62. sponsio illa ne fieret, laborasti; Ver III 132. orator metuo ne languescat senectute; Cato 28. te moneo, hunc tantum tuum apparatus ne ad nihilum recidere patiare; Phil VII 27. me orare atque obsecrare coepit, ne se lege

defenderem; Cluent 144. ne accederes, obstiti; Caecin 24. opto, ne se illa gens moveat hoc tempore; ep XII 19, 2. rogare et orare, ne illos supplices aspernarer, quos . . . ; div Caec 3. j. obsecro. per quem est perfectum, ne ceteris civibus deesset; Sest 3. ne quid peccasset, pertimescebat; Sest 105. qui peterent, ne ad Sullam adirent; Sex Rose 25. postulat, ne dicendo tempus absumam; Quinct 34. tum ei (Hannibali) ducem illum praecepisse, ne respiceret; div I 49. quem in locum prohibui ne venires; Caecin 66. ut providerent, ne a Gallis Roma caperetur; div II 69. ut puges, ne intercaletur; A V 9, 2. solebat me pungere, ne Sampsicerami merita maiora viderentur quam nostra; A II 17, 2. quod quaeso ne moleste patiamini; Cluent 11. omnes iudices, ne is iuraret, reclamasse; Balb 12. amici recusare, ne quod iudicium constitueretur; Ver II 60. quae fletu reprimor ne scribam; A XI 15, 3. ne a re publica rei publicae pestis removeretur, restiterunt; har resp 50. quae ne spes eum fallat, vehementer te rogo; ep I 3, 2. j. oro. id ne fieret, lege sanctum est; leg II 60. statuitur, ne sit Creta provincia; Phil II 97. me sustinebam, ne ad te prius ipse quid scriberem, quam . . . ; ep IX 8, 1. se texit, ne interiret; fin I 35. ne discipulum abducam, times; fin V 86. vereor, ne eum miserum esse nefas sit dicere; ep VI 1, 3. cum a tribuno plebis vetaretur, cum praeclarum caput recitaretur, ne quis ad vos referret, ne quis decerneret, ne disputaret, ne . . . ; Quir 8. decrevit quondam senatus, ut L. Opimius consul videret, ne quid res publica detrimenti caperet; Catil I 4. vide, ne fortitudo minime sit rabiosa; Tusc IV 50. hoc vitandum est, ne ponas . . . ; inv I 33. nobis videtur illud vitium (esse) vitandum, ne inferamus . . . ; inv I 72. tu velim ne intermittas scribere; A XI 12, 4. — b. quae (mater) cruciatur et sollicita est, ne eundem spoliatum omni dignitate conspiciat; Muren 88. — c. quod operculum ob eam causam datum est, ne spiritus impediretur; nat II 136. alter locus erat cautionis, ne benignitas maior esset quam facultates; of I 44. tibi nova novi generis edicta proponunt, ne reus adsit, ne citetur, ne quaeratur, ne mentionem omnino facere liceat; Sest 89. lata lex est, ne auspicia valent, ne quis obnuntiare, ne quis legi intercederet; Sest 33. metu, ne vi parer cogantur; of II 22. danda opera est, ne qua amicorum discidia fiant; Lael 78. est periculum, ne impia fraude obligemur; div I 7. etiam hoc praeceptum officii diligenter tenendum est, ne quem innocentem arcessas; of II 51. ille semper impendebit timor, ne rex existat iniustus; rep II 50. — d. inferiorem esse se patitur dumtaxat usque eo, ne Sex. Naevii crudelitati dedatur; Quinct 59. ne autem nimium multi poenam capitis subirent, idcirco illa sortitio comparata est; Cluent 128. — e. misericordia commotus ne sis; Muren 65. decerneret: vgl. a. veto. crudelem, ne dicam sceleratum et impium; Deiot 2. ne deverticula peccatis darentur; part or 136. hoc facito, hoc ne feceris diceret; div II 127. quae (disputatio) ne frustra haberetur; rep I 12. eam (terram) ne quis nobis minuat neve vivos neve mortuos || vivos . . . mortuos ||; leg II 67. ne hoc posses dicere; Ver V 120. quare ne in re nota multus et insolens sim; de or II 358. iudicium de pecuniis repetundis ne sit hoc tempore; Ver IV 82. ne diutius teneam; Sex Rose 20. »hoc plus ne facito. rogum ascea ne polito«; leg II 59. »rei suae ergo ne quis legatus esto«; leg III 9. — f. ne multa, perquiritur a coactoribus, invenitur . . . ; Cluent 180. — 2. **concef- fiv**: noceret: j. II. et; fin II 64. ne sit sane (tanta similitudo); videri certe potest; Ac II 84. ne sit sane summum malum dolor, malum certe est; Tusc II 14. ne sit igitur sol, ne luna, ne stellae; nat I 88.

II. Verbindungen: ut exercitum citra flumen Rubiconem educeret, dum ne proprius urbem Romam ducenta milia admoveret; Phil VI 5. dum modo ne [quid] festinatio imminuat gloriae; ep X 25, 2. et ne hoc in causis accidere miremur; de or II 192. utebantur vino et ad voluptatem et ne noceret; fin II 64. ni vererem, ne forte plura vos audisse dicere; Ver IV 55. ne forte mea sedulitas impudens videretur; agr II 12. qua tu porta introieris, modo ne triumphali; Piso 55. j. dum. vide, ne neminem tamen divinum reperire possimus; div II 131. ut verear, ne homini nihil sit non malum aliud, certe sit nihil bonum aliud potius; Tusc I 76. quod (Epicurus) veritus est, ne nihil liberum nobis esset; fat 23. non vereor, ne hoc officium meum P. Servilio iudici non probem; Ver IV 82. haud sane periculum est, ne non mortem aut optandam aut certe non timendam putet; Tusc V 118. (vereor,) ne, cum veneris, non habeas iam, quod cures; ep II 5, 2. tibi ad me venire vide ne non sit facile; A XII 18, 4. verendum est, ne (natura deorum) nulla sit omnino; nat I 94. sed acta ne agamus; A IX 6, 7. ut iis scienter utantur et ut ne dedecet; de or I 132. (peto,) ut ne quid novi decernatur; ep II 7, 4. tu ita fac cupidus mei videndi sis, ut istinc te ne moveas; ep V 21, 5. perface, ut ne minus res publica tibi quam tu rei publicae debeas; ep X 12, 5. in illam curam incumbere, ut ne quae scintilla taeterrimi belli relinquatur; ep X 14, 2. caput est hoc, ut ne auctoritatem senatus exspectes; ep XI 7, 2. ita velim, ut ne quid properes; ep XVI 9, 3. Attalus mecum egit, ut se ne impedires . . . ; Q fr I 2, 14. opera datur ut iudicia ne fiant; Q fr III 2, 3. ut prorsus ne quid ignorem; A III 10, 3. ea causa est, ut ne quis a me dies intermittatur, quin . . . ; A VIII 12, 1. cuius utinam filii ne degenerassent a gravitate patria! prov 18. illud utinam ne vere scriberem! ep V 17, 3.

ne—quidem, nicht einmal, auch nicht, keineswegs, durchaus nicht: I. ohne unmittelbaren Gegensatz: 1. a. ne T. quidem Postumius contemnendus in dicendo; Bru 269. hunc ne in convivio quidem ullo fere interfuisse; Sex Rosc 39. ne natura quidem rationis expers est habenda; nat II 87. ut nihil sit ne spiritu quidem minimo brevius aut longius quam necesse est; de or III 184. — b. ne haec quidem reprehendo; de or II 81. ne illa quidem divinantis esse dicebas; div II 14. ego ne illud quidem contemnam; ep II 16, 4. ea (futura) ne ipsi quidem di significare possunt; div I 82. cui ne ista quidem ipsa calamitas iniuria potuit accidere; dom 126. — c. si est, quod desit, ne beatus quidem est; Tusc V 23. ex quo illud efficitur, ne iustos quidem esse natura; rep III 18. ne minimam quidem moram interposuisti; Phil X, 1. — d. ne tam diu quidem dominus erit in suos, dum . . . ? Sex Rosc 78. quod ne nunc quidem despero; ep III 6, 5. si ne postea quidem pulli pascerentur; div I 77. — e. ne quinque quidem (iudicibus) reiectis; Plane 40. ut ne unam quidem horam interesse paterere; sen 17. — f. ne optandum quidem est in amicitia, ut . . . ; Tusc III 73. haud sciam an ne opus sit quidem nihil unquam deesse amicis; Lael 51. ne profectum quidem illum || illic || quemquam; A XI 17, a, 3. cui ne quaerendi quidem de morte patris potestas permititur; Sex Rosc 78. — g. huic ne ubi consisteret quidem contra te locum reliquisti; Quinct 73. ne cum appellasset quidem Autronium; Sulla 38. ne ut sedeamus quidem aut ambulemus voluntatis esse; fat 9. — 2. ac ne illud quidem vobis neglegendum est; imp Pomp 17. at hoc ab accusatore ne dici quidem audistis; Sex Rosc 39. atqui ne ex hoc quidem tempore id egit Sestius, ut . . . ; Sest 79. tu contra, ne quae ille quidem fecit, obicies; div Caec 35. nos enim ne nunc quidem oculis cernimus

ea, quae videmus; Tusc I 46. ergo ne iste (Romulus) quidem pervetus? rep I 51. ne hercule Icaidii quidem praedonis video fatum ullum; fat 5. hunc diem iam ne numerant quidem; Ver pr 31. igitur ne Clodius quidem de insidiis cogitavit; Milo 48. itaque ne loqui quidem sum te passus de gratia; Phil II 49. profecto ne conatus quidem esset dicere; Cluent 160. sed tamen ne id quidem est scriptum, ut exirem; dom 51. tametsi ne vectura quidem est opus; Ver III 192. mihi vero ne haec quidem notiora carere vi divina videntur; Tusc I 64. ut ne par quidem sit; Quinct 59.

II. mit unmittelbarem Gegensatz: ut longius a verbo recedamus, ab aequitate ne tantulum quidem; Caecin 58. reges si scientes praetermittunt, magna culpa est; at deo ne excusatio quidem est insipientiae; nat III 90. ne isdem de causis alii plectantur, alii ne appellentur quidem; of I 89. ut, cum alii ne conviviis quidem isdem quibus Apronius, hic isdem etiam poculis uteretur; Ver III 23. nec domus ulla nec urbs stare poterit, ne agri quidem cultus permanebit; Lael 23. nihil est mundo melius in rerum natura. ne in terris quidem urbe nostra; nat III 21. ne insignibus quidem regis Tullus nisi iussu populi est ausus uti; rep II 31. etsi ne discississem || dec. || quidem e conspectu tuo, nisi me plane nihil ulla res adjuvaret; A XII 16. qui omnino non essent, eos ne miseros quidem esse posse; Tusc I 14. qui mihi non modo praemiorum, sed ne sermonum quidem unquam fructum ullum rettulerunt; A II 16, 2. quod mihi non modo irasci, sed ne dolere quidem impune licet; A XI 24, 1. nullum est fatum. ita ne divinatio quidem; div II 21. quod (principium) si numquam oritur, ne occidit quidem unquam; Tusc I 54. qui verbo quidem superabis me ipso iudice, re autem ne consistes quidem ullo iudice; Caecin 59. qui ne sorti quidem fortunas nostras destinavit, sed libidini cuiusque nos ita addixit, ut . . . ; Phil V 53. tu porro ne pios quidem, sed „piissimos“ quaeris; Phil XIII 43.

ne, doch nicht, nicht, etwa, ob, ob etwa, oder: A. **Auffage:** Hortensius me quoque, iocansne an ita sentiens (non enim satis intellegebam) coepit hortari, ut sententia desisterem; Ac II 63.

B. **Frage:** I. direct: 1. a. laboremne (Pronoea) fugiebat? nat I 22. lucisne hanc usuram eripere vis? Sulla 90. egone tu eam causam? A XV 4, 3. tunc id veritas es ne . . . ? Q fr I 3, 1. ego memini T. Tincam cum familiari nostro Q. Granio certare. eon. inquit Brutus, de quo multa Lucilius? Bru 172. nihilne: f. II, 2. par 24. similemne putas C. Laelii unum consulatum fuisse? Tusc V 54. tantaene tuae libidines erunt, ut . . . ? Ver I 78. adeone me ferreum putatis, ut . . . ? Phil XII 19. idcircone saga sumpsimus, ut . . . ? Phil XII 16. numquamne: f. II, 2. Phil 30. parumne erunt multi? Phil VII 18. demittamne me penitus in causam? A VII 12, 3. possesne severis iudicibus salvus esse? Ver III 121. — b. possumusne ergo in vita summum bonum dicere? fin II 26. tunc etiam mentionem facies consulatus? Piso 23. ut (imagines) accurrant? etiamne earum rerum, quae nullae sunt; div II 138. nihilne igitur prodest oratori iuris civilis scientia? de or I 250. videsne igitur opinionis esse, non naturae malum? Tusc II 53. viden igitur nihil esse nisi ineptias? ep IX 22, 3. quid? tum mortemne fugiebam? Sest 47. an tandem? etiam a Stoicis ista tractata sunt? leg III 14. itane vero? recuperatores, hoc vos audietis? Caecin 34. — 2. quid? tuumne (ornatum) an illius malis? inv I 51. uter nostrum tandem, Labiene, popularis est? tunc, qui . . . , an ego, qui . . . ? Rabir 11. o stultitiamne dicam an impudentiam singularem! Cael 71. quid tandem erat causae, cur in senatum cogerer? solusne aberam? an non saepe minus frequentes fuistis? an ea res agebatur, ut . . . ?

Phil I 11. utrum igitur tandem perspicuisne dubia aperiuntur, an dubiis perspicua tolluntur? fin IV 67. quid? liberalitas gratuita est an mercennaria? leg I 48. quid sumus aut quid esse possumus? domin an foris? A XIII 10, 1.

II. **indirect:** I. animadvertē, rectene hanc sententiam interpreter; fin II 20. id possetne fieri, consuluit; div I 32. ne de Persarum quidem rege magno potes dicere, beatusne sit? Tusc V 35. doceas tu me oportebit, in meane potestate sit spectrum tuum; ep XV 16, 2. cum incertum sit, velintne ei sese nominari; Sex Rose 47. non illud iam in iudicium venit, occisusne sit; Milo 31. hoc ex te, quid sentias, quaerimus, existimesne artem aliquam esse dicendi; de or I 102. si esset quaesitum, satisne ad beate vivendum virtus posset; Tusc V 18. perturbationes sintne eiusdem (vitiositatis) partes, quaestio est; Tusc IV 29. Panaetius requirens, Iuppiterne cornicem a laeva canere iussisset; div I 12. volo, uti mihi respondeas, fecerisne ante rostra pontem; Vatini 21. rogavit, essentne fusi hostes; fin II 97. videte, fuerintne partes meae praecipuae; dom 14. elliptisch: pacta et promissa semperne servanda sint; of III 92. — 2. cum (Chrysippus) gradatim interrogetur verbi causa, tria pauca sint anne multa; Ac II 93. nihilne igitur interest, patremne quis necet anne servum? par 24. ut iam nescias, „a“ne verum sit an „ab“ an „abs“; orat 158. in quo quaesitum est, in totone circumitu illo orationis an in principiis solum an in extremis an in utraque parte numerus tenendus sit; orat 204. quaerendum (est), utrum una species et longitudo sit earum (particularum) anne plures; orat 206. quaero, potueritne Roscius ex societate suam partem petere necne; Q Rose 52. quaeritur in ea quaestione, sintne di necne sint; nat I 61. possimne propius accedere, an etiam longius discedendum putes, crebro ad me velim scribas; A XVI 13, a (b), 1. numquamne intelleges statuendum tibi esse, utrum illi, qui istam rem gesserunt, homicidae || ne || sint an vindices libertatis? Phil II 30. utrum esset [Agrigentinis] utilius, suisne servire anne populo Romano obtemperare; Ver IV 73.

nebulō, **nebulosus,** **nebulositas,** **Schurfe:** I, 1. nebulonem illum ex istis locis amove; A I 12, 2. equem tu illo certiore nebulonem? A XV 21, 1. — 2. haec ego ex P. Vedio, magno nebulone, audivi; A VI 1, 25. — II. huius nebulonis oratione si Brutus moveri potest; A VI 3, 7. — III. ab isto nebulone eludimur; Sex Rose 128.

nebulosus, **nebelig,** **dunftig:** hoc nebuloso et caliginoso caelo; Tusc I 60.

nec, neque, **nicht, und nicht, auch nicht, und auch nicht, und zwar nicht, aber nicht, doch nicht, gar nicht, einerseits nicht, weder — noch:** A. **absolut und elliptisch:** „militiae ab eo, qui imperabit, provocatio nec esto“; leg III 6. nam neque omnis aegritudo una ratione sedatur; Tusc IV 59. nec vero perturbationes animorum, quae . . .; fin III 35. vgl. **nec opinans.**

B. **anreihend:** I. **einmal:** 1. allein: a. neque est hoc satis; Cluent 31. nec eum fortasse delectabit noster adventus; A VIII 1, 4. neque enim idcirco nos hic || hoc ||, quod quaerimus, omitemus; de or I 118. nec tamen id est poetae maximum; orat 67. neque vero illa popularia sunt existimanda; agr II 10. nec ullum animal est sine sensu; nat III 34. — b. maxime iustitia mirifica quaedam multitudini videtur, nec iniuria; of II 38. remanebat idem nec decebat idem; Bru 327. itaque visis cedo neque possum resistere; Ac II 66. fac, ut quam primum venias neque in Apuliam tuam accedas; ep I 10. perge, quaeso, scribere, nec meas litteras expectaris, nisi cum . . .; A X 18, 2. nec, si plures sunt ii, idcirco plus etiam valent; of II 79. veniam, neque ita multo post, ad hunc locum; Sex Rose 78. conscendi

nec ita multum proventus . . .; Phil I 7. excellit regium nomen, neque potest eius modi res publica non regnum et esse et vocari; rep II 43. philosophi nominantur, nec quicquam aliud est philosophia praeter studium sapientiae; of II 5. congemuit senatus frequens neque tamen satis severe decrevit; Muren 51. istuc quidem considerabo, nec vero sine te; Ac I 13. ut ea (visa) vel falsa esse possent, neque ea posset ulla notio discernere; Ac II 27. memini neque umquam obliviscar; Plane 101. si Seriphi natus esses nec umquam egressus ex insula; nat I 88. — 2. **nach und vor andern Negationen:** ne seges quidem nec mercatura quaestuosa, si . . .; fin V 91. neminem ulla de re posse contendere nec adseverare sine aliqua nota; Ac II 35. nihil erroris erit in causa nec obscuritatis; Sulla 78. non offendebantur homines neque moleste ferebant abesse a foro magistratum; Ver V 31. non audio nec eum, quod sentiat, dicere existimo; fin II 90. non (adfectio est) distorta nec prava; Tusc IV 29. nullae enim lites neque controversiae sunt, quae . . .; de or I 118. ut nullum umquam pudicum neque sobrium convivium viderit; Ver III 160. quem numquam vidisset neque audisset; Caecin 29. nec vero sum nescius esse utilitatem in historia, non modo voluptatem; fin V 51. §. 3. — 3. **vor Adverbiumpartikeln:** nec vero scientia iuris maioribus suis Q. Aelius Tubero defuit, doctrina etiam superfluit; fr F III 2. habet plura praeterea praedia neque tamen ullum nisi praeclarum et propinquum; Sex Rose 133. nec vero potest quisquam de bonis et malis vere iudicare nisi cognita ratione; fin III 73. quae (vis) nulla sit nec sit quicquam nisi corpus unum et simplex; Tusc I 21. neque enim haec ita dico, ut ars aliquos limare non possit (neque enim ignoro . . .), sed sunt quidam . . .; de or I 115. neque repugnabo, quo minus omnia legant; sed mehercule non ita multum spatii mihi habere videntur; de or I 256. nec vero utetur imprudenter hac copia, sed omnia expendit; orat 47. neque enim ille servitatem vestram, sed iam iratus sanguinem concupiscit; Phil IV 11. videamus omnia, neque per nos solum, sed admonemur a nostris; Phil XII 5. nec vero scaena solum referta est his sceleribus, sed multo vita communis paene maioribus; nat III 69. nec in hac dissensione suscepi populi causam, sed bonorum; rep IV 8. his mihi rebus levis est senectus, nec solum non molesta, sed etiam iucunda; Cato 85. non enim eloquentem quaero neque quicquam mortale et caducum, sed illud ipsum . . .; orat 101. quae (natura) non solitaria sit neque simplex, sed cum alio iuncta atque conexa; nat II 29. M. Caecilium non modo non adesse neque tecum tuas iniurias persequi, sed esse cum Verre; div Caec 29. negat esse corpus deorum, sed tamquam corpus, nec sanguinem, sed tamquam sanguinem; nat I 71. una mens, non expressa dolore, sed simulata, neque huius iniuriis, sed promissis aliorum et praemiis excitata; Scaur 41. — 4. **mit andern Copulativpartikeln:** premit (dolor) atque instat, nec resisti potest; Tusc III 71. cum virgo staret et Caecilia in sella sederet neque diu ulla vox exstitisset; div I 104. accipio (visa) iisque interdum etiam adsentior nec percipio tamen; Ac II 66. ostendit primum ortum unum fore omnibus, eumque moderatum atque constantem nec ab ullo imminutum; Tim 43. — II. **zweimal:** exultabat insolentia neque suos mores regere poterat neque suorum libidines; rep II 45. non est inhumana virtus neque immunis neque superba; Lael 50. Cn. Octavium confici vidi, nec vero semel nec ad breve tempus, sed et saepe et plane diu; fin II 93. — III. **dreimal:** atque in his omnibus senatoribus cooptandis suffragia nulla fuisse, sed ne genera quidem spectata esse, neque census neque actates neque cetera Siculorum iura valuisse; Ver II 120. mollis est oratio philosophorum

et umbratilis nec sententiis nec verbis instructa popularibus nec vincta numeris, sed soluta liberius; orat 64. — IV. *viermal*: pares esse virtutes, nec bono viro meliorem nec temperante temperantiorum nec forti fortiorum nec sapiente || sapienti || sapientiorum posse fieri facillime potest perspicere; par 21.

C. correspondierend: a. mit neque: I, 1. *allein*: ut neque superioribus consulibus neque nobis (signum) conlocaretur; Catil III 20. cum in Albuicio nec Pisonis libidines nec audacia Gabinii fuerit ac tamen ceciderit; prov 16. firmitatem animi nec mortem nec dolorem timentis; fin I 40. fortis actor et vehemens et verbis nec inops nec abiectus; Bru 221. ea nec acutissime nec abscondite disseruntur; fin III 2. ut (sapienter) neque neget aliquid neque aiat; Ac II 104. qui nec laetetur nec angatur; fin II 14. quod nec destiti facere nec desistam et iam . . .; ep X 29. illud nec faciendum est nec fieri potest; Q fr I 3, 6. neque enim pauci neque leves sunt, qui . . .; rep I 15. indicavit neque illis adimi nec iis non satis fieri, quorum illa fuerant, oportere; of II 81. cur neque deformem adolescentem quisquam amat neque formosum senem? Tusc IV 70. sed neque tu haec habes neque eis confidis; Planc 55. cuius de laude neque hic locus est ut multa dicantur neque plura tamen dici possunt, quam . . .; Sex Rose 33. secundum genus cupiditatum nec ad potiendum difficile esse censet nec vero ad cendum; Tusc V 93. animi labes nec diuturnitate evanescere nec annibus ullis elui potest; leg II 24. hanc tu neque privatus neque consul legem esse unquam putasti; dom 70. — 2. mit *Negation*: hoc negas te posse nec approbare nec improbare; Ac II 96. si nemini odio nec domi nec militiae fuit; Muren 87. nihil est illo (Pomponio Attico) mihi nec carius nec incundius; ep XIII 1, 5. nihil adsignabis nec patruo nec patri; A X 4, 6. in dialectica nullam esse nec ad melius vivendum nec ad commodius disserendum vim; fin I 63. numquam enim hic neque suo neque amicorum iudicio revinctur; Arch II. — 3. vor *Abverfätiopartikeln*: et nec sententia ulla est nisi apte exposita nec verborum lumen apparet nisi diligenter conlocatorum, et horum utrumque numerus illustrat; orat 227. historia nec institui potest nisi praeparato otio nec exiguo tempore absolvi; leg I 9. ut cetera nec expectanda nec fugienda, sed eligenda modo aut reiicienda sint; fin II 38. nec tamen ea species corpus est, sed quasi corpus, nec habet sanguinem, sed quasi sanguinem; nat I 49. — II. nec enim (avus) excursionem nec saltu nec eminus hastis aut comminus gladiis uteretur, sed consilio, ratione, sententia; Cato 19. — III. non est certe (illa vis) nec cordis nec sanguinis nec cerebri nec atomorum; Tusc I 60. — IV. nam nec semper nec apud omnes nec contra omnes nec pro omnibus nec cum omnibus eodem modo dicendum arbitrator; orat 123. — V. nam nec latius sine philosophia potest quisquam dicere; nec vero sine philosophorum disciplina speciem cuiusque rei cernere neque eam definiendo explicare nec tribuere in partes possumus nec iudicare, quae vera, quae falsa sint, neque cernere consequentia; orat 14, 16. nulla vitae pars neque publicis neque privatis neque forensibus neque domesticis in rebus, neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, vacare officio potest; of I 4. — VI. quos neque terror nec vis, nec spes nec metus, nec promissa nec minae, nec tela nec faces a vestra auctoritate depellerent; sen 7. — VII. si neque tota (Asia deposcit) neque optima neque incorrupta neque sua sponte nec iure nec more nec vere nec religiose nec integre; Flac 5 (3, 35).

b. mit et: neque illud desperandum est et magna sunt ea, quae . . .; orat 6. nec deprehenditur manifesto, quid a nobis de industria fiat, et occurreretur

satiatati; orat 219. ego vero neque veni et domi me tenui; dom 6. neque enim ipse Caesar est alienus a nobis et omnes fere familiarissimi eius me observant; ep VI 10, 2. requisivi equidem proprias ad me unum litteras, sed neque vehementer et amanter; ep XII 30, 3. nec Lacedaemonios dubitare arbitrator. quin . . .; et ego, qui te optime novissem, non dubitavi, quin . . .; ep XIII 28, a, 1. is me nec proficiscentem Apameam prosecutus est nec, num quid vellem, rogavit et fuit aperte mihi nescio quare non amicus; A VI 3, 6. qui nec in senatum pervenire potuit et furti et pro socio damnatus est; Flac 43. cum et tuum de illius ingenio notissimum iudicium esset nec illius de tuo obscurum; Bru 251. et iste hoc concedit neque potest aliter dicere; Ver II 141. f. e.

c. mit atque, que: nec enim divinationem ullam esse arbitrator fatumque illud contemno; Ac II 126. ut neque divinum numen horreat nec praeteritas voluptates effluere patiatur earumque adsidua recordatione laetetur; fin I 41. Socrates nec patrum quaesivit nec iudicibus supplex fuit adhibuitque liberam contumaciam et multa disseruit et (educi) noluit et tum locutus ita est, ut . . .; Tusc I 71. ut appetitus eam (rationem) neque praecurrant nec propter pigritiam aut ignaviam deserant sintque tranquilli atque omni animi perturbatione careant; of I 102.

nequid, nequidum. und noch nicht, noch nicht; I. Cassius ineptas litteras misit, nequid Bibuli erant adlatae; A VI 1, 14. neque mihi accidit ut . . .; nequidum te Athenis esse audiebamus; A I 5, 3. philosophi summi nequidum tamen sapientiam consecuti; Tusc III 68. ille quid agat, si seis nequidum Roma es profectus; A XIV 10, 4. sed eius rei maturitas nequidum venit et tamen iam appropinquat; Q fr III 8, 1. — II. quoniam sol paululum a meridie iam devexus videtur nequidum satis hic locus opacatur; leg fr 4.

necessarie. notwendig; argumentatio videtur esse inventum aliquo ex genere rem aliquam aut probabiliter ostendens aut necessarie demonstrans. necessarie demonstrantur ea, quae aliter ac dicuntur nec fieri nec probari possunt, hoc modo: „si peperit, cum viro conebuit“; inv I 44. cuius (exempli) omnes partes exprimendae nobis necessarie || necessario || viderentur; inv II 4.

necessario. notwendig, notwendigweise: quod (consilium) egomet mihi necessario capiendum intellego; Ver pr 32. in qua (enumeratione) una reliqua res necessario confirmatur; inv I 45. quoniam ea poena damnationem necessario consequatur; inv II 59. id (causa est), quod cum accessit, id, cuius est causa, efficit necessario; fat 36. quod se nisi necessario facturum negat; orat 230. multa mihi necessario praetermittenda sunt; Ver II 1. quibuscum vivo necessario; ep V 21, 1. altero usus necessario est; Sest 92.

necessarius, nötig, notwendig, unentbehrlich, unvermeidlich, dringend, befreundet, aus Freundschaft, Freund, Verwandter: A. id, quod imperatur, necessarium, illud, quod permittitur, voluntarium est; inv II 145. ea si forte imitabuntur modo necessariam argumentationem; inv I 83. non sine necessariis me ac maximis causis de matre dixisse; Cluent 188. necessaria conclusio non sequitur; Top 60. simplex conclusio ex necessaria consecutione conficitur; inv I 45. quae (cupiditates) essent et naturales et necessariae; fin I 45. neque huius M. Messallae, hominis necessarii, preces sustinere potui; Sulla 20. huius iter necessarium, illius etiam potius alienum; Milo 52. restat locus huic disputationi vel maxime necessarius de amicitia; fin I 65. ratio talium largitionum genere vitiosa est, temporibus necessaria; of II 60. res ad vivendum necessariae; of III 31.

valent apud Caesarem non tam ambitiosae rogationes quam necessariae; ep VI 12, 2. sensus mirifice ad usus necessarios facti sunt; nat II 140. tempus est necessarium; A V 18, 3. victus vestitusque necessarius sub praecone subiectus est; Quinet 49. genus causarum, quod habet vim efficiendi necessariam; Top 60. quae (nares) semper propter necessarias utilitates patent; nat II 145. — B, a, I. hoc cum ipse tum eius amici necessariique omnes cognorunt; Cluent 161. — II, 1. in iis necessariis, qui tibi a patre relictis sint, me tibi esse vel coniunctissimum; ep XIII 29, 1. quod Deiotarum, necessarium nostrum, ex itinere aquila revocavit; div II 20. — 2. Hortensio, propinquis necessariisque eius verbum nullum facit; Ver pr 19. — III, 1. omnia haec sunt officia necessariorum; Muren 73. privignus est M. Caesii, mei maxime et familiaris et necessarii; ep XIII 12, 1. — 2. Sulla maximis opibus, cognatis, adfinibus, necessariis, clientibus plurimis; Cluent 94. — IV, in: j. II, 1. relinquo. an ego non venirem contra alienum pro familiari et necessario? Phil II 3. — b. Caerelliae, necessariae meae, rem; ep XIII 72, 1.

neesse, nötig, notwendig, unvermeidlich; A. est: I. armis utatur, si ita neesse est, ut dicit, sui defendendi causa; Phil I 27. — II, 1. haec oratio aut nulla sit neesse est aut omnium irisione ludatur; de or I 50. corrumpat iste (Caesar) neesse est aut per adversarios aut ipse per se; A X 8, 8. — 2. ita neesse fuisse, cum Demosthenes dicturus esset, ut concursus audiendi causa ex tota Graecia fierent; Bru 289. j. III. de or II 129. — 3. erit confiteri neesse: „si verum non est“ . . .; fat 28. declinare: j. III. fat 48. nihil sane est neesse mittere; A XIII 26, 2. de homine dicitur, cui neesse est mori; fat 17. neesse esse Miloni proficisci Lanuvium; Milo 45. — 4. qui bene exordiri causam volet, eam neesse est genus suae causae diligenter ante cognoscere; inv I 20. hunc librum divulgari neesse est; orat 112. legem curiatam consuli ferri opus esse, neesse non esse; ep I 9, 25. — III. id quod neesse fuit hominibus expertibus veritatis; de or II 81. hoc neesse est, ut is, qui nobis causam adindicaturus sit, aut inclinatione voluntatis propendeat in nos aut . . .; de or II 129. vide, ne hoc ipsum non sit neesse; Phil XIII 15. quod omnibus neesse est, idne miserum esse uni potest? Tusc I 19. illud quoque neesse est, declinare, quibusdam atomis vel omnibus naturaliter; fat 48. — B. arbitrator, habeo, puto: plura me scribere non ita neesse arbitrabar; ep X 25, 3. non verbum pro verbo neesse habui reddere; opt gen 14. eo minus habeo neesse scribere aut etiam cogitare, quid sim facturus; A X 1, 4. nisi quid neesse erit, neesse ne habeas scribere; A XII 39, 1. si tibi neesse putas respondere; Muren 9. (dicere) non neesse putat Diogenes; of III 91.

necessitas, Notwendigkeit, Verhängnis, Schicksal, Nötigung, Zwang, Bedürfnis, Notdurft, Verbindlichkeit: I. cum cogeret eum (hominem) necessitas nulla; rep I 1. ut in ea (causa) non sit efficiendi necessitas; Top 60. hinc vobis exstitit illa fatalis necessitas, quam *συναγωγή* dicitis; nat I 55. facit etiam necessitas fidem, quae tum a corporibus, tum ab animis nascitur; Top 74. cum tempus necessitasque postulat; of I 81. nulla necessitate premente; rep I 11. si quae vos necessitas ad rem publicam defendendam vocabit; Sest 51. — II, 1. eandem (legis vim) fatalem necessitatem appellat; nat I 40. ita et necessitatem et fatum confirmari (Epicurus) putat; fat 21. dico: j. I. existit, nullum est eorum (animalium), quod effugiat accipiendi aliquid extrinsecus necessitatem; nat III 29. ego mihi necessitatem volui imponere huius novae coniunctionis; A IV 5, 2. magnam vim, magnam necessitatem, magnam possidet religionem paternus

maternusque sanguis; Sex Rose 66. — 2. vita, quae necessitati deberetur; Sest 47. tempori cedere, id est necessitati parere, semper sapientis est habitum; ep IV 9, 2. qui serviendum necessitati putet; orat 230. — 3. qui (philosophi) necessitate motus animorum liberatos volunt; fat 39. — 4. quod in tam crudelem necessitatem incidissemus; Tusc III 60. qui honos ad necessitatem rerum gerendarum, non solum ad dignitatem valet; Phil V 45. — III. ea non esse nexa causis aeternis et a fati necessitate esse libera; fat 38. — IV. nobis in scribendo atque in dicendo necessitatis excusatio non probatur; orat 230. ut ceteris in rebus necessitatis inventa antiquiora sunt quam voluptatis; orat 185. — V, 1. ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur; ep IV 9, 3. si mentem hominis voluntate libera spoliata necessitate fati devinciunt; fat 20. boni ipsa denique necessitate excitantur; Sest 100. cum (cogitatio) rerum causas alias ex aliis aptas et necessitate nexas videt; Tusc V 70. humana consilia divina necessitate esse superata; Ligar 17. — 2. propter necessitatem vitae initam esse cum hominibus communitatem et societatem; of I 158.

necessitudo, Notwendigkeit, Nötigung, Verbindung, Verhältnis, Verwandtschaft, Freundschaft: I. puto esse hanc necessitudinem, cui nulla vi resisti potest, [quo ea secus id, quod facere potest, perficiat], quae neque mutari neque leniri potest; inv II 170. esse quasdam cum adiunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas; inv II 171. summa necessitudo videtur esse honestatis; huic proxima, incolumitatis; tertia ac levissima, commoditatis; inv II 173. quocum (municipio Caleno) mihi magna necessitudo est; ep IX 13, 3. facit, al.: j. est; inv II 170. huius modi necessitudines cum in dicendi rationes incident, recte necessitudines appellabuntur; inv II 170. veteres mihi necessitudines cum his omnibus intercedunt; ep VI 12, 2. ut contubernii necessitudo postulabat; Plane 27. — II, 1. appello: j. I. incidunt. ut [ad honestatem] hoc modo exponenda necessitudo sit: „neesse est, si honeste volumus vivere“; inv II 173. numerus non habebat aliquam necessitudinem aut cognationem cum oratione; orat 186. in quibus magnas necessitudines habet Plancius; Plane 39. necessitudo infertur, cum vi quadam reus id, quod fecerit, fecisse defenditur; inv II 98. lenio, muto: j. I. est; inv II 170. necessitudo, in qua neesse fuerit id aut fieri aut ita fieri, quaeritur; inv II 43. si nostram in accusatione sua necessitudinem familiaritatemque violasset; Sulla 2. — 2. resisto: j. I. est; inv II 170. satis est factum Siculis, satis officio ac necessitudini; Ver V 139. — 3. Capitonem ad tuam necessitudinem tuo summo beneficio adiunxeris; ep XIII 29, 8. — III. proximus: j. I. est; inv II 173. — IV. satis iustam mihi causam necessitudinis esse; Rabir 1. quid haec perficere potest necessitudinis distributio? prope dicam, plurimum, cum locus necessitudinis videbitur incurrere; inv II 171. novarum me necessitudinum fidelitate contra veterum perfidiam muniendum putavi; ep IV 14, 3. locus: j. distributio. — V, 1. qui (cives) nos summa necessitudine attingunt, Q fr I 1, 6. L. Mescinius ea mecum necessitudine coniunctus est, quod mihi quaestor fuit; ep XIII 26, 1. — annuae commutationes quadam ex necessitudine semper eodem modo fiunt; inv I 59. in: j. II. 1. quaero, se pro communi necessitudine id primum petere; Quinet 66. propter eius provinciae mecum et cum meo fratre necessitudinem; Plane 100.

necne, oder nicht: I. sunt haec tua verba necne? Tusc III 41. — II, 1. consultant, ad opes conducat id necne; of I 9. poterit intercedi necne, nihil ad se pertinere; A II 16, 2. quoniam, id sit necne sit, quaeritur; part or 33. Bibulus de caelo tum servasset necne, sibi quaerendum non fuisse;

A II 16, 2. — 2. quaero enim, potuerit ne Roscius ex societate suam partem petere necne; Q Rosc 52. di utrum sint necne sint, quaeritur; nat III 17.

neco, töten, umbringen: nautae militesque Siculorum, socii nostri atque amici, fame necati; Ver pr 13. (lex.) ne quis magistratus civem Roma adversus provocationem necaret neve verberaret; rep II 53. si tempus est ullum iure hominis necandi; Milo 9. milites, al.: f. amicos. nihilne interest, patrem quis necet anne servum? par 24. qui plebem fame necaret; Q fr II 3, 2. ne ab iis ipsa (res publica) necaretur; Sulla 32. servum; f. patrem.

nec opinans, nicht vermutend, ahnungslos: quos ad iudicandum nec opinantes vocatis; Phil I 20. te ei nec opinanti voluntatem tuam tantam per litteras detulisse; ep XIII 18, 1. homines magni pretii servos M. Tullii nec opinantes adoriuntur; Tul 21.

necopinato, unvermutet, unerwartet: cui ille necopinato casus evenerit; Tusc III 59. necopinato cum te ostendisses; Phil II 77. quod cum accidisset, ut alter alterum necopinato videremus; fin III 8.

necopinatus, unvermutet, unerwartet: A. hostium adventu necopinato; Ver IV 94. Cyrenaici non omni malo aegritudinem effici censent, sed in sperato et necopinato malo; Tusc III 28. carissimam annonam necopinata vilis consecuta est; dom 14. — B. I. sentit (poeta) omnia repentina et necopinata esse graviora; Tusc III 45. — II. cum diligenter necopinatum naturam consideres; Tusc III 52.

nectar, Nektar: non ambrosia deos aut nectare lactari arbitror; Tusc I 65.

necto, anknüpfen, verbinden, verpflichten, verpfänden: I. cum sunt propter unius libidinem omnia nexa civium liberata nectierque postea desitum; rep II 59. — II. haec nisi conlocata et quasi structa et nexa verbis ad eam laudem aspirare non possunt; orat 140. f. I. cum causae causa nexa rem ex se gignat; div I 125. ex hoc genere causarum ex aeternitate pendendum fatum a Stoicis nectitur; Top 59. omnes inter se nexae (virtutes) et iugatae sunt; Tusc III 17.

nedum, geschweige, viel weniger: optimis temporibus nec P. Popilius nec Q. Metellus vim tribuniciam sustinere potuerunt, nedum his temporibus sine vestra sapientia salvi esse possimus; Cluent 95. ego vero ne immortalitatem quidem accipiendam putarem, nedum emori cum pernicie rei publicae vellem; Planc 90. erat multo domicilium huius urbis aptius humanitati tuae quam tota Peloponnesus, nedum Patrae; ep VII 28, 1.

nefandus, ruchlos: o nefanda et perniciose labe civitatis! dom 133. ex re (sententiam duci licebit), si crudelis, si nefanda; de or II 322. in hoc scelere immani ac nefando; Catil IV 13.

nefarie, ruchlos, frevelhaft: si hunc de tua vita nefarie aut nunc cogitare aut molitum aliquando aliquid putas; Milo 67. quae in nos impie ac nefarie fecerit; Phil II 50. molior: f. cogito. qui per simulationem amicitiae nefarie me prodiderunt; Quir 21. quod Sthenium tam crudeliter, scelerate nefarieque tractasses; Ver II 117.

nefarius, ruchlos, frevelhaft: A. sceleratus et nefarius fueris, si...; Muren 62. cum (Brennus) fano Apollinis Delphici nefarium bellum intulisset; div I 81. sceleratis ac nefariis civibus; dom 101. dandae cervicis crudelitati nefariae; Phil V 42. nefarium est facinus ignoscere; Muren 62. refertam esse Graeciam sceleratissimorum hominum ac nefariorum; Planc 98. istius scelerato nefarioque latrocinio; Ver I 152. mentes hominum audacissimorum sceleratae ac nefariae; Catil III 27. subito exorta est nefaria Catonis promulgatio; ep I, 5, a, 2. post nefarium scelus consulum superiorum; dom 82. ab

eodem homine in stupris inauditis nefariisque versato; Piso 9. verbo illo nefario temptatas aures nostras; har resp 55. cuius praesentis nefarium et consceleratum vultum intuebantur; Cluent 29. — B. nocentem aliquando, modo ne nefarium impiumque, defendere; of II 51.

nefas, Frevel, Sünde: I. aut inutile aut turpe aut nefas esse tali in re non diligentissime legi obtemperare; iny II 135. Iove fulgente cum populo agi nefas esse; Vatin 20. quae cum tibi liceat, mihi nefas sit oblivisci; ep XV 21, 5. quia profecto videtis nefas esse dictu miseram fuisse talem senectutem; Cato 13. cui nihil unquam nefas fuit; Milo 73. — II. id ab iis nefas esse decretum; Ac I 13, 3. mentiri nefas habebatur; leg II 63. quae deseri a me nefas iudico; nat III 94.

nefastus, fündhaft: «quae augur iniusta nefasta, vitiosa dira defixerit || deixerit ||, irrita infectaque sunt»; leg II 21.

negantia, Verneinung: addunt (dialectici) coniunctionum negantiam sic: „non et hoc et illud; hoc autem; non igitur illud“. Top 57.

negatio, Verneinung, Zeugnung: I. primus ille status rationem habet iniqui criminis ipsam negationem infitiationemque facti; part or 102. si Chaldaei ita loquantur, ut negationes infinitarum coniunctionum potius quam infinita conexa ponant; fat 15. — II. disparatum est id, quod ab aliqua re praepositione || per oppositionem || negationis separatur; iny I 42.

negito, leugnen: quam (veri et falsi notam) multos annos esse negitavisset; Ac II 69.

neglectio, Vernachlässigung: sin autem amicorum neglectio improbitatem coarguit; Muren 9.

neglegens, nachlässig, unachtsam: in iis sacris neglegentes ac dissoluti si cupiamus esse, qui possumus? Ver IV 115. me in se neglegentem putabit; ep XIII 1, 5. ad manendum improvidi et neglegentes duces (hortantur); A VII 20, 2. M. Glabronem socors ipsius natura neglegensque tardaverat; Bru 239. quoniam pater tam neglegens ac dissolutus est; Ver III 162.

neglegenter, nachlässig, sorglos, achtlos: haec et alia Scipio non neglegenter abiecerat; Ver II 87. cum id ei per viatores consulto neglegentius agi videretur; Cluent 74. ut ne quid temere ac fortuito, inconsiderate neglegenterque agamus; of I 103. quid est, quod neglegenter scribamus adversaria? Q Rosc 7. multa apud alterum neglegentius; or 36.

neglegentia, Nachlässigkeit, Unachtsamkeit: I. quaedam etiam neglegentia est || erit || diligens; orat 78. in quibus (provinciis) diligentia plena simultatum est, neglegentia vituperationum; Flac 87. — II. I. operae pretium erat neglegentiam eius in accusando considerare; Sex Rosc 59. quae (munditia) fugiat agrestem et inhumanam neglegentiam; of I 130. — 2. si imprudentes (laedunt), neglegentiae est, si scientes, temeritatis; of II 68. — 3. omnis actio vacare debet temeritate et neglegentia; of I 101. III. non dubito, quin offensionem neglegentiae effugere non possim; Ver I 103. — IV. I. quarum rerum neglegentia plerisque causas videmus amitti; de or II 100. si in ipsa gubernatione neglegentia est navis eversa; fin IV 76. — 2. ad quos (honores) vos per ludum et per neglegentiam pervenistis; Ver V 181.

neglego, nicht beachten, übersehen, versäumen, vernachlässigen, gering achten: I. Flaminius re nuntiata suo more neglexit; div I 77. — II. I. de Theopompo negleximus; Phil XIII 33. — 2. cum eadem natura doceat non neglegere, quem ad modum nos adversus homines geramus; of I 98. — 3. verba etiam verbis quasi coagmentare (orator) neglegat; orat 77. diem edicti obire neglexit; Phil III 20. —

4. id a suis [servis] temptatum esse neglexerit? Cael 54. — III. cur deus dormientes nos moneat, vigilantes neglegat? div I 85. quoniam auctoritatem tuam negligere fas mihi non esse puto; de or I 107. nos animorum incredibiles motus celeritatemque ingeniorum neglegemus? Arch 17. ut sua commoda populus negligi a principibus putet; rep I 52. traditur ab Epicuro ratio negligendi doloris; fin II 93. sociorum nominisque Latini iura neglexit ac foedera; rep III 41. Segestanorum iniuriae neglegantur; Ver IV 82. iura: f. foedera. lectionem sine ulla delectatione neglego; Tusc II 7. num Aeliam, num Fufiam legem neglexerit; Vatin 5. ut eorum (mediorum) alia eligenda sint; alia reiicienda, alia omnino negligenda; fin IV 71. minas negligere coepimus; Quinct 92. negligenda mors est; Tusc IV 51. motus: f. celeritatem. in eo (officio) et colendo sita vitae est honestas omnis et negligendo turpitudine; of I 4. alicuius mediocris officii causa se maximam pecuniam neglexisse; inv I 80. sacra et religiones negligi; har resp 8. quod (iustitia) eas res spernit et neglegit; of II 38. sacra: f. religiones. nec somnia graviora a summo consilio neglecta sunt; div I 4. studia haec hic Romae non neglegebantur; Arch 5.

nego, nein sagen, sagen daß nicht, verneinen, leugnen, bestreiten, versagen, abschlagen: I, 1. a. non modo negando, sed etiam inridendo amplissimum quemque illius ordinis in sequebantur; Sest 25. — b. difficile est negare; nat I 61. — 2. qui a Naevio vel sumpsisti multa, si fateris, vel, si negas, surripisti; Bru 76. numquam reo cuiquam tam humili tam praecise negavi, quam hic mihi plane praecidit; A VIII 4, 2. sunt etiam illa valde contraria, quae appellantur negantia; ea ἀποφανία Graece, contraria aientibus; „si hoc est, illud non est“; Top 49. — II, 1. si hi fratres sunt in numero deorum, num de patre eorum Saturno negari potest? nat III 44. se senatui roganti de Marcello ne omnis || hominis || quidem causa negaturum; ep IV 4, 3. — 2. negas sine deo posse quicquam; Ac II 121. ut alariis Transpadanis uti negarem; ep II 17, 7. — 3. cum scisse aliquid is negatur; inv II 95. ibi vis facta negabitur; Caecin 44. — 4. qui veri esse aliquid non negamus, percipi posse negamus; Ac II 73. hoc negas te posse nec approbare nec improbare; Ac II 96. ne cives Romani ius sibi dictum negarent; A V 21, 6. f. III. divinationem. — III. quasi ego id curem, quid ille (Epicurus) aiat aut neget; fin II 70. nimis praefracte videbatur omnia publicanis negare, multa sociis; of III 88. difficultatem annonae summamque inopiam rei frumentariae nemo negat; dom 12. quasi ego artem aliquam istorum esse negem! divinationem nego; div II 45. hoc tantum facinus non modo negare interrogati, sed ne producti quidem reticere poterunt; Ver I 90. inopiam: f. difficultatem. potestis principia negare, cum extrema conceditis? Caecin 44. — IV. ille (Zeno) Metelli vitam negat beatiorum quam Reguli, praeponebam tamen; fin V 88.

negotialis, die Sache betreffend: haec constitutio, quam generalem nominamus, partes videtur nobis duas habere, iuridicalem et negotialem. negotialis (est), in qua, quid iuris ex civili more et aequitate sit, consideratur; inv I 14. huius (constitutionis generalis) primas esse partes duas nobis videri diximus, negotialem et iuridicalem. negotialis est, quae in ipso negotio iuris civilis habet implicatam controversiam; inv II 62.

negotiatio, Handel, Geldgeschäft: ut ad reliquias Asiaticae negotiationis proficiscare; ep VI 8, 2. in reliquiis veteris negotiationis colligendis; ep XIII 66, 2.

negotiator, Großhändler, Bankier: I, 1. cum omnes negotiatores eius provinciae M. Fonteium

incolumem esse cupiant; Font 32. — 2. qui sit is Verrucius, mercator an negotiator an arator an pecuarius; Ver II 188. — II, 1. cum nihil tam coniunctum sit quam negotiatores nostri cum Siculis; Ver V 8. — 2. sub lustrum censi germani negotiatoris est; A I 18, 8. — 3. si (Brutus) praefecturam negotiatori denegatam queretur; A VI 1, 6. — III. referta Gallia negotiatorum est; Font 11.

negotiolum, Geschäftchen, Angelegenheit: I. tua negotiola Ephesi curae mihi fuerunt; A V 13, 2. f. III. — II. me de Torquati negotiolo sciturum puto; A XVI 11, 8. — III. erit nescio quid negotioli; Q fr III 4, 6.

negotior, handeln, Geschäfte machen: I. cum (C. Canius) se Syracusas otiaandi, ut ipse dicere solebat, non negotiandi causa contulisset; of III 58. — II. qui (T. Manlius) negotiatur Thespiis; ep XIII 22, 1. cives Romani, pauci qui illic negotiantur; A V 21, 6. qui (equites Romani) in Asia negotiati sunt; Deiot 26.

negotiosus, voller Geschäfte, mühevoll: tu illam Ostiensem (provinciam) habes, non tam gratiosam et inlustrem quam negotiosam et molestam; Muren 18.

negotium, Beschäftigung, Geschäft, Auftrag, Aufgabe, Angelegenheit, Schwierigkeit, Sache, Ding, Bejen: I, 1. quorum negotium est; de or I 250. cum homine audacissimo paratissimoque negotium esse; A VII 3, 5. huic nihil suspicabamur cum hoc mari negotii fore; A X 12, 1. — 2. quid negotii est haec poetarum et pictorum portenta convincere? Tusc I 11. memento consilii me hoc esse negotium magis aliquanto quam fortunae putare; Q fr I 1, 7. Callisthenes quidem vulgare et notum negotium, quem ad modum aliquot Graeci locuti sunt; Q fr II 11, 4. — II, 1. ut per te quam commodissime negotium municipii administraretur, negotium quae sunt attributa, partim sunt continentia cum ipso negotio, partim in gestione negotii considerantur, partim adiuncta negotio sunt, partim gestum negotium consequuntur; inv I 37. ut Camillus nostrum negotium curet; ep XIV 5, 2. ei negotium dedit, ut omne (argentum) deportaretur; Ver IV 51. qui (philosophi) deum nihil habere ipsum negotii dicunt, nihil exhibere alteri; of III 102. ut eius (L. Mescinii) negotia expleres et expedias; ep XIII 26, 2. f. habeo. cum audissent ei negotium facessitum; Ver IV 142. qui suum negotium gerunt otiosi; Lael 86. f. consequor. ut, quod habet in tua provincia negotii, expedias; ep XIII 63, 2. f. exhibeo. perscribere mihi totum negotium; A XV 29, 3. ut negotia mulieris susciperet; Caecin 13. volueras me illa negotia tueri; A VIII 11, B, 2. — 2. adiungo: f. 1. consequor. apta inter se esse intellegemus haec, quae negotiis, et illa, quae personis sunt attributa; inv II 44. f. 1. consequor, 4. duco ex. cum maximis negotiis praesis; Balb 14. — 3. utrumque opus est, et cura vacare et negotio; leg I 8. — 4. ut otium suum ad nostrum negotium contulisse videantur; of I 156. ex negotio (suspiciones) duci poterunt, si eas res, quae negotiis attributae sunt, diligentes considerabimus; inv II 38. ut in negotiis versaretur; Cael 74. — III, 1. qui omnis negotii publici expertes sint || sunt ||; rep I 3. — 2. cum sumus necessariis negotiis curisque vacui; of I 13. — 3. continens cum: f. II, 1. consequor. — IV. alqd: f. I, II, 1. exhibeo, habeo. ut eos (reges) nulla privati negotii cura a populorum rebus abduceret; rep V 3. ipsius est negotii gestio pertractanda; inv II 39. f. II, 1. consequor. caput est in omni procuratione negotii et muneris publici, ut . . . of II 75 reddebant eorum negotiorum rationem in senatu

Ver II 47. ut habeam rationem non modo negotii, verum etiam otii tui; A V 20, 9. — V, 1. iurabat (Curio) ad summam, quod nullo negotio facere solet; A X 4, 11. cum maioribus rei publicae negotiis M. Fonteius impediretur; Font 18. cum pater huiusce Sex. Roscius nullo negotio sit occisus; Sex Rosc 20. — 2. omne tempus, quod mihi ab amicorum negotiis datur; div Caec 41. quaeremus res aut maiore aut minore aut pari in negotio similes; inv II 55. socinum fallere, qui se in negotio coniunxit; Qu. Rosc 16. in omnibus negotiis, prius quam adgrediari, adhibenda est praeparatio diligens; of I 73.

nemo, niemand, keiner, fein: A. quod nisi mulieri et decumano patebat alii nemini; Ver III 56. ut civis Romanus libertatem nemo possit invitus amittere; dom 77. neminem deo nec deum nec hominem carum, neminem ab eo amari, neminem diligi vultis; nat I 121. nemo doctus umquam mutationem consilii inconstantiam dixit esse; A XVI 7, 3. quo hominem neminem potuisti mihi amicioem mittere; ep III 5, 1. ut hominem neminem pluris faciam; ep XIII 55, 1. f. deus. opto, ut in hoc iudicio nemo improbus praeter eum reperiatur; Ver pr 50. si nemo umquam praedo tam barbarus fuit, qui . . .; dom 140. nemo umquam sapiens proditori credendum putavit; Ver I 38. nemo de nobis unus excellat; Tusc V 105. — B, I. neminem ne minimum quidem maleficium sine causa admittere; Sex Rosc 73. ac neminem conveniet arbitrari nos ab iudiciali genere exemplorum recedere; inv II 110. quos (libros) nemo [oratorum] || rhetorum || istorum umquam attigit; de or III 81. quas (leges) praeter te nemo umquam est facere conatus; Vatin 18. cum ex nostro iure duarum civitatum nemo esse possit; Caecin 100. quo (Polybio) nemo fuit in exquirendis temporibus diligentior; rep II 27. amicum ex consularibus neminem tibi esse; ep I 5 b, 2. facit: f. conatur. ii, quorum nemo duo menses potuit patrimonium suum gubernare; A X 8, 6. neminem omnium tot et tanta habuisse ornamenta dicendi; de or II 122. quem clientem habere nemo velit; Phil VI 12. ut nemo illo invito nec bona nec patriam nec vitam retinere posset; Ver III 81. f. gubernat. te nemo tuorum videre vult; Sest 111. f. habet. — II, 1. disertos cognosse me non nullos, eloquentem adhuc neminem; de or I 94. excepti de antiquis praeter Xenophanem neminem; div I 87. eloquentia quidem nescio an (C. Gracchus) habuisset parem neminem; Bru 126. ego habeo, cui plus quam tibi debeam, neminem; ep VI 1, 7. nemo ex tot hospitibus inventus est, qui . . .; Cluent 193. quorum nemo propter indignitatem repudiatus est; div Caec 63. — 2. quod accidere nemini potest nisi nocenti; Piso 43. quos (agros) Sulla nemini dedit; agr III 12. quae res nemini umquam fraudi fuit; Cluent 91. — 3. Caesar se ad neminem adiunxit; Phil V 44. — III. res ut nemini dubia esse posset; Ver V 158. — C, a, I. quas leges ausus est non nemo improbus, potuit quidem nemo convellere; Piso 10. — II, 1. de istis abesse non neminem; Catil IV 10. quod non nemo vestrum audierit; Ver II 15. — 2. conveni ex isto genere consultorum non neminem; Caecin 79. — b, I. quod sacrificium nemo vir aspicere non horruit; har resp 37. — II. aperte adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors; Lael 99.

nempe, allerdingſ, freilich, wirklich, natürlich, doch wohl: nempe negas ad beate vivendum satis posse virtutem? prorsus nego; Tusc V 12. quos ego orno? nempe eos, qui . . .; Phil XI 36. scimus nempe; haeremus nihilo minus; A IX 15, 3. nempe ea sequentur, quae ad faciendam fidem pertinent; part or 33. nempe haec est quaestio de interitu P. Clodii; Milo 79. postulaturus eras, quando?

post dies xxx. nempe si te nihil impediret; Quinct 82.

nemus, Wald, Hain: I. multos nemora silvaeque commovent; div I 114. — II. raptam esse Liberam ex Hennensium nemore; Ver IV 106.

nenia, Totengeſang: eas (laudes) etiam cantus ad tibicinem prosequatur, cui nomen neniae, quo vocabulo etiam apud Graecos cantus lugubres nominantur; leg II 62.

nepa, Skorpion: cornibus uti boves videmus, nepas aculeis; fin V 42.

nepos, Enkel, Verſchwender, Schwelger: I, 1. qui nepos avum in capitis discrimen adduxerit; Deiot 2. non cum Latinis decertans pater Decius, cum Etruscis filius, cum Pyrrho nepos se hostium telis obieciſſent; Tusc I 89. quis tam perditus ac profusus nepos sic dissolutus fuisset, ut . . .? Quinct 40. C. Sicinius, Q. Pompei illius ex filia nepos, quaestorius mortuus est; Bru 263. obicit: f. decertat. — 2. ut sit non minus in populi Romani patrimonio nepos quam in suo; agr I 2. — II. nostros Gracchos, Ti. Gracchi summi viri filios, Africani nepotes, nonne agrariae contentiones perdidit? of II 80. — III. nummulis corrogatis de nepotum donis; Ver III 184.

neptis, Enkelin: I. Metellum multi filii filiae, nepotes neptes in rogum imposuerunt; Tusc I 85. — II. vidimus filias eius Mucias ambas et neptes Licinias; Bru 211.

nequam, nichtsnutzig, hiederlich, leichtfertig: quid est nequius aut turpius effeminato viro? Tusc III 36. iste solus cum sua cohorte nequissima relinquitur; Ver II 71. loquamur potius de nequissimo genere levitatis; Phil II 63. homo multo nequior quam ille ipse, quem tu nequissimum occisum esse dixisti; ep XII 2, 1. cum accusator tamquam censor bonus homines nequissimos reiceret; A I 16, 3. homo nequam, qui tuum commodum non exspectavit; A XII 38, 1. „ius“ tam nequam esse „verinum“; Ver I 121. cum praetoris inertissimi nequissimique oculos praedonum remi respergerent; Ver V 100.

nequaquam, keineswegs, durchaus nicht: I. ut nequaquam fuerit illius commodi magnitudo cum eo incommodo comparanda; inv II 26. nequaquam se esse satiatum; Ver IV 65. — II. in taberna eius nummi, nequaquam omnes, reperiantur; Cluent 180. ut multi nequaquam paribus rebus honores summos a senatu consecuti sint; ep XV 4, 14. — III. nequaquam similiter oratio mea exire poterit; Sex Rosc 3.

neque f. **nec**. **nequedum** f. **nequum**. **nequeo**, nicht können: I. „nequire“ pro „non quire“ dicimus; orat 154. — II. „vinclis constrictus Iovis arcere nequeo diram volucrum a pectore“; Tusc II 24. ut ab amico verum audire nequeat; Lael 90. cum (Demosthenes) RHO dicere nequiret; div II 96. ut salvi esse nequeamus; ep XVI 12, 1. quam (orationem) si ipse exsequi nequeas, possis tamen Scipioni praecipere; Cato 28. quas (res) si exsequi nequirem, tamen . . .; Cato 38. „quorum nequeunt radices findere terras“; fr H IV, a, 360. sicut intueri solem adversum nequitis; rep VI 19. ut ea laxare nequeamus; orat 220. cum ea, quae sanare nequeunt, exulcerant; de or II 303. sine quibus (partibus) victima illa vivere nequisset; div I 119.

neququam (nequicquam), vergeblich, umsonst: pudet (diem) dicere; intellego; verum et sero et neququam || nequicquam || pudet; Quinct 79. nequitia ab eo, quod „nequicquam“ est in tali homine, ex quo idem „nihil“ dicitur; Tusc III 18.

nequiter, nichtswürdig, ausſchweifend: ille (Gallionius) prave, nequiter, turpiter cenabat; fin II 25. quae (temperantia) te turpiter et nequiter facere nihil patietur; Tusc III 36.

nequitia, Nichtswürdigkeit, Niederſichtheit: I, 1. fore ut aperte victrix nequitia ac libido poenas

ab optimo quoque peteret sui doloris; A I 16, 7. — 2. o istius nequitiam ac turpitudinem singularem! Ver V 92. — II, 1. cui (frugalitati) contrarium vitium nequitia dicitur; Tusc III 17. — 2. fuit Avillius quidam perdita nequitia; Cluent 36. — 3. nihil de singulari nequitia ac turpitudine loquor; Ver III 106. — III. quos in summa nequitia non solum libido et voluptas, verum etiam ipsius nequitiae fama delectat; Ver II 115. id unum in terris egestatis, aeris alieni, nequitiae perfugium esse ducebas; Phil II 50. — IV, 1. quem Verres nequitia, luxuria, audacia sui simillimum iudicavit; Ver III 22. — 2. in: f. III fama.

nervose, *ναρθηδρῆσθαι*: dicitur non Peripateticorum more, sed aliquanto nervosius; orat 127. nervosius qui ista disserunt; of III 106.

nervosus, *ναρθηδρῆσθαι*: quis Aristotele nervosior? Bru 121.

nervulus, *Νερῦ*, *Ναρτ*: si tu nervulos tuos adhibueris; A XVI 16, 13.

nervus, *Νερῦ*, *Σαίτη*, *Ναρτ*: I, 1. qui (nervi) sicut venae et arteriae a corde tracti et profecti in corpus omne ducuntur; nat II 139. omnes voces, ut nervi in fidibus, ita sonant, ut . . .; de or III 216. sunt: f. III, 1. alqd. — 2. si vegetalia nervos esse rei publicae semper duximus; imp Pomp 17. — II, 1. qui si attulerint nervos et industriam; Sulla 24. ut omnes tuos nervos in eo contendas, ne quid mihi temporis proregetur; ep XV 14, 5. duco: f. I, 1. proficiscuntur. experietur senatus nervos atque vires; Phil V 32. horum oratio neque nervos neque aculeos oratorios ac forenses habet; orat 62. legionum nostrarum nervos nonne his consiliis incidimus? Phil XII 8. traho: f. I, 1. proficiscuntur. — 2. tu ut possis, est tuorum nervorum; Q fr III 9, 2. — 3. civitas sine lege suis partibus, ut nervis et sanguine et membris, uti non potest; Cluent 146. — 4. quoquo modo ego de illius (Bruti) nervis existimo; A XV 4, 1. qui (loci) quamquam proprii causarum et inhaerentes in earum nervis esse debent; de or III 106. — III, 1. quantum in cuiusque animo roboris est atque nervorum; ep VI 1, 3. summam eruditionem Graeci sitam censeant in nervorum vocumque cantibus; Tusc I 4. — 2. ex quibus (orationibus) lenitas eius (C. Iulii) non || eius || sine nervis perspicitur; Bru 177. — IV, 1. si nulla earum (fidium) ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit; fin IV 75. fore nervis, opibus, sapientia tua, ut . . .; ep III 10, 1. — 2. nares cornibus iis (similes nostri solent dicere), qui ad nervos resonant in cantibus; nat II 149. neque sine forensibus nervis satis vehemens et gravis esse orator potest; de or III 80.

nescio, *nicht wissen, nicht verstehen, nicht fennen*: A, I, 1. „non scire“ quidem barbarum iam videtur, „nescire“ dulcius; orat 157. ne id ipsum quidem, nescire aut scire, scire nos; Ac II 73. — 2. nescire me fateor; div I 23. — II, 1. qui Graece nesciunt; Flac 10. nostri Graece fere nesciunt nec Graeci Latine; Tusc V 116. f. III. litteras. — 2. qui, quibus verbis heretum cieri oporteat, nesciat; de or I 237. haec ipsa nescio recte consistere velit an commissa; ep II 5, 2. utrum consistere velit an mare transire, nescitur; A VII 12, 2. — 3. cum nulla necessitate premente rem publicam regere nesciant; rep I 11. — 4. nesciebam vitae brevem esse cursum, gloriae sempiternum? Sest 47. — III. dum mihi liceat fateri nescire, quod nesciam; de or I 101. si eas artes forte nesciunt || nesciverit ||; de or 62. de Oropo, opinor, sed certum nescio; A XII 23, 2. utram tandem linguam nescio? fin II 12. (T. Flamininus) existimabatur bene Latine, sed litteras nesciebat; Bru 259. — B. hoc diiudicari nescio an numquam, sed hoc sermone certe non potest; leg I 56. quod in templum ipse nescio qua ascendit;

Phil III 20. Endymion ut nescio quando in Latno obdormivit; Tusc I 92. alter est designatus Insteius nescio qui; Phil XIII 26. iste nescio qui Caecilius Bassus; ep XII 18, 1. me Paconii nescio cuius querelis moveri; Q fr I 1, 19. bellum nescio quod habet susceptum; agr II 14. casu nescio quo in ea tempora nostra aetas incidit, ut . . .; ep V 15, 3. causam nescio quam defendebat; Cluent 74. homini plus tribui quam nescio cui necessitati; prov 28. alii nescio quo pacto obdormuerunt; ep V 15, 2. o pastores nescio quos cupidos litterarum! Flac 39. excogitavit nescio quid; Ver V 116. nescio quid conturbatus esse videris; Phil II 36. sententiae nescio unde ex abdito erutae; orat 79.

nescius, *nicht wissend, unfundig*: ne forte sis nescius; Font 2. neque eram nescius, quantis oneribus premerere; ep V 12, 2. non sum nescius ista inter Graecos dici et disceptari solere; de or I 45.

neve, *und daß nicht, oder daß nicht, weder — noch*: I, 1. „sanctique (tribuni) sunt neve plebem orbam tribunis relinquunt“; leg III 9. — 2. ne sit Aeschines neve Demostenes Atticus; orat 29. quae lex melior, quam ne praetoriae provinciae plus quam annum neve plus quam biennium consulares obtinerent? Phil I 19. ut vetera exempla relinquam neve eorum aliquem, qui vivunt, nominem; Sest 101. ut (Lamia) ad ludos omnia pararet neve committeret, ut . . .; A XIII 45, 1. ut ne nimis cito diligere incipiant neve non dignos; Lael 78. f. II, 2. hoc animo esse debes, ut nihil huc reicias neve putes . . .; ep X 16, 2. — II, 1. struere verba sic, ut neve asper eorum concursus neve hiulus sit; de or III 171. si (verba) ita iungentur, ut neve aspere concurrant neve vastius diducantur; de or III 172. peto a te, ut id a me neve in hoc reo neve in aliis requiras; ep I 9, 19. — 2. „donum ne capiunto neve danto neve petenda neve gerenda neve gesta potestate“; leg III 11.

neuter, *feiner von beiden, sächlichen Geschlechts*: A. si neuter anguis emissus esset, quid esset futurum; div II 62. huic (Aristoni) summum bonum est in his rebus neutram in partem moveri; Ac II 130. quarum (sententiarum) neutram probo; Phil XI 16. — B, a, I. ut aut uterque aut neuter satis daret; Quinct 30. quorum neuter summi oratoris habuit laudem, et est uterque in multis causis versatus; Bru 110. — II, 1. eorum adhibere neutrum voluit; Bru 115. — 2. neutri *σοφός* est ille, ut nos beati simus; uterque regnare vult; A VIII 11, 2. — III. effecti, ut neutri illorum quisquam esset me carior; A VII 1, 2. — IV. in quo neutrorum omnino contemnenda sententia est; of I 70. — b, I. ut essent eorum alia aestimabilia, alia contra, alia neutra; fin III 50. — II. horum neutrum ante Zenonem magnopere defensum est; Ac II 113. neutra in mediis relinquebat; A I 36. — III. quae non sane sunt in omnibus neutris usitata; orat 155.

neutiquam, *keineswegs, durchaus nicht*: indissolubiles (vos esse) non potestis, neutiquam tamen dissolvemini; Tim 40. mihi vero et Flacco neutiquam probari potuit tam flagitiosa libido; Cato 42. ut eum (Q. Ciceronem puerum) neutiquam || ne unquam || relinquerem; A VI 9, 3.

nex, *Tod, Hinrichtung, Ermordung*: I, 1. Iunius necem sibi ipse conscivit; nat II 7. ut clarissimorum hominum crudelissimam poeniretur necem; Phil VIII 7. — 2. quae (denicales) a nece appellatae sunt, quia residentur mortuis || mortui ||; leg II 55. alii ad palum atque ad necem rapiebantur; Ver V 72. — II, 1. ut vitae necisque potestatem haberet; dom 77. quod P. Africani necis socius fuisti; de or II 170. — 2. non provocatione ad populum contra necem et verbera relicta; rep II 62. de eius nece lata quaestio est; Milo 79.

nexum, Eigentumsanspruch, Schuldhörigkeit: I. si res suum nomen et vocabulum proprium non habet, ut „nexum“, quod per libram agitur; de or III 159. — II. ago: f. I. cum sunt propter unius libidinem omnia nexa civium liberata nectierque postea desitum; rep II 59. — III. nexorum, mancipiorum iura; de or I 173. multae sunt domus in hac urbe iure mancipi, iure nexi; har resp 14. — IV. quae (mancia) sunt dominorum facta nexa aut aliquo iure civili; par 35. cuius (Attici) quoniam proprium te esse scribis mancipio et nexa, meum autem usu et fructu; ep VII 30, 2.

nexus, Schuldverpflichtung: qui se nexu obligavit; Muren 3. abalienatio est eius rei, quae mancipi est, aut traditio alteri nexu || nexa || aut in iure cessio; Top 28.

ni, nicht, wenn nicht, wofern nicht: I, 1. moriar, ni puto . . ; ep VII 13, 1. quod ni ita tenebimus; Tusc V 46. — 2. quod ni ita sit; nat I 122. quod ni ita putarem; ep XII 23, 2. ni esset ea causa; A XII 9. dicerem, ni vererem, ne . . ; ep VI 6, 4. sponsione me, ni Esquilina introisset, lacescivit; Piso 55. — II. quidni possim? Tusc V 12.

nidor, Dunst: paulisper stetimus in illo ganeaurum tuarum nidore atque fumo; Piso 13.

nidulus, Nestchen: Ithacam illam in asperrimis saxulis tamquam nidulum adfixam; de or I 196.

nidus, Nest: volucres effingere et construere || constituere || nidus; de or II 23. gallinae avesque reliquae cubilia sibi nidusque construunt; nat II 129.

niger, schwarz, dunkelfarbig: videtis illum subricoso capillo, nigrum? Ver II 108. cum possit accidere, ut id, quod nigrum sit, album esse videatur; Ac II 34. negavit (Dionysius) se iure illo nigro, quod cenae caput erat, delectatum; Tusc V 98.

nihil, nil (f. E.), nichts: A. quibus nihil est aliud propositum nisi rectum atque honestum; fin IV 46. nihil potest illo (Curio) fieri humanius, nihil nostri amantius; ep XVI 5, 2. quibus natura nihil tribuit amplius, quam ut . . ; nat II 33. nihil iratum habet (oratio philosophorum), nihil invidum, nihil atrox, nihil miserabile, nihil astutum; orat 64. quo nihil captiosius neque indignius potest dici; Q Rosc 52. in vita nihil quisquam egregium adsequetur; de or I 134. humanius: f. amantius, quando || qui || quidem nihil incolume domum praeter os illud tuum pristinum rettulisti; Piso 53. indignus: f. captiosius. invidum al.: f. astutum. reo, cui parvum ac mediocre obici nihil oporteat; Ver I 103. nihil me mutum potest delectare, nihil tacitum, nihil denique eius modi, quod . . ; Catil III 26. parvum: f. mediocre. ut in omni natura nihil eo (deo) sit praestantius; nat II 45. tacitum: f. mutum. atqui tertium certe nihil inveniri potest; Cato 66. nihil est unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmet ipsos sumus; leg I 29. — B. nihil te eorum audisse; Ver III 132. in tabellis nihil est auctoritatis; Cluent 186. nihil belli reliqui || reliquum || fore videbatur; ep XII 5, 2. exitum facilem esse et incommodi nihil inesse; inv II 118. nihil mihi novi, nihil integri reliquit; Balb 17. pater familias cum liberorum haberet nihil; inv II 122. dictare hanc epistolam malui quam nihil ad te litterarum dare; A VIII 12, 1. eius modi: f. A. mutum. novi: f. integri. an vero periculi nihil fuit? dom 58. nihil rationis adfers; Caecin 96. reliqui: f. belli. si nihil tui cogitant sceleris; Marcel 21. — C, I, 1. ad virtutis summam accedere nihil potest; fin IV 67. cum ex terra nihil emineret, quod . . ; div I 93. quia nihil decet invita Minerva, ut aiunt; of I 110. in explicanda aequitate nihil erat Crasso copiosius; Bru 144. qua (mente) nihil est celerius; orat 200. nihil est tam molle, tam tenerum, tam aut fragile aut flexibile quam . . ; Milo 42. nihil est lege gravius; Phil II 109. nihil

esse bonum nisi virtutem; Ac II 130. cum nihil intererat istius; Ver II 34. quia nihil semper suo statu maneat; nat I 29. cui nihil oberat praeter conversionem status; dom 46. nihil ad tuas aures de infamia tua pervenisse; Ver III 132. potest: f. accedit. II, 1. cognosco. nihil oportere inopinatum videri; Tusc III 55. — 2. nullus erat senatus, nihil reliqui magistratus; Sest 34. quodsi is esset nihil nisi animus; fin IV 27. — II, 1. qui (veteres) nihil cognosci, nihil percipi, nihil sciri posse dixerunt; Ac I 44. quod antea nihil in istum dixi; Tul 4. nihil sane vafre nec malitiose facere conatus est; Ver II 132. f. I, 1. potest. scis hunc nihil habere; Sex Rosc 147. Brutum nihil mentiri puto; Bru 18. percipio: f. cognosco. pecuniam, quae apud me contra fidem meam nihil potuisset, apud se contra honorem meum nihil posse debere; Ver I 19. nihil eum iam nisi modeste postulare; Phil VII 3. praeter calamitatem nihil reliquerunt; Sex Rosc 13. nihil vos civibus, nihil sociis, nihil regibus respondistis; sen 6. scio: f. cognosco. ut nihil nisi sempiternum spectare videatur; Rabir 29. nihil suspicantibus nobis; Sulla 92. nihilne id valebit? nihil invito consule designato; Ver pr 20. — 2. sunt omnia dicendo excitanda nihil adiuvante natura; de or II 187. ut iudicium de ea re fieri nihil attinuerit; inv II 84. nihil commutantur animo et iidem abeunt, qui venerant; fin IV 7. nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic locus, nihil horum ora vultusque moverunt? Catil I 1. Dolabellam antea tantum modo diligebam, obligatus ei nihil eram; ep VI 11, 1. an in eo auctoritas nihil obest? mihi quidem videtur vel plurimum; Ac II 60. nihil opus est exemplis hoc facere longius; fin V 16. quae sciunt nihil ad se omnino pertinere; Cato 24. cui memoria nihil profuit; Cael 74. nihilne tibi venit in mentem existimationi tuae consulere? nihil denique capiti ac fortunis tuis providere? Ver III 131. — III. quem cognovimus virum bonum, sed nihil ad Persium; de or II 25. sed hoc nihil ad me; de or II 139. quando id faciat, nihil ad hoc tempus; orat 117. — D. litterarum admodum nihil (Curio) sciebat; Bru 210. dum: f. nihildum. non nihil etiam tuam, sed multo magis patris tui prudentiam desidero; Ligar 10. Antonius nihil non ad rationem dirigebat; Bru 140. — E. me de isto sumptu legationum aut minuendo aut remittendo decrevisse nil, nisi quod . . ; ep III 8, 5. in oculis tale nil fit; Tusc V 111. cum est intellectum nil profici; Tusc III 66.

nihildum, noch nichts: Brundisio nihildum erat adlatum; A IX 2. quamquam nihildum audieramus; ep XII 7, 2. a te nihildum certi exquiro; A VII 12, 4. Cimbrum Gabinium statim ad me nihildum suspicantem vocavi; Catil III 6. miror te nihildum cum Tigellio; A XIII 50, 3. nihildum a Balbo; A XV 4, a (5).

nihilum, nilum, nichts: A, I, 1. eum (dolorem) nihili facit; fin II 88. ut auspicia nihili putaret; Sest 114. parvi pretii est, qui tam nihili sit || iam nihili est ||; Q fr I 2, 14. — 2. tu ausus es pro nihilo tot res sanctissimas ducere? Ver II 40. ex quo existet, ut de nihilo quippiam fiat; fat 18. (acta) pro nihilo habebuntur? Phil I 16. erit aliquid, quod aut ex nihilo oriatur aut in nihilum subito occidat; div II 37. quod gloriam contempnant et pro nihilo putent; of I 71. ut ad nihilum omnia recidant; orat 233. omnis voluptas praeterita pro nihilo est; Marcel 27. tua illa praeclara in rem publicam merita ad nihilum esse ventura; ep XI 12, 1. quae quod Aristoni et Pyrrhoni omnino visa sunt pro nihilo; fin II 43. — II, 1, a. consequatur summas voluptates non modo parvo, sed per me nihilo, si potest; fin II 92. necessarias (cupiditates)

satiari posse paene nihilo; Tusc V 93. — b. nihilo tamen aptius explet sententias; orat 230. nihilo beatiorum esse Metellum quam Regulum; fin V 83. nihilo magis vera illa esse quam falsa; Ac II 43. nihilo te nunc maiore in discrimine esse quam . . .; ep VI 3, 4. quae nihilo minus, ut ego absim, confici poterunt; ep X 2, 2. cum ille nihilo plus iis tribuat quam tu; fin IV 23. qui nihilo segnius rem publicam defendit; Milo 82. — 2. quam mihi ista pro nihilo! A XIV 9, 1. — B. nec quia bonum sit valere, sed quia sit non nihilo aestimandum; fin IV 62. — C. benivolentior tibi, quam fui, nilo || nihilo || sum factus, diligentior ad declarandam benivolentiam multo; ep III 12, 4. de Silio nilo || nihilo || plura cognovi ex praesente Sicca quam ex litteris eius; A XII 28, 1.

nil f. nihil. E. **nilum** f. nihilum, C.

nimbus, Regenquß, Sturmwolfe: I. hunc nimbum cito transisse laetor; A XV 9, 2. imbres, nimbi, procellae, turbines dei putandi; nat III 51. quae (causa) terreret animos fulminibus, tempestatibus, nimbis; nat II 14.

nimirum, allerdings, freilich, ohne Zweifel: nimirum recte veneficam appellas; Phil XIII 25. nimirum, ut hic nomen suum comprobavit, sic ille cognomen; Ver IV 57. nimirum igitur confecta res est; Tusc V 18. vestibula nimirum honesta aditusque ad causam facit illustres; orat 50. nimirum illi non ingenio solum his patronis, sed fortuna etiam praestiterunt; Ver II 191. nam genus est omnium nimirum libidinum cupiditas; inv I 32. itaque nimirum hoc illud est, quod Caesar scribit; A IX 9, 3. nimirum id fuit; A XIII 10, 3. et nimirum is princeps ex Latinis illa aratorum propria opera tractavit; Bru 82. virtutem nemo unquam acceptam deo rettulit. nimirum recte; nat III 87.

nimis, zu sehr, zu viel, allzu: I. 1. etsi nihil nimis oportet confidere; Tusc I 78. scilicet nimis hic (Hippias) quidem est progressus; de or III 128. — 2. ut est hominum genus nimis acutum et suspiciosum; div Caec 28. sin cuiusdam nimis infinitum videtur; de or I 65. nimis magna procuracione; Deiot 36. nimis multa videor de me, ipse praesertim; Bru 318. suspiciosus: f. acutus. — 3. quem Verri nimis atrociter minitantiem ab se retractum esse; Ver V 160. ut ne nimis cito diligere incipiant; Lael 78. nimis saepe secus aliquanto videmus evadere; leg II 43. ne nimis sero ad extrema veniamus; Phil II 47. — II. Philotimi litterae me quidem non nimis, sed eos admodum delectarunt; A VII 24. non nimis longa continuatione verborum; de or III 49.

nimum, zu sehr, zu viel, sehr (vgl. nimius, B, C): I. 1. nimum forsitan haec illi mirentur atque efferant; Ver IV 124. verbis effervescentibus et paulo nimum redundantibus; de or II 88. qui (sales) in dicendo nimum quantum valent; orat 87. — 2. quae (ars) in excogitandis argumentis muta nimum est, in iudicandis nimum loquax; de or II 160. ne nimum multi poenam capitis subirent; Cluent 128. mutus: f. loquax. quod eos in iudicando nimum sui iuris sententiaeque cognosset; Ver I 18. — 3. nimum diu teximus, quid sentiremus; Phil III 36. illud mihi a te nimum festinanter dictum videtur; fin V 77. non ita saepe, sed nimum tamen saepe gladios (vidimus); Sest 77. — II. equidem illud ipsum non nimum probo; fin II 27.

nimius, übermäßig, maßlos, zu groß, zu viel: A. in hoc genere nimum quod est offendit vehementius quam id, quod videtur parum; orat 178. de qua (magnitudine) vel audire satis esset, nimum videre plus quam semel; Ver IV 125. fugiendas esse nimias amicitias; Lael 45. nimiae vestrae benignitati pareremus; Caecin 9. esse mihi nimum diligentiam pertimescendam; Catil III 7. tum illa

laetitia gestiens vel nimia dici potest; Tusc IV 13. hic ornatus, haec opera Graecos homines nimum opere delectant; Ver IV 132. ne (vitis) silvescat sarmentis et in omnes partes nimia fundatur; Cato 52. qui voluptate nimia gestiunt; of I 102. — B. mulierculae publicanae noluit ex decumis nimum lucri dare; Ver III 78. cuius (belli) altera pars sceleris nimum habuit, altera felicitatis parum; of II 45. — C, I (vgl. A. alqd). etsi suus cuique modus est, tamen magis offendit nimum quam parum; orat 73. sunt: f. II, 1. — II, 1. omnia nimia, cum vel in tempestate vel in agris vel in corporibus laetiora fuerunt, in contraria fere convertuntur; rep I 68. — 2. quae (mediocritas) est inter nimum et parum; of I 89.

nisi, wenn nicht, wofern nicht, außer, als: A. im vollständigen Satz: I. 1. quod tu, nisi eum furiosissimum iudicas, suspicari profecto non potes; Deiot 15. nisi quid de Epaminonda, docto homine, suspicari libet; Bru 50. nisi Quintus aliud quid nos agere mavult, suscipiam; leg I 13. de re nihil possum iudicare, nisi illud mihi persuadeo, te nihil temere fecisse; ep XIII 73, 2. ut in pecude, nisi quae vis obstitit, videmus naturam ad ultimum pervenire; nat II 35. haec te, nisi ita facies, custos dignitatis relinquet; Tusc II 33. — 2. nisi eror appareat, vim non esse factam; Caecin 76. magorum mos est non humare corpora suorum, nisi a feris sint ante laniata; Tusc I 108. ut ne religionem quidem colere possint, nisi eam ipsam prius scelere violarint; Font 31. numquam iste tam amens fuisset, nisi omnis ea praeda servi nomine ad istum ipsum perveniret; Ver III 89. non posse iucunde vivi, nisi honeste viveretur; fin II 51. futurum esse, nisi provisum esset, ut Roma caperetur; div I 101. praeclare viceramus, nisi spoliatum Lepidus recepisset Antonium; ep XII 10, 3. — II. nisi forte magis erit parricida, si qui consularem patrem quam si quis humilem necarit; Milo 17. quod: f. **quodnisi**. nisi vero loqui solem cum luna putamus; nat III 27. cum, dum, ne, qui, quod, si, ut: f. B.

B. im verkürzten Satz (adverbiell): I. 1. quod inter omnes constat, nisi inter eos, qui . . .; Sex Rose 33. quod inter omnes nisi admodum impios convenit; nat III 7. tincta absint nisi a bellicis insignibus; leg II 45. — 2. inest velle in carendo, nisi cum sic tamquam in febris dicitur; Tusc I 88. nos, nisi dum a populo auspicia accepta habemus, quam multum iis utimur? div II 76. te omnia probare, nisi quod verbis aliter utamur; fin IV 80. adiunctio est haec: „nisi si malunt fame perire“; inv II 171. nisi si tu aliter censes, et hinc abero et illum; A X 1, 2. — II, 1. numquam tu non modo otium, sed ne bellum quidem nisi nefarium concupisti; Catil I 25. negas deici, nisi qui possideat; Caecin 91. qui neminem nisi suum laudari volunt; leg III 1. ut neque quisquam nisi bonus vir et omnes boni beati sint; fin III 76. „neve quem initiant nisi Cereri Graeco sacro“; leg II 21. ita ut nihil aliud nisi de hoste ac de laude cogitet; imp Pomp 64. ferri de singulis nisi centuriatis comitiis noluerunt; leg III 44. quae nisi vigilantes homines, nisi sobrii, nisi industrii consequi non possunt; Cael 74. nullam aliam nobis de deo cogitantibus speciem nisi hominis occurrere; nat I 81. num quid igitur oportet nisi tres sortes conici, unam educi? Ver II 127. numquam ex urbe afuit nisi sorte, lege, necessitate; Planc 67. nos deum nisi sempiternum intellegere qui possumus? nat I 25. quae est alia fortitudo nisi animi adfectio patiens? Tusc V 41. quis P. Sullam nisi maerentem, demissum adfectumque vidit? Sulla 74. quid est se ipsum conligere nisi dissipatas animi partes rursum in suum locum cogere? Tusc IV 78. ad te quisquam veniat nisi Ventidii similis? Phil XIII 48. homo privatus nisi magna sapientia praeditus vix

regionibus officii magnis in fortunis continetur || sese continet ||; agr II 97. unde haec in terram nisi ab superis defluere potuerunt? nat II 79. — 2. leges significant, quam noluerint maiores nostri, nisi cum perneceesse esset, hominem occidi; Tul 49. nihil sane, nisi ne nimis diligenter inquiras in ea; leg I 4. complures in perturbatione rei publicae consules || consulares || dicti, quorum nemo consularis habitus, nisi qui animo exstitit in rem publicam consulari; ep X 6, 3. nihil esse bonum, nisi quod esset honestum; Tusc II 61. quid interest, nisi quod ego res notas notis verbis appello, illi . . ? fin V 89. nunc, nisi si quid ex praetereunte viatore exceptum est, scire nihil possumus; A II 11, 1. noli putare me ad quemquam longiores epistulas scribere, nisi si quis ad me plura scripsit; ep XIV 2, 1. si nihil aliud quaeremus, nisi ut deos pie coleremus; nat I 45. nihil aliud egerunt, nisi me ut opprimerent; ep IX 24, 1. sin aliud agitur nihil, nisi ut iis ne quid desit; Sex Rose 8.

nisus, Bewegung, Umföhrung: quae (astra) se nisu suo conglobata continent; nat II 117.

nitedula, Haselmaus: ut illa ex vepreculis extracta nitedula rem publicam conaretur adrodere; Sest 72.

niteo, glänzen, prängen: qui nitent unguentis; Catil II 5. non valde nitens, non plane horrida oratio; Bru 238. quod (vectigal) in pace niteat; agr I 21.

nitescio, glänzend erscheinen: »Aquarius, exiguo qui stellarum candore nitescit«; fr H IV, a, 418.

nitidus, glänzend, prägend, glatt: quos ego campos antea collesque nitidissimos viridissimosque vidissem; Ver III 47. nitidum quoddam genus est verborum et laetum; de or I 81. si eadem hora aliae pecudis iecur nitidum atque plenum est, aliae horridum et exile; div II 30. ita de horridis rebus nitida est oratio tua; de or III 51. pro isto asso sole a te nitidum solem unctumque repetemus; A XII 6, 2.

nitōr (nito: f. I. alqs), sich stemmen, sich stützen, sich verlassen, beruhen, sich eifrig bemühen, streben, zu beweisen suchen: I. ut *Tullius in dialogis de re publica* nitito; rep fr 2. eximia pietate, virtute, gratia tui Crassi meis consiliis, monitis, studiis actionibusque nituntur; ep V 8, 2. ut ita munita arx circumiectu arduo et quasi circumciso saxo niteretur; rep II 11. cum hac spe tota defensio Sopatri niteretur; Ver II 71. defensor ad ea, quae proposuit, aequitate nitatur; part or 127. in qua (conjectura) nititur divinatio; div II 55. contra cuius honorem inimici atque invidi niterentur; A IX 11, A, 2. operam dare, ut sua lex ipso scripto videatur niti; inv II 147. quae (res) mendacio nixa sit; de or II 30. cuius in vita nitebatur salus civitatis; Milo 19. in qua (frequentia) oratorum studia niti solent; Deiot 5. quae (viriditas) nixa fibris stirpium sensim adulescit; Cato 51. virtutem nixam hoc honesto nullam requirere voluptatem; fin I 61. — II, 1. nos cum maxime consilio, studio, labore, gratia de causa regia niteremur; ep I 5, a, 2. — 2. nitamur nihil posse percipi; Ac II 68.

nitōr, Glanz, Schmuck: I. quae habent nitorem orationis nostrum, si modo is est aliquis in nobis; A XIII 19, 5. in qua (aetate) naturalis inesset, non fucatus nitōr; Bru 36. — II. quia sua sponte squalidiora sunt, adhibendus erit in his explicandis quidam orationis nitōr; orat 115. fuco, habeo: f. I. — III, 1. »huic supra duplices umeros adfixa videtur stella micans tali specie taliq̄ nitore«; fr H IV, a, 80. — 2. habuit vires agrestes ille (Antipater) atque horridas sine nitore ac palaestra; leg I 6.

nivalis, schneeig: »cum tumulos Albano in monte nivalis lustrati«; div I 18.

nive, oder wenn nicht: tum illud, quod dicitur, »SIVE NIVE«, irident; Caecin 65.

niveus, schneeweiß: »saxa cana salis niveo spumata liquore«; div I 13.

nix, Schnee: I. Anaxagoras nivem nigram dixit esse; Ac II 72. — II, 1. risi »nivem atram«; Q fr II 11, 1. — 2. cum e pruina Appennini atque e nivibus illis emersisset; Sest 12. — III, 1. factum, ut nive Gallorum obrueretur exercitus; div I 81. — 2. Taurus propter nives ante mensem Iunium transiri non potest; A V 21, 14.

no, schwimmen: I. Neptunus a nando paulum primis litteris immutatis; nat II 66. — II. nare anaticulas videmus; fin V 42. alias bestias nantes aquarum incolas esse (natura) voluit; Tusc V 38.

nobilis, bekannt, berühmt, edel, vornehm, angesehen, berücksichtigt: A. multi erant clari in philosophia et nobiles; de or I 46. cum praesertim (Thucydides) fuisset honoratus et nobilis; orat 32. peperit maximam laudem ex illa accusatione nobili et gloriosa; of II 47. qui adesse nobilissimos adulescentes iusserit; Sest 27. quin nobilissimum civem vindicetis; Flac 40. nauarchus nobilissimae civitatis; Ver V 117. Alabandenses sanctius Alabandum colunt quam quemquam nobilium deorum; nat III 50. Megaricorum fuit nobilis disciplina; Ac II 129. accipite nunc aliud eius facinus nobile; Ver II 82. hominem nobilissima familia natum; Flac 81. apud Scopam, fortunatum hominem et nobilem; de or II 352. homines ex tota provincia nobilissimi primique publice privatimque venerunt; Ver II 11. Philinus Herbitensis, homo domi nobilis; Ver III 80. mulieres nuptae nobiles praeter unam mimi Isidori filiam; Ver V 81. ex tam industri nobileque municipio; Ver V 40. pro Ser. Fulvio de incestu nobilis oratio; Bru 122. a me gladiatorum par nobilissimum inducitur; opt gen 17. Xenocratem ferunt, nobilem in primis philosophum, respondisse . . ; rep I 3. magnus et nobilis rhetor Isocrates; inv II 7. quae (Artemisia) nobile illud Halicarnasi fecit sepulcrum; Tusc III 75. novi silvam nobilem; A XII 31, 2. aliquo eccellente ac nobile viro; fr F III 3. — B, I. quod multi nobiles saepe fecerunt; Planc 50. ex decem nobilissimis novem revertisse; of III 113. — II. optimum quemque et nobilissimum ad se arcessebant; Ver IV 76. ut ei nobiles restituerentur in civitatem; Sex Rose 149. — III. cum omnium nobilium dignitas et salus in discrimen veniret; Sex Rose 16. sin autem victoria nobilium ornamento rei publicae debet esse; Sex Rose 142. nobilium vita victuque mutato mores mutari civitatum; leg III 32.

nobilitas, Berühmtheit, Vortrefflichkeit, Adel, vornehme Geburt, vornehmer Rang, Aristokratie: I. ut, quid sit *εὐγένεια*, quid sit nobilitas, intellegas; ep III 7, 5. cum nobilitas nihil aliud sit quam cognita virtus, quis in eo, quem inveterascentem videat ad gloriam, generis antiquitatem desideret? fr E VII 3. quantam vim naturae bonitas haberet et vera nobilitas; sen 25. his (Deciis) levabat omnem vulnere metum nobilitas mortis et gloria; Tusc II 59. — II, 1. qui ingenio ac virtute nobilitatem potestis consequi; Sest 136. habetis nobilitatem generis gloriosam; Phil III 16. ipsae familiae sua quasi ornamenta ac monumenta servabant ad illustrandam nobilitatem suam; Bru 62. — 2. qui me antetuleritis nobilitati; agr II 6. qui favent nobilitati; Planc 18. — III, 1. semper studiosus nobilitatis fuit; Ac II 125. — 2. Appium Claudium pari nobilitate praeditum; Phil XIII 29. — IV, 1. laedetur causa nobilitatis; Sex Rose 138. virtutem praesaepe nobilitatis inertiae praetulerunt; Balb 51. negligentia nobilitatis augurii disciplina omissa; nat II 9. — 2. Posides Macro Soluntinus, homo summa nobilitate; Ver II 10. — V, 1. Aristoteles

cum florere Isocratem nobilitate discipulorum videret; de or III 141. genere et nobilitate et pecunia primus; Sex Rose 15. homo cum virtute et nobilitate domi suae, tum etiam pecunia princeps; Ver III 56. — 2. quo plus propter virtutem nobilitatemque possunt; Quinct 9.

nobilito, berühmt, befannt, berüchtigt machen: neque ex te unquam es nobilitatus, sed ex lateribus et lacertis tuis; Cato 27. testis est Phalaris, cuius est praeter ceteros nobilitata crudelitas; of II 26. cum venissemus in Academiae non sine causa nobilitata spatia; fin V 1. civitatis spectata ac nobilitata virtus; Flac 63.

nocens, schuldig, strafbar, Übeltäter: A. possit ne senatoribus indicantibus homo nocentissimus pecuniosissimusque damnari; Ver pr 47. quamvis reus sit nocens; Ver I 25. — B. I. 1. nocentem aliquando, modo ne nefarium impiumque defendere; of II 51. homines turpissimum nocentissimumque laudant; har resp 38. — 2. ut inimicus neque de esse nocenti possit neque obesse innocenti; Ver III 162. — II. qui scelus fraudemque nocentis possit dicendo subicere odio civium; de or I 202.

noceo, schaden: I. 1. qui (inermes) vim armorum haberent ad nocendum; Caecin 63. — 2. a. sunt (astra) rotunda, quibus formae minime nocere potest; nat II 117. — b. nocuimus fortasse, quod veteres orationes legi sunt desitae; Bru 123. quae prosunt aut quae nocent; fin III 69. est innocentia adfectio talis animi, quae noceat nemini; Tusc III 16. numquam nec irasci deum nec nocere; of III 102. cui non modo aperta inimicorum oppugnatio, sed ne occultae quidem matris insidiae nocere potuissent; Cluent 178. cui misero nocuit opinio maleficii cogitati; Cael 74. oppugnatio: f. insidiae. quia (vinum aegrotis) prodest raro, nocet saepissime; nat III 69. — II. ne quid L. Murenae dignitas illius, ne quid exspectatio tribunatus, ne quid totius vitae splendor et gravitas noceat; Muren 58. cui alterius commoda nihil noceant; Tusc IV 17. de quo nihil nocerit si aliquid cum Balbo eris locutus; A XII 47. 1. Tironem ad Dolabellam cum litteris miseram. quid nocet? A XV 12, 1.

noctu, bei Nacht, nachts: noctu ambulabat in publico Themistocles; Tusc IV 44. Diana dicta, quia noctu quasi diem efficeret; nat II 69. ut furem noctu liceat occidere; Tul 47. noctu ad oppidum respicientes flagrantes (naves) onerarias videbatis; div I 69. quo ille noctu venturus esset; Milo 52.

noctua, Käuzchen, Eule: tibi versus, quos rogas, hoc est „Athenas noctuam“ mittam; Q fr II 15 (16), 4.

noctuabundus, die Nacht hindurch reisend: noctuabundus ad me venit cum epistula tua tabellarius; A XII 1, 2.

nocturnus, nächtlich, bei Nacht: A. forum corporibus constratum caede nocturna; Sest 85. ut nocturnis conviviis tota vicinitas personet; Sex Rose 134. noctem et nocturnam deprecationem intercessisse; A II 24, 3. cum videmus nocturnam caeli formam undique sideribus ornatam; Tusc I 68. nocturnum furem interfici impune; Milo 9. decem horis nocturnis sex et quinquaginta milia passuum cisis pervolavit; Sex Rose 19. ponite ante oculos nocturnum impetum in urbem Asiae clarissimam; Phil XI 7. liberatos se dicunt diurno nocturnoque metu; Tusc I 48. cum alicuius annui, menstrui, diurni nocturnive spatii certa significatione; inv I 39. nocturnorum spatiorum eadem est aequabilitas, quae diurnorum; nat II 49. visas nocturno tempore faces; Catil III 18. diurnae nocturnaeque vicissitudines nulli naturae nec ulla in re unquam mutatae quicquam nocuerunt; inv I 59. nocturnis vigiliis institium illud concoctum atque mediatum est; har resp 55. — B. omnia nocturna in media

Graecia Diagondas Thebanus lege perpetua sustulit; leg II 37.

nodus, Knoten, Verbindung, Band: I. 1. his singulis versibus quasi nodi apparent continuationis, quos in ambitu coniungimus; orat 222. — 2. septem, qui numerus rerum omnium fere nodus est; rep VI 18. — II. coniungo: f. I. 1. dum hic nodus expediatur; A V 21, 3. mihi videntur, qui utilitatum causa fingunt amicitias, amabilissimum nodum amicitiae tollere; Lael 51. — III. orbes vinctos inter se et nodis caelestibus aptos; fr H IV, a, 487.

nolo, nicht wollen, nicht günstig sein: I. 1. „nolle“ pro „non velle“ dicimus; orat 154. — 2. cum is se non nolle dixisset; de or II 75. ut mihi, velim, nolim, sit certa quaedam tuenda sententia; nat I 17. — II. 1. nolo accusator in iudicium potentiam adferat; Muren 59. — 2. noli agere confuse; nat III 19. nolite || nolite || dubitare vobis traditam libertatem defendere; agr II 16. illum hic excipere nolo; A XIII 40, 2. quare nolite existimare . . . ; de or II 194. interpellare nolui; Bru 292. quibus obsequi nollent; Lael 35. noli putare quemquam plenioris fuisse; Bru 125. nolite usque quaque idem quaerere; Ver V 10. nolo in stellarum ratione multus vobis videri; nat II 119. — 3. noluerunt ii, qui indicabant, hanc patere inimicitias viam; Font 24. securas suas cruentari scelere noluit; har resp 35. nolimus hoc bellum videri; Phil VIII 4. super terrae tumulum noluit quicquam statui nisi columellam; leg II 66. — 4. cui (Pompeio) qui nolunt, idem tibi non sunt amici; ep I 1, 3. — III. sapienti plus semper adesse, quod velit, quam quod nolit; fin V 93. ut eorum (mediorum) alia velis, alia nolis, alia non cures; fin IV 71. nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum involutum reformido; Phil VII 19.

nomen, Name, Benennung, Bezeichnung, Wort, Nomen, Ruf, Titel, Posten, Schuldposten: I. **absolut**: 1. dum aegritudinis nomen absit grave, taetrum, funestum; Tusc III 83. haec praeclara nomina artificum Verris aestimatione sic concidisse; Ver IV 12. neque Atti Navii nomen memoria floreret tam diu; leg II 33. nomen illud, quod a Caesare, tres habet condiciones; A XII 3, 2. f. 2. de or I 189. cur tam diu iacet hoc nomen in adversariis? Q Rose 8. sublata benivolentia amicitiae nomen tollitur, propinquitatis manet; Lael 19. legatorum nomen ipsum belli celeritatem morabitur; Phil V 26. nomen populi Romani occidisset; Phil XIV 35. cuius (populi) Romani usque ad nostram memoriam nomen invictum in navalibus pugnis permanserit; imp Pomp 54. delet (simulatio) veritatem, sine qua nomen amicitiae valere non potest; Lael 92. — 2. nomen est, quod uni cuique personae datur, quo suo quaeque proprio et certo vocabulo appellatur; inv I 34. omnia, quae sunt vel generum vel partium nomina, definitionibus, quam vim habent, est exprimentum; de or I 189. quid est enim exsul? ipsum per se nomen calamitatis, non turpitudinis; dom 72. — 3. o nomen dulce libertatis! Ver V 163.

II. **nach Verben**: 1. cum venefici cuiusdam nomen esset delatum et extra ordinem esset acceptum; inv II 58. quo modo hoc nomen ad rationes magistratus adlatum est? Ver III 181. hunc nomen honoris adeptum, non honorem puto; Bru 281. ut fati nomen ne adiungas; fat 29. qui (optimates) non populi concessu, sed suis comitiis hoc sibi nomen adrogaverunt; rep I 50. bona et senatorium nomen amisit; Flac 43. non est ausus suum nomen emptioni illi ascribere; dom 116. Adramytenus homo nobilis, cuius est fere nobis omnibus nomen auditum; Flac 31. qui voluptatis nomen audire non possent; fin II 67. ut hic nomen suum comprobavit, sic ille cognomen; Ver IV 57. concitatis sociis et nomine

Latino; rep I 31. singula nomina aratorum persequi et conficere necesse est; Ver III 112. defero: f. accipio. utrum cetera nomina in codicem digesta habes an non? Q Rose 9. omnes summo cum studio nomina dant; Phil VIII 13. ut maior timor oriatur. unde etiam nomen ductum est tumultus; Phil VIII 3. qui (milites) sua nomina edidissent; Phil V 53. ego meis rebus gestis hoc sum adsecutus, ut bonum nomen existimer; ep V 6, 2. quamquam in utroque Faberianum nomen explorandum est; A XII 47, 1. populi Romani nomen extinguere; Catil IV 7. cum (Zeno) uteretur in lingua copiosa factis tamen nominibus ac novis; fin III 51. nomina se facturum, cum venisset, qua ego vellem die; ep VII 23, 1. quodsi fingenda nomina; leg II 28. si res suum nomen et vocabulum proprium non habet, ut „pes“ in navi; de or III 159. qui omnino nomen haberint, non ita multos fuisse; Bru 244. quod propter rerum ignoracionem ipsarum nullum habuerit ante nomen; orat 211. f. digero. V, 1. ratio. qui tribunicium nomen horrebant; agr II 68. huic praedae ac direptioni cellae nomen imponis? Ver III 197. in qua (basi) grandibus litteris P. Africani nomen erat incisum; Ver IV 74. qui libri populi Romani nomen inlustrant; Arch 21. nostri philosophi nonne in iis libris ipsis, quos scribunt de contemnenda gloria, sua nomina inscribunt? Tusc I 34. ex qua (laude) eloquentia nomen suum invenit; de or II 366. Dolabellam video Liviae testamento cum duobus coheredibus esse in triente, sed iuberi mutare nomen; A VII 8, 3. quae (prudencia) ipsum nomen hoc nacta est ex providendo; rep VI 1. pueri annorum senum septenumque denu senatorium nomen nundinati sunt; Ver II 122. optimis causis nomen veteranorum opponere; Phil X 18. persequor: f. conficio. neque ullius beneficii certum nomen peto; ep VII 5, 3. sunt rebus novis nova ponenda nomina; nat I 44. hoc populare legis agrariae nomen esse quaesitum; agr II 63. ut statuerent, ne absentium nomina reciperentur; Ver II 103. nominibus in tabulas relatis; Sest 72. nomen illius urbis non reliquisent; agr II 89. si Valerius interpres ad me nomina gratiosorum scripserit; A XVI 11, 7. quem Caesar meo beneficio in Novocomenses rettulit; nomen autem Avianii secutus est, quod . . .; ep XIII 35, 1. Salaminios adduxi, ut totum nomen Scaptio vellet solvere; A VI 2, 7. haec tot et alia plura nonne inutile est vitiorum subire nomina? of III 57. posse imperii gravitatem ac nomen sustinere; agr II 87. nomen illi principes optimatum mordicus tenent, re autem carent [eo nomine]; rep I 51. quod quoniam nomen minus est adhuc tritum sermone nostro; rep II 51. nomen dictatoris funditus sustulisti; Phil I 32. f. I, 1. manet. legio Martia, quae mihi videtur divinitus ab eo deo traxisse nomen; Phil IV 5. hanc *μετονομασίαν* grammatici vocant, quod nomina transferuntur; orat 93. ad Volusium transferri nomen a Valerio non potuisse; ep V 20, 3. ut perniciosus etiam rebus non modo nomen deorum tribueretur, sed etiam sacra constituerentur; nat III 63. nomen tantum virtutis usurpas, quid ipsa valeat, ignoras; par 17. — 2. ut nomini Romano laudis aliquid adferrent; Phil II 20. quid? si hoc crimen optimis nominibus delegare possumus? Font 18. illum honorem nomini mandabant tuo; Piso 2. — 3. quod vestro, non suo nomine abutuntur; agr II 45. quousque is nomine hostis carebit? Phil XIV 6. f. I. teneo. et est et fuit tota Graecia summo propter ingenium honore et nomine; Ver II 87. utor: f. 1. facio. — 4. ne contendat cum praetorio nomine equester locus; Planc 15. de Aufidiano nomine nihil te hortor; ep XVI 19. quoniam sub nomine pacis bellum lateret; Phil XII 17. quam (urbem) e suo nomine Romam iussit nominari; rep II 12. (Attus Navius) erat in magno nomine et gloria; div I 31.

III. *nach* **Adjectiven**: 1. ut libertatem propriam Romani et generis et nominis recuperemus; Phil III 29. — 2. potestis inimicissimos huic imperio ac nomini bonis ac fidelibus et sociis et civibus anteferre? Font 32. — 3. quam pauci digni nomine evaderent; Bru 299.

IV. *nach* **Substantiven**: 1. eiusdem stirpis et nominis P. Crassum se ipsum interemisse; Scaur 3, 1. senatus odit te, adfictorem ac perditorem ordinis ac nominis sui; Piso 64. cum eiusdem nominis casus saepius commutantur; orat 135. nominis est controversia, cum de facto convenit et quaeritur, id, quod factum est, quo nomine appelletur; inv I 11. cum est nominis controversia, constitutio definitiva dicitur; inv II 52. ad sempiternum dedecus sui generis et nominis; Piso 92. gemini nominis errore servatus est; Sest 82. quoniam omnibus in terris habitabit nominis mei gloria; Milo 98. si rerum naturam, non ignominiam nominis quaerimus; Tusc V 107. nominis prope Romani memoriam esse deletam; Flac 60. in omni arte multam novitatem nominum esse; fin III 3. in tam amplo rei familiaris quam paterni nominis patrimonio; Scaur 45. perditor: f. adfictor. splendore nominis capti; fin I 42. cum sit ea vetustate equestris nominis, ut . . .; Planc 32. ex nominis vi nascitur controversia; inv II 154. — 2. cum imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus, qui hostias ducerent, eligebantur; div I 102. insula est Melita, in qua est eodem nomine oppidum; Ver IV 103. omni virtuti vitium contrario nomine opponitur; fin III 40. — 3. cum omnis controversia aut de re soleat aut de nomine esse; fin IV 57. unam orationem de sociis et nomine Latino contra Graecum reliquit; Bru 99.

V. *Umfang*: 1. accusati sunt uno nomine consulares; Sulla 81. litem eo nomine esse aestimatam; Cluent 115. Lentulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter; ep I 10. quod factum est, quo id nomine appellari conveniat; inv I 43. cur res tam dissimiles eodem nomine appellas? fin II 9. f. I, 2. inv I 34. IV, 1. controversia. tu a civitatibus pecunias classis nomine coegisti; Ver V 136. suo nomine communem hominum infirmitatem posse damnari; inv II 101. eam pecuniam datam statuarum nomine; Ver II 143. cum omnes aratorum fortunae decumarum nomine eriperent; Ver III 48. ex omni pecunia certis nominibus deductiones fieri solebant; Ver III 181. quid exornamus philosophiam aut quid eius nomine gloriosi sumus? Tusc II 33. quae separatim suo nomine notanda censeo; Phil V 21. liberis dare operam re honestum est, nomine obscenum; of I 128. amplius eo nomine neminem, cuius petitio sit, petiturum; Bru 18. genus legationum tuo nomine proficiscentium; ep III 8, 2. quod promulgasses misericordiae nomine; Vatini 28. hinc ratio cum Q. et Cn. Postumis Curtiis multis nominibus, quorum in tabulis iste habet nullum; Ver I 100. ego eo nomine sum Dyrrhachii hoc tempore, ut quam celerrime, quid agatur, audiam; ep XIV 3, 4. me nomine negligentiae suspectum tibi esse; ep II 1, 1. rem publicam annonae nomine in id discrimen non esse venturam; dom 17. (tyranni) se Iovis optimi nomine malunt reges vocari; rep III 23. — 2. de quo nomine ad arbitrum adisti; Q Rose 12. cur servus societatis semper in Verrucii nomine certo ex loco mendosus esset; Ver II 188. obsecravit per nomen propinquitatis; Quinct 97. ad Satrium nihil praeter nomen pervenire; of III 74. qui apud barbaros propter togae nomen in honore aliquo fuissent; Ver V 157.

nomenclator, *Namennenner*: I. quam (epistolam) ipse scripsisse Sulla nomenclator dictus est; Q fr I 2, 9. — II. ut nemo ullius ordinis homo nomenclatori notus fuerit, qui mihi obviam non veneit; A IV 1, 5.

nominatim, namentlich, mit Namen, ausdrücklich, besonders, einzeln: in qua (oratione) cum perpaucis nominatim egissem gratias; Planc 74. appellabantur a multitudine mulieres nominatim; Ver V 94. Postumius, de quo nominatim senatus decrevit, ut statim in Siciliam iret; A VII 15, 2. tu provincias consulares nominatim dedisti rei publicae pestibus; dom 24. ille edixit ita, ut me exceperet et Laelium nominatim; A XI 7, 2. Ciceronem nominatim exclamavit; Phil II 28. ut non nominatim, sed generatim proscriptio esset informata; A XI 6, 2. nominatim tibi signa mihi nota mandassem, si probassem; ep VII 23, 2. tibi nihil mando nominatim, totum me tuo amori fideique commendo; A III 20, 2. ego vero nominatim (tribunatum) petivi Curtio, et mihi ipse Caesar nominatim Curtio paratum esse rescripsit; Q fr III 1, 10. sed || sunt || duo, quae te nominatim rogo; ep XIII 28, 2. nominatim vocabar; dom 15.

nominatio, Ernennung: paternum auguratus locum, in quem ego eum mea nominatione cooptabo; Phil XIII 12.

nomino, benennen, bezeichnen, nennen, ernennen, namhaft machen, erwähnen, rühmen: I, 1. Graeci in conviviis solent nominare, cui poculum tradituri sint; Tusc I 96. — 2. nominat etiam Panaetius Anchialum et Cassandrum hoc praedictionis genere non usos; div II 88. — II, quem (Sullam) honoris causa nomino; Sex Rose 6. equosnam alios posset nominare; Vatin 26. ex quo (amore) amicitia nominata est; Lael 26. neque earum auctorem litterarum neque obsignatorem neque testem ullum nominabis? Cluent 186. hostium spolia, monumenta imperatorum, decora atque ornamenta fanorum posthac in instrumento atque in supellectile Verris nominabuntur; Ver IV 97. his vocabulis esse deos facimus, quibus a nobis nominantur? nat I 83. quem (librum) modo nominavi; fin II 100. monumenta, ornamenta: f. decora. obsignatorem: f. auctorem. quod ab aliis eidem pedes aliis vocabulis nominantur; orat 212. praeturam, quam L. Domitius ab se nominari vix sibi honestum esse arbitrabatur; Ver I 140. spolia: f. decora. cur non nominas (tabulas)? Qu. Rose 25. Tenem, cuius ex nomine Tenedus nominatur; Ver I 49. testem: f. auctorem. vide, ne ab ea (virtute), quae una ceteris excelebat, omnes nominatae sint; Tusc II 43. — III, 1. quo facto fanum illud Indicis Herculis nominatum est; div I 54. — 2. multi alii, qui sunt nominati sophistae; orat 37. quilatrones igitur, siquidem vos consules, qui praedones, qui hostes, qui proditores, qui tyranni nominabuntur? Piso 24. quo tempore me augurem a toto collegio expetitum Cn. Pompeius et Q. Hortensius nominaverunt; Phil II 4. hanc (sapientiam) qui expetunt, philosophi nominantur; of II 5. quae quia partus matronarum tueatur, a nascentibus Natio nominata est; nat III 47. illa a veteribus superior cavillatio, haec altera dicacitas nominata est; de or II 218. quos illi exhaeresimos dies nominant; Ver II 129. qui eadem illa praeposita nominas; fin IV 23. ea honesta, ea pulchra, ea laudabilia, illa autem superiora naturalia nominantur; fin IV 58. (Cleanthes) ardorem, qui aether nominetur, certissimum deum indicat; nat I 37. centuria, quae Populiana nominatur; Tul 16. quae dea ad res omnes veniret, Venerem nostri nominaverunt; nat II 69. bene nostri, cum omnia essent in moribus vita, iracundos solos morosos nominaverunt; Tusc IV 54. quae (ratio) cum perfecta est, nominatur rite sapientia; leg I 22. quae (stellae) errantes et quasi vagae nominarentur; rep I 22. quam (urbem) e suo nomine Romam iussit nominari; rep I 12.

Nomic, Hymnus auf Apollo: ante, quam totiens, quotiens praescribitur, Paenam aut Nomicionem munionem, al || citarimus; de or I 251.

non, nicht, nein, keineswegs: A. ohne unmittelbaren Gegensatz: I. allein: 1. einmal: a. qui mihi non idem tribuerit, quod . . .; dom 85. quem (Platonem) non iniuria Dicaearchus accusat; Tusc IV 71. leges non iure rogatas tollere; agr II 31. quod non nemo vestrum audierit; Ver II 15. hoc posthac nemo nisi stultissimus non faciet; Ver III 219. non nihil egisti; Planc 83. nihil admirari, cum acciderit, nihil, ante quam eveniret, non evenire posse arbitrari; Tusc III 30. — b. Libonem non infantem video fuisse; Bru 90. discedit a Melino Cluentia ut in tantis iniuriis non invita, ut a viro non libenter; Cluent 15. ab homine non inurbano; de or II 217. conduxit in Palatio non magno domum; Cael 18. quod adhuc vos ignorare non mirum est; Sex Rose 5. si tua nihil aut non multum intersit; ep XIII 2. quarum (tabularum) non nulla pars usque ad nostram memoriam remansit; inv II 1. „disertos“ cognosse me non nullos, „eloquentem“ adhuc neminem; de or I 94. quod itinerum meorum ratio te non nullam in dubitationem videtur adducere; ep III 5, 3. hoc quale est, a non sapiente explicari sapientiam? Ac II 115. si de non vivo quaeretur; inv I 35. — c. libenter: f. b. invitus. ex quo loco fundus is non longe abest; Caecri 20. fabula etiam non numquam homines commovet; part or 40. quaedam pestes te non numquam a me alienarunt; ep V 8, 2. quod et ipse cupierat et ego non minus; Q fr III 1, 7. non saepe (dolor relaxat); fin II 95. — d. hoc non sine causa memoriae prodiderunt; Milo 8. id non sine divina bonitate erga homines fieri arbitrabantur; nat II 60. — e. ego me dignitate superatum non arbitror; div Caec 73. sunt omnes Siculi non contemendi; Ver III 67. consilio, cura, labore non desum; ep XII 28, 3. non intellegebat se nihil praeter vocem praestare debere; Font 29. domo carere sine meo dedecore ac dolore non possum; dom 146. non queo plura scribere; A III 12, 3. mirari satis hominis negligentiam non queo; A X 5, 3. egone non intellego, quid sit ἡδονή Graece, Latine voluptas? fin II 12. non semper otio studui? Phil VIII 11. victum te esse non vides? div II 144. sequetur Rufio Vestorianus, ceteri, quis non? A XIV 14, 2. quam hoc non curo! Tusc II 17. in sermone communi vicissitudinem non inquam putet! of I 134. malo non roges; Tusc I 17. — 2. wiederholt: quis tum non gemit? quis non arsit dolore? Milo 16. non in campo, non in foro, non in curia, non denique inter domesticos parietes pertimescemus; Catil II 1. non agitanda res erit, non in medium proferranda, non populi Romani fides imploranda, non omnes in discrimen aut iudicium vocandi? Ver V 179. non causa, non locus, non facultas, non conscius, non perficiendi, non occultandi maleficii spes, non ratio ulla, non vestigium reperietur; Cael 53.

II. mit andern Particeln und Relativ: deos ea facie novimus; at non Aegyptii nec Syri nec fere cuncta barbaria; nat I 81. atque his superstitionibus non dubitasti etiam omina adiungere; div II 83. atqui, falsum quod est, id percipi non potest; Ac II 106. quid autem non integrum est? Phil XII 5. num is est Cluentius? certe non est; Cluent 149. nisi forte ego vobis cessare nunc videor, cum bella non gero; Cato 18. cur tibi hoc non gratificer, nescio; ep I 10. quis enim non intellegit, quos dicas? Piso 75. te inquilino (non enim domino) personabant omnia vocibus ebriorum; Phil II 105. causam sibi eripi et se cetera non posse dicere; Cluent 59. quasi non potuerit id evenire casu et non necesse sit . . .! div II 48. quae et saluti tuae conducere arbitraret et non aliena esse ducerem a dignitate; ep IV 7, 1. nec Lacedaemonios dubitare arbitror . . . et ego non dubitavi, quin . . .; ep XIII 28, a. 1. novi te et non ignoro, quam sit . . .; A II 24, 1. f. I. 1. e. minus. nescio, cur non docendo etiam aliquid

aliquando si possis meliores facere, cur nolis? orat 144. si (dolor) deponi potest, etiam non suscipi potest; Tusc III 66. etiamsi experti non sumus; Rab Post 29. non fere quemquam est invidia consecuta; Sest 51. fortasse non reciperentur; Cael 62. nobiscum versari iam diutius non potes; Catil I 10. non iam tibi sic respondebo, ut ceteris; dom 18. at enim frater iam non petit; Scaur 35. quae (amicitia) non ideo obruetur, quod . . . ; Muren 8. j. non. quem ad modum igitur eum dies non fefellit? Milo 45. non igitur, quod ereptum non est, id existimandum est datum; Phil XI 20. de Silio non ita sane laboro; A XII 52, 2. itaque non extimesco; Planc 2. non mehercule umquam misericordiam dicendo excitare volui, quin . . . ; de or II 189. non modo ut Spartae, rapere ubi pueri discunt; rep IV 3. sed unam rem vereor ne non probes; Phil II 34. credere omnia vide ne non sit necesse; div II 31. nec vero non eadem ira deorum hanc eius satellitibus iniecit amentiam, ut . . . ; Milo 86. non enim ideo ista editio per se non acerba est; Planc 41. non ideo non optime nobis a dis esse provisum, quod . . . ; nat III 70. si ille obvis ei futurus omnino non erat; Milo 47. plane non habeo, quid scribam; A XV 5, 1. in qua (oratione) non vis potius quam delectatio postulatur; de or II 317. quod profecto non fecisset; Phil III 6. prorsus non mihi videor esse tutus; A XV 18, 2. proinde quasi ego non dixerim . . . ; Cluent 138. quae (virtutes) ingenerantur suapte natura appellanturque non voluntariae; fin V 36. nullum genus est ioci, quo non ex eodem severa et gravia sumantur; de or II 250. qui libere iudicare non audeant; Phil I 20. qui ipse sibi prodesse non quiret; of III 62. nihil est molestum, quod non desideres; Cato 47. quia non condemnavi; dom 9. neque dubium est, quin unus homo familia non sit; Caecin 55. non quo illum ipsum supplicio dignum putaret; Ver V 107. quod si non sumus immortales futuri; Cato 85. sed quoniam non audes negare esse deos; nat I 87. cur non meum quoque agam negotium? Milo 47. non sane video, quem ad modum id fieri possit; A XI 5, 2. sed non fuit tam diligens, quam est Rullus; agr II 51. j. quoniam, tamen. si fraus capitalis non esset; de or I 232. si obvisci non possumus; Plac 61. non sic nudos in flumen deicere, ne . . . ; Sex Rosc 71. non sum tam ignarus, non tam insolens, ut . . . ; Sest 119. j. sed. cetera sunt nova, sed tamen non novo modo postulantur; Ver II 147. quod occultum tamen non erat; Scaur 30. tametsi tu negare non potes; Ver V 47. hoc vero non videre! fin II 29. j. nec. non vero tam isti (lacerti mortui sunt) quam tu ipse, nugator! Cato 27. ut ego me tardiore esse non moleste feram; Tusc I 80. quod ne dolere quidem possum, ut non ingratus videar; A IV 6, 2. quod, ad urbem ut non accederem, perseveravi; A IX 19, 4. sed ut non vendam, possum adsequi, quod volo; A XII 22, 3. quo (die natali) utinam susceptus non essem! A XI 9, 3.

B. mit unmittelbarem Gegenfatz: I. ohne formellen Ausdrud: I. allein: uti suum animum, non eventum considerent; inv II 102. quod putares hic latrocinium, non iudicium futurum; Sex Rosc 61. ut huc incideres, non ut hic conquisceres, illi te vivum exire passi sunt; Ver I 82. ex horum severitate te ulla vis eripiet aut ulla largitio? non eripiet; Ver III 83. non fuerunt armati, cum fustibus et cum saxis fuerunt; Caecin 64. eblandita illa, non enucleata esse suffragia; Planc 10. sed haec iudicium culpa, non mea est; Phil XI 11. quod ille unus e sapientibus non sapienter Croesum monuit; fin III 76. quia non sint, cum fuerint, eo miseros esse; Tusc I 13. qui (Protagoras) sese negat omnino de deis habere, quod liqueat, sint, non sint qualesve sint; nat I 29. haec armis restitui fortasse possunt,

auctoritate non possunt; A XIV 14, 6. — 2. mit andern Particeln: utrum fundi facti sint an non; Balb 22. cum plebe ius agendi aut dare aut non dare; leg II 31. ad quas (artes) esse dux pecunia potest, continere autem non potest; fin III 49. sint (haec) falsa sane, invidiosa certe non sunt; Ac II 105. si nitere testibus non dico bonis viris ac probatis, noti sint modo; Scaur 18. non enim ad Hannibalem mittimus; ad nostrum civem mittimus; Phil V 27. nonne te et prolatis et non prolatis tabulis condemnari necesse est? Ver IV 36. quod in Libera servant, in Libero non item; nat II 62. cui (Protagorae) neutrum licuerit, nec esse deos nec non esse; nat I 117. nonne bis exclamavit se videre, cum omnino non videret? Ac II 89. beatam (vitam), sed non beatissimam; Ac II 134. agrum Campanum, si dividi non oportuit, conservavi; si oportuit, melioribus auctoribus reservavi; Piso 4. si haec civitas est, civem esse me, si non, exsulem esse non incommodiore loco, quam si . . . ; ep VII 3, 5. sive tu adhibueris medicum sive non adhibueris; fat 30. ut verba etiam fingas, non solum crimina; Planc 30.

II. mit formellem Ausdrud: quia exit aliquando aliquid si non perfectum, at tamen fortasse non rusticum; Planc 35. ut in ipsis dis immortalibus non semper eodem atque alias alios solemus venerari; sen 30. nedum isti non statim conquisitari sint aliquid sceleris, immo vero etiam hoc magis quam illi veteres Campani, quod . . . ; agr II 97. quoniam, quae (tranquillitas) honesta non sit, ne utilem quidem esse arbitror; of III 97. non tam ad laudem adipiscendam quam ad vitandam vituperationem; prov 44. intellegens dicendi existimator, non adsidens et attente audiens, sed uno aspectu et praeteriens de oratore saepe iudicat; Bru 200. *προδοσιών* non hariolans ut illa, cui nemo credidit, sed coniectura prospiciens; A VIII 11, 3. nullo adhibito non dicam viro, sed bono viro; Cluent 182. ut ea non dicam comprobe, sed studiose libenterque comprobe; A XVI 16, 15. non enim opibus, non invidiosa gratia, non potentia vix ferenda, sed commemoratione beneficij, sed misericordia, sed precibus aliquid attulimus etiam nos; Planc 24. civitas non iam singillatim, sed provinciis totis dabatur; Phil II 92. non quin ab eo (consilio) ipse dissentiam, sed quod ea te sapientia esse indicem, ut . . . ; ep IV 7, 1. non quin confiderem diligentiae tuae, sed rei me magnitudo movebat; ep XVI 24, 1. non quo non in aliqua constitutione omnis semper causa verteretur, sed quia proprii quidam loci sunt; inv II 155. arbitria non mei solum, sed patriae funeris abstulisti; Piso 21. tenebat (Appius) non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos; Cato 37. ut ii, qui ista finxerunt, non modo non insani, sed etiam fuisse sapientes videantur; nat III 62. iam non solum licet, sed etiam necesse est; Phil III 33. non solum ex oratione Caesaris, sed etiam ex oculis et vultu; ep VI 14, 2. ut non solum tua causa tibi consilium me dare putes, sed etiam, quod mihi opus sit, me a te petere et rogare; ep XIII 4, 3. vgl. etiam, II, 4. non adversarium, sed socium potius amiseram; Bru 2. ut ea non dicam, hoc tamen non dubitans confirmare possum; ep V 16, 4. j. at. per me vel stertas licet, inquit Carneades, non modo quiescas; Ac II 93. non eos ad rem rusticam, verum ad caedem ac pugnam comparari; Tul 18. in quo (homine) mors non modo necessaria est, verum etiam optanda persaepe; rep III 34. duo pocula non magna, verum tamen cum emblemate (apposuerat); Ver IV 49.

C. Clivsen: tu longior? non mihi quidem; Tusc I 112. ne illa quidem firmissima consolatio est: „non tibi hoc soli“; Tusc III 79.

Nonae, Nonen: I. Nonae sunt hodie Sextiles; Ver pr 31. — II. nocte ea, quae consecuta est posterum diem Nonarum Novembrium; Sulla 52. —

III. Nonis Quinctilibus veni in Puteolanum; A XVI 1, 1. itane? NONIS IULIIS? di hercule istis! A XVI 1, 1.

nonagesimus, neunzigste: qui (Isocrates) eum librum, qui Panathenaeus inscribitur, quarto et nonagesimo || non. quarto || anno scripsisse se dicit; Cato 13.

nonagiens, neunzigmal, neun Millionen: HS duodetriciens in annos singulos Verri decernebatur, in alteras decumas fere ad nonagiens; Ver III 163.

nonaginta, neunzig: eques Romanus annos prope LXXXX natus; Ver III 62. (Carneades) nonaginta vixit annos; Ac II 16. relicua multo maior multitudo sex et nonaginta centuriarum; rep II 39. haec sunt ad tritici medimnum XC; Ver III 116.

nondum, noch nicht: I, 1. adolescens nondum tanta gloria praeditus; Deiot 27. quodsi nondum satis cernitis . . .; Milo 61. dies nondum decem intercesserant; Cluent 28. quod nondum ad rem publicam accessi; Sex Rosc 3. animum adolescentis nondum consilio ac ratione firmatum pellexit; Cluent 13. nondum (quer) gustaverat vitae suavitatem; Tusc I 93. quorum ipsorum ad aetatem laus eloquentiae perfecta nondum fuit; Bru 333. — 2. at nondum erat maturum, nondum res ipsa ad eius modi praesidia viros bonos compellebat; Sest 84. qui nondum etiam omnia paterno funeri iusta solvisset; Sex Rosc 23. — II, 1. nondum de mea sententia dico; impudentiae primum respondebo tuae; dom 4. finge aliquem nunc fieri sapientem, nondum esse; Ac II 117. — 2. erat rex si nondum socius, at non hostis; Sest 57. cum omnes urbem nondum excisam et eversam, sed iam captam atque oppressam videremus; Sest 35.

nongenti, neunhundert: Falcidius emerat HS nongentis milibus; Flac 91.

nonne, nicht? nicht wahr? ob nicht: I, 1. nonne arbitramini paucis annis fuisse consulum nomen appetituros? agr II 93. nonne pudet physicos haec dicere? div II 33. nonne satius est mutum esse quam, quod nemo intellegat, dicere? Phil III 22. nonne ab A. Postumio aedem Castori et Polluci in foro dedicatam, nonne senatus consultum de Vatino vides? nat III 13. nonne ad te L. Lentulus, non Q. Sanga, non L. Torquatus pater, non M. Lucullus venit? Piso 77. — 2. ergo tibi Q. Metellus nonne beatorum quam Regulus? fin V 82. nonne verendum est igitur, ne philosophiam falsa gloria exornes? Tusc II 12. his igitur auctoribus nonne debes moveri? nat III 13. quid? si velim nominare homines, qui pluris emerint, nonne possum? Ver IV 14. quid? Ser. Galbam nonne proavo tuo populus Romanus eripuit? Muren 59. quid? canis nonne similis lupo? nat I 97. sed nonne meministi licere mihi ista probare? fin V 76. sed tamen nonne repunderes, Epicure, luxuriosos ob eam ipsam causam, quod ita viverent, ut . . .? fin II 22. — II. quaero igitur a te, nonne oppressam rem publicam putes; Phil III 15. quaero, nonne tibi faciendum idem sit; fin III 13.

nonus, neunte: hora nona es adoptatus; dom 41. ea, quae est media et nona, tellus; rep VI 17.

norma, Winkelmaß, Richtschnur, Regel, Vorschrift: I, 1. hanc normam, hanc regulam, hanc praescriptionem esse naturae; Ac II 140. — 2. quae (natura) norma legis est; leg II 61. — II. si id crederemus, non egeremus perpendicularis, non normis, non regulis; Ac fr 8. — III, 1. neque sunt haec rhythmicorum aut musicorum acerrima norma dirigenda; de or III 190. plura multo homines iudicant odio aut amore quam iuris norma aliqua; de or II 178. — 2. numquam ego dicam C. Fabricium, M. Curium ad istorum normam fuisse sapientes; Lael 18.

nosco, kennen lernen, erfahren, wahrnehmen, perf. kennen, wissen: I. modo, quae dicat ille (Epicurus), bene noris; fin I 15. — II cum „nosce te“ dicit, hoc dicit: „nosce animum tuum“; Tusc I 52. nihil esse, quod nosci, percipi, comprehendi possit; Ac II 83. novi moderationem animi tui et aequitatem; Cato 1. animum: f. alqm. „quam quisque norit artem, in hac se exerceat“; Tusc I 41. ut bona nostra norimus; Q fr III 6, 7. studeo cursus istos mutationum non magis in nostra quam in omni re publica noscere; rep I 64. ut deum noris, esti eius ignores et locum et faciem; Tusc I 70. nosse exempla maiorum; leg III 41. novi facilitatem tuam; Phil I 27. si recte homines novi; Ver II 175. novi humanitatem tuam; A XVI 16, 18. novi vestram intellegentiam; inv I 56. se omnia iura belli perdiscere ac nosse potuisse; Balb 47. moderationem: f. aequitatem. novi omnes hominis petitiones rationesque dicendi; div Caec 44. philosophiae quidem praecepta noscenda, vivendum autem esse civiliter; fr E IX 4. rationes: f. petitiones. cognitio haec est una nostri, ut vim corporis animique norimus; fin V 44. quivis ut intellegat, quam voluptatem norit Epicurus; Tusc III 42.

noster, unser, der Unsrige: A, I. Alienus noster est cum animo et benivolentia, tum vero etiam imitatione vivendi; Q fr I 1, 10. non quo aut aetas nostra ab illius aetate quicquam debeat periculi suspicari, aut dignitas mea ullam contentionem extimescat; A XIV 13, B, 5. agri: f. socii. divinos animos censent esse nostros; div II 119. hunc relictis rebus suis omnibus in nostris bellis nostris cum imperatoribus esse versatum; Balb 6. nostra in amicos benivolentia; Lael 56. inter nostra atque hostium castra; agr II 53. nostrum et nostra causa susceptum dolorem; Tusc I 111. si velim et nostrae civitatis exemplis uti et aliarum; de or I 38. in nostris commentariis scriptum habemus . . .; div II 42. hoc tempore Catilinam, competitorum nostrum, defendere cogitamus; A I 2, 1. Hirtium et Pansam, conlegas nostros; ep XII 25, 6. consilia: f. vita. quae (vis) ad corpus nostrum vitamque pervenit; Caecin 42. cum (ignis) inest in corporibus nostris; nat III 36. disciplina: f. mores. dolor: f. causa. Diodotus multos annos nostrae domi vixit; Tusc V 113. natura nos noster delectat error; de or II 260. salus urbis atque exercituum nostrorum; Ver III 127. L. Tarutius Firmanus, familiaris noster, urbis etiam nostrae natalem diem repetebat ab iis Parilibus, quibus . . .; div II 98. Nearchus Tarentinus, hospes noster; Cato 41. imperatores: f. bella. quae (Asia) imperium antea nostrum terminabat; prov 31. tam multis inter nostrum tuumque initium dicendi interpositis oratoribus; Bru 231. quod est nostri iudicii; fin II 36. num leges nostras moresve novit? Phil V 13. qui vestri ordinis cum magistratibus nostris fuerint his causis implicati; Rab Post 19. hunc agrum nobis maiores nostri reliquerunt; agr II 84. ante nostram memoriam; rep V 1. nec habet nostra mens quicquam, ubi consistat; fin I 41. mors: f. C, a. Tusc V 76. nisi nostri mores ac disciplina plus valeret quam dolor ac simultas; Flac II. f. leges. si non prorogatur nostrum negotium; A VI 1, 14. nostrum nomen vagari latissime; rep I 26. nullis nostris officiis benivolentiam illorum adlicere possumus; Ver V 182. hunc agrum patres nostri acceptum a patribus suis perdiderunt; agr II 84. noster populus in pace et domi imperat; rep I 63. neque tamen de nostra, sed de omni re publica disputo; of II 74. ut sententiis nostris pro suis uteretur; fin V 74. vectigalia nostra perturbant, urbes ceperunt, vastarunt agros, socios nostros in servitutem abduxerunt; Piso 84. vitam nostram, consilia, voluntates, non verba corrigi; fin IV 52. f. corpus. urbs: f. exercitus, familiaris, socii. — II. coquebat me M.

Marcellus hic noster, qui, nisi ludos nunc faceret, huic nostro sermoni interesset; de or I 57. in hac nostra actione secundum vocem vultus valet; de or III 223. in qua (civili prudentia) omnis haec nostra versatur oratio; rep II 45. de illis nostris incendiis ac ruinis; Sest 121. proinde quasi nostram ipsam mentem videre possimus; Milo 84. ista nostra adsiduitas quantum adferat fastidi; Muren 21. ex hoc Platonis fonte nostra omnis manabit oratio; Tusc V 37. *f.* hic; rep II 45. in nostro omnium fletu; Milo 92. ut ea (universa natura) conservata propriam nostram sequamur; of I 110. his recentibus nostris vestrisque domesticis periculis; Arch 31. in tanto usu nostro tantaque amicitia; Plane 5. totius nostrae defensionis quasi quaedam fundamenta; Scaur 21. sine ullo sumptu nostro; Ver II 5. — **B.** hic noster si ad hoc unum est natus; orat 99. nostri illi, nostri, inquam, illi a Platone et Aristotele aiunt . . ; Muren 63. in qua (patria) nostra omnia ponere debemus; leg II 5. — **C. a, I.** quae dea ad res omnes veniret, Venerem nostri nominaverunt; nat II 69. quoniam utramque vim virtutem esse nostri putant; Ac I 5. animum alii animam, ut fere nostri; Tusc I 19. — **II.** barbati, ut nos de nostris solemus dicere; fin IV 62. quodsi haec studia tractata erunt ad nostros; Tusc II 6. — **III.** 1. contra mortem nostram atque nostrorum; Tusc V 76. — 2. si qui e nostris aliter existimant; fin I 55. — **IV.** quae (honestas) est a nostris laudata maxime; fin V 73. — **b.** si nihil interesse nostra putemus, valeamus aegrime simus; fin IV 69. — **c, I, 1.** si conferre volumus nostra cum externis; nat II 8. malo Graecorum quam nostra proferre; Tusc V 105. qua (lege) nostra vendamus, quanti possimus, aliena emamus, quanti possessores velint; agr II 72. — 2. ad nostra iam redeo; div I 97. — **II** ea maxime esse expetenda ex nostris; fin V 38.

nostras, infändiſch, heimtſch; mirifice capior facetiis maxime nostratibus; ep IX 15, 2. an Scythes Anacharsis potuit pro nihilo pecuniam ducere, nostrates philosophi facere non poterunt || potuerunt || ? Tusc V 90. ut mihi verba deessent, neque solum ista vestra oratoria, sed haec etiam levia nostratia; ep II 11, 1.

nota, Zeichen, Schriftzeichen, Kennzeichen, Merkmal, Marke, Sorte, Brandmal, Schandfleck; reliquis epistulis tantum faciam ut notam apponam eam, quae mihi tecum convenit; ep XIII 6, 2. hae notae sunt optima, credo; Bru 287. quam haberet in C. Cotta agnoscendo eius modi notam, quae falsa esse non posset? Ac II 84. cum aliqua fortasse inesset in sermone nostro doctrinarum notae; orat 146. inerat in illo foedere societatis quasi quaedam nota servitutis; Ver V 51. — 2. quae (litterae) tenues et obscurae notae sint voluntatis; inv II 141. hoc Aristoteles *σύμβολον* appellat, quod Latine est „nota“; Top 35. — **II.** 1. qui non notam apponas ad malum versum, sed poëtam armis persequare; Piso 73. *f. I.* 1. convenit. si (sapiens) in hoc haberet cognitionis notam, eadem uteretur in ceteris; Ac II 110. *f. I.* 1. est. ut illa (litteratura) constat ex notis litterarum et ex eo, in quo imprimuntur ipsae notae; part or 26. vocis soni paucis notis inventis sunt omnes signati et expressi; rep III 3. ne qua generi suo nota nefariae turpitudinis inuratur; Sulla 88. si signa et notas ostenderem locorum; de or II 174. istis censuerim nec illam praeclaram Thucydidi nimis veterem tamquam Anicianam notam persequendam; Bru 288. sequitur, ut cuiusque generis nota quaeratur et formula; orat 75. quae (visa) fidem nullam habebunt sublata veri et falsi nota; Ac II 58. idem locos quasi argumentorum notas tradidit; orat 46. — 2. ut or: *f. I.* habeo. — 3. consto ex: *f. I.* imprimo. — **III.** 1. barbarum et eum quidem compunctum notis Thraeciis; of II 25. perfracto saxo sortes

erupisse in robore insculptas priscarum litterarum notis; div II 85. hominem omnibus insignem notis turpitudinis; Rabir 24. librariorum notis interpunctas clausulas; de or III 173. signa domesticis inusta notis veritatis; Plane 29. — 2. quam scite per notas nos certiores facit Iuppiter! div II 47.

notabilis, bemerkenswert, denkwürdig; si (casus) exitu notabili concluduntur; ep V 12, 5.

notatio, Bezeichnung, Bemerkung, Charakterisierung, Beobachtung, Rüge; I. quam facultatem dabit similibus verborum conversa et immutata casibus aut traducta ex parte ad genus notatio; de or II 358. ita notatio naturae et animadversio peperit artem; orat 183. notatio, cum ex verbi vi argumentum aliquod elicitur; Top 10. — **II.** 1. converto, al.: *f. I.* dat. dilectus et notatio iudicium etiam in nostris civibus haberi solet; Phil V 13. — 2. multa etiam ex notatione sumuntur; Top 35. — **III.** quae notatione et laude digna sint; Bru 65. — **IV.** 1. delector ista quasi notatione temporum; Bru 74. multa in disputando notatione eliciuntur ex verbo; Top 36. genus id hominum tribu moveri notatione censoria voluerunt; rep IV 10. — 2. alia vehemens erat in iudiciis ex notatione tabellarum invidia versata; Cluent 130.

notio, Kenntnis, Begriff, Unterjudung, Bemerkung, Rüge; I. 1. genus est notio ad plures differentias pertinens; forma est notio, cuius differentia ad caput generis et quasi fontem referri potest. notionem appello, quod Graeci tum *ἔννοια*, tum *πρόληψις*. ea est insita et animo || ante || praeepta cuiusque cognitio enodationis indigens; Top 31. id indicant notiones animadversionesque censorum; of III 111. pertinet: *f. est.* — 2. sum: *f. I.* est. — **II.** 1. quam (notionem) appellat *ἔννοια* illi; fin III 21. *f. I.* 1. est. simul (homo) cepit intellegentiam vel notionem potius; fin III 21. invero: *f. I.* 1. est. notio sic quaeritur: sitae id aequum, quod ei, qui plus potest, utile est; Top 83. ut censoria notio tolleretur; Sest 55. quarum rerum est quaedam conformatio insignita et impressa intellegentia, quam notionem voco; Top 27. — 2. scientiam nusquam esse censebant nisi in animi notionibus atque rationibus; Ac I 32. veniamus nunc ad bonorum malorumque notionem; Ac II 128. — **III.** differentia: *f. I.* 1. est. — **IV.** ceteri agri omnes sine populi Romani notione addicentur; agr II 57.

notitia, Wissen, Kenntnis, Bekanntschafft, Vorstellung, Begriff; I. quodsi essent falsae notitiae aut eius modi visis impressae, qualia . . ; Ac II 22. — **II.** involuta || involutae, al. || rei notitia definiendo aperienda est; orat 116. quod (animal) habeat notitiam aliquam dei; leg I 24. imprimo: *f. I.* ingenuit (natura) sine doctrina notitias parvas rerum maximarum; fin V 59. involvo: *f. aperio.* — **III.** fama haesit ad metas notitia nova mulieris; Cael 75. valetudo sustentatur notitia sui corporis; of II 86.

noto, kennzeichnen, bezeichnen, kenntlich machen, bemerken, beobachten, auszeichnen, tabeln, rügen; I. ita fit, ut observatione notari possit, quae res consequatur; div I 126. — **II.** sciasne te severissimorum hominum Sabinorum iudicio notatum; Vatrin 36. sin autem haec ab hominibus callidis ac peritis animadversa ac notata sunt; de or I 109. non est dubium, quin id possit notare; de or II 32. quae animo quasi notata habere videamur; de or II 129. boni cives nulla ignominia notati; ep VI 6, 11. qui errantium stellarum cursus, praegressiones, institutiones notavit; Tusc I 62. diem tuum ego quoque ex epistula quadam tua mihi notaveram; a VII 8, 2. frons calamistri notata vestigiis; sen 16. huius genus ridiculi insigni aliqua et nota re notari volo; de or II 259. hominibus ignominia notatis; Cluent 119. multorum in nos perfidiam, insidias,

proditionem notabis; ep V 12, 4. institutiones: f. cursus. notandam putavi libidinem; Cato 42. demonstrato et notato loco; Top 7. quem (motum) C. Iulius in perpetuum notavit; Bru 216. quem (numerum) in cadentibus guttis notare possumus; de or III 186. tralatum (verbum), quod maxime tamquam stellis quibusdam notat et inluminat orationem; de or III 170. perfidiam, proditionem: f. insidias, praegressiones: f. cursus. sic fore, ut res ipsas rerum effigies notaret; de or II 354. ut discoloribus signis iratorum hominum sententiae notarentur; Ver pr 40. quae quidem (*ovràξεις*) vereor ne miniata cerula tua pluribus locis notandae sint; A XV 14, 4. de mercennariis testibus a suis civitatibus notandis; ep III 11, 3. facile est verbum aliquod ardens, ut ita dicam, notare idque irridere; orat 27. quamvis multis nominibus est hoc vitium notandum levium hominum; Lael 91. — III, 1. illum (orbem deus) eiusdem naturae, hunc alterius notavit; Tim 25. — 2. cum ea animadvertant et notent sidera natalicia Chaldaei, quaecumque lunae iuncta videantur; div II 91.

notus, befannt, berüchtigt: A. quod minime sibi quisque notus est; de or III 33. et formae nobis deorum et aetates et vestitus ornatusque noti sunt; nat II 70. animum tibi tuum notum esse oportere, etiamsi ignores et locum et formam; Tusc I 70. cum iam tibi Asia sic uti uni cuique sua domus nota esse debeat; Q fr I 1, 45. crimina, quae notiora sunt his quam nobis; Ver I 103. domus: f. Asia. monumenta rerum gestarum et vetustatis exempla oratori nota esse debere; de or I 201. formae: f. aetates cum noti homines interfecti (essent); Bru 85. habeat omnes philosophiae notas ac tractatos locos; orat 118. monumenta: f. exempla. res est omnis nobis cum Clodia, muliere non solum nobili, sed etiam nota; Cael 31. Callisthenes quidem vulgare et notum negotium; Q fr II 11 (13), 4. ornatus: f. aetates. quae (Epicuri ratio) plerisque notissima est; fin I 13. clara res est, tota Sicilia celeberrima atque notissima; Ver III 61. nisi rem tam notam esse omnibus et tam manifestam videres; Ver III 134. nota scilicet illa res et celebrata monumentis plurimis litterarum; rep II 63. illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant; ep V 12, 7. ex his ipsis cultis notisque terris; rep VI 22. libentius ignotis quam notis (testibus) utatur; Font 4. quae (verba) nota tibi profecto sunt; fin II 20. vestitus: f. aetates. — B, I. si me non omnes noti ignotique monuissent; Ver I 31. — II. non modo notis, sed etiam ignotis probatam meam fidem esse et diligentiam; Ver I 19.

novacula, Schermesser: Tarquinius dixit se cogitasse cotem novacula posse praecidi. tum Attum iussisse experiri; div I 32.

novellus, jung: arborem et „novellam“ et „vetulam“ (dicimus); fin V 39.

novem, neun: A. ut LXXXVIII centurias habeat; rep II 39. quod a nobis IX solis diebus prima actio sui iudicii transacta sit; Ver I 156. f. libri. novem tibi orbibus vel potius globis conexa sunt omnia; rep VI 17. novem hominum perditissimorum poena; Catil III 14 (15). sermo in novem et dies et libros distributus; Q fr III 5, 1. orbis: f. globi. quos novem tribus decemvros fecerint; agr II 21. — B, I. ex decem nobilissimis novem revertisse; of III 113. — II. sin autem usque ad novem verbi gratia sine dubitatione respondes pauca esse, in decimo insistis; Ac II 94.

November, des November: qui dies futurus esset ante diem VI Kal. Novembres; Catil I 7. caedem te optimatum contulisse in ante diem V Kalendas Novembres; Catil I 7. nocte ea, quae consecuta est postero die Nonarum Novembrium; Sulla 52.

novendialis, neuntäglich: novendialibus iis feriis, quae fuerunt Tuditano et Aquilio consulibus, sermo et a me institutus Africani; Q fr III 5, 1.

noverca, Stiefmutter: I. Aquiliam novercam non esse || *se* || laturum; A XIV 17, 3. — II. cum is (Hippolytus) patri suspectus esset de noverca; of III 94.

novicius, neu, Neuling: A. gladiatores tu novicios immittas? Sest 78. — B. Syrum nescio quem de grege noviciorum factum esse consulem; Piso 1.

novitas, Neuheit, Ungewöhnlichkeit, Empörungsmüßigkeit: I. quem (terrorem) tibi rei novitas attulerit; div II 60. in omni arte multam novitatem nominum esse; fin III 3. — II, 1. admirationem Leontem novitatem nominis quaesivisse, quinam essent philosophi; Tusc V 8 (9). — 2. quod video non novitati esse invisum meae; ep I 7, 8. — 3. de generis novitate accusatores esse dicturos; Muren 17. — III, 1. sumendae res erunt aut magnitudine praestabiles aut novitate primae; de or II 347. — 2. inter Zenonem et Peripateticos nihil praeter verborum novitatem interesse; Tusc V 32.

ново, erneuern, erquicken, neu bilden, erfinden, hervorbringen: quae ab Arcesila novata sunt; Ac I 43. qui novari aliquid volebant; ep XV 4, 6. agro non semel arato, sed novato et iterato; de or II 131. animus defessus audiendo aut admiratione integratur aut risu novatur; inv I 25. hac re novata; ep III 13, 2. aut inusitatum verbum aut novatum aut tralatum; de or III 152. novantur verba, quae ab eo, qui dicit, ipso gignuntur ac fiunt; de or III 154.

novus, neu, jung, unbekannt, ungewöhnlich, unerhört, emporgewonnen, neu geädelt, Neubürger: A. cum ad causas simillimas inter se vel potius easdem novi veniebamur cotidie; Bru 324. ut ego ex istis novis Atticis talem cognoverim neminem; orat 89. nihil (dicam) aut inauditum vobis aut cuiquam novum; de or I 137. illa (Academia) vetus, haec nova nominetur; Ac I 46. Agathinum, novum adfinem atque hospitem, coepit hortari; Ver II 94. hanc vos tantam, tam variam, tam novam in omni genere voluntatem, impudentiam, audaciam, cupiditatem comprobabitis? dom 116. novum bellum suscepit atque confecit; Flac 5 (3. 61). quae (causa fuit) inusitata ac nova; A III 24, 2. omnes ceteros novos veteresque cives; Caecin 101. civitates aut condere novas aut conservare iam conditas; rep I 12. colonias deducere novas; agr II 34. quas (res) novi consules comparabant; Phil IV 12. cupiditas: f. audacia. admiscetur (maritimae urbes) novis sermonibus ac disciplinis; rep II 7. cur subito atque ex tempore nova nascebantur edicta? Ver III 51. accedant eo novo pessimoque exemplo HS XC; Ver III 116. utrum veterum facinorum sis imitator an inventor novorum; Vatin 22. ut subito novum (frumentum) mitterent; dom 11. novum quoddam imperitorum et inauditum genus; orat 30. quod innocentem in hominem novum et singulare supplicii genus excogitavit; Ver IV 88. me hominem novum consulem fecistis; agr II 3. ut eos novis honoribus adficiat; Piso 45. hospes: f. adfinis. impudentia: f. audacia. nihil de testamento illius novi iuris constitui oporteret; Ver I 107. agros in Hispania apud Karthaginem novam (venire); agr I 5. ante lunam novam; A X 5, 1. orbem terrarum constringit novis legibus; agr II 26. novo quodam terrore ac metu concitabantur; imp Pomp 23. quoniam novum morbum removisti, seda etiam gravedinem; A X 16, 6. hoc iniecto metu iudicibus, novo more, nullo exemplo; Ver II 67. nobis, quibus etiam verba parienda sunt imponendaque nova rebus novis nomina; fin III 3. unius viri consilio ortum novum

populum; rep II 21. nova et multo crudelior proscriptio; Sex Rosc 153. ut nova quaestio constitueretur; Milo 13. te ingressum ratione ad disputandum nova; rep II 21. qui (Segulius) res novas quaerit, non quo veterem comederit (nullam enim habuit), sed hanc ipsam recentem novam devoravit; ep XI 21, 2. ut semper superius suum facinus novo scelere vincat; Ver V 116. sermones: f. disciplinae, tabulae novae proferuntur; Catil II 18. an (Dolabella) in meo nomine tabulas novas fecerit; A XIV 21, 4. terror: f. metus. si qua (pecunia) ex novis vectigalibus recipiatur; agr I 13. voluntas: f. audacia. — B, a, I. ad istum emptum venerunt illum locum senatorium non solum veteres, verum etiam novi; Ver II 124. — II. quo modo pauci nobiles in hac civitate consules facti sunt, novus ante me nemo; agr II 3. — III. genera veterum ac novorum permiscuit; Ver II 125. — b, I. ut inopinatum ac novum accidisse videatur; Tusc V 81. — II. iam diu nihil ad nos novi adferebatur; ep II 14. nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi; fin I 28. cur in re tam vetere, tam usitata quicquam novi fecerit; Ver III 16. triumviris seditiosissimis aliquid cotidie novi molientibus; rep I 31. — III. alqd: f. II.

nox. Nacht, Dunkel: I, 1. si nox non adimit vitam beatam, cur dies nocti similis adimat? Tusc V 112. noctes certarum mulierum non nullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt; A I 16, 5. una nox intercesserat, cum iste Dorotheum sic diligebat, ut...; Ver II 89. cum terras nox opacasset; nat II 95. nox interposita saepe perturbat omnia; Muren 35. versatur ante oculos luctuosa nox meis omnibus; Rab Post 47. — 2. o noctes acerbas! Plane 101. — II, 1. is (sol) oriens et occidens diem noctemque conficit; nat II 102. nox illa tota in exinanienda nave consumitur; Ver V 64. umbra terrae soli officiens noctem efficit; nat II 49. interpono: f. I, 1. perturbat. tamquam si offusa rei publicae sempiterna nox esset; Sex Rosc 91. nisi noctem sibi ad deliberandum postulasset; Quir 11. — 2. etsi doleo me in hanc rei publicae noctem incidisse; Bru 330. sermonem in multam noctem produximus; rep VI 10. — III. similis: f. I, 1. adimit. — IV. ante horam tertiam noctis de foro non discedit; Ver II 92. vitam suam noctis et fugae praesidio defendit; Sest 76. — V, 1. is in hoc uno opere, ut ita dicam, noctes et dies urgeatur; de or I 260. equidem de te dies noctesque cogitans; Marcell 22. — 2. multa nocte veni ad Pompeium; Q fr II 7 (9), 2. nihil esse, quod in campum nocte veniretur; ep IV 3, 4. credibile non est quantum scribam, quin etiam noctibus; A XIII 26, 2. — 3. qui ad multam noctem vigilassem; rep VI 10. Milo ante mediam noctem in campum venit; A IV 3, 4. in comitium Milo de nocte venit; A IV 3, 4. si (viatores) de nocte vigilassent; Q fr II 13 (15), a), 2. multa de nocte eum (Balbum) profectum esse ad Caesarem; A VII 4, 2. in illa tempestate ac nocte rei publicae; har resp 11.

noxia, Schuld, Vergehen: I. »noxiae poena par esto«; leg III 11. — II. quod in minimis noxiis quaeritur, quae causa maleficii fuerit; Sex Rosc 62.

noxius, schuldig: »magistratus nec oboedientem et noxium || innoxium || civem multa, vinculis verberibusve coerceto«; leg III 6.

nubecula, Wölkchen: ut frontis tuae nubeculam pertimescerem; Piso 20.

nubes, Wolke: I, 1. in quo (caelo) nubes, imbres ventique coguntur; Tusc I 43. quodsi nubes rettuleris in deos, referendae certe erunt tempestates; nat III 51. — 2. (aër) concretus in nubes cogitur; nat II 101. — II. si nubium conflictu ardor expressus se emisit, id esse fulmen;

div II 44. — III. in illis rei publicae tenebris caecisque nubibus et procellis; dom 24.

nubila, Wollen: »sic malunt errare vagae per nubila caeli«; fr H IV, a, 474.

nubilis, heiratsfähig: reliquit grandem et nubilem filiam; Cluent 11.

nubo, heiraten, part. verheiratet: I. quem (lectum) biennio ante filiae suae nubenti straverat; Cluent 14. — II, 1. quam (Venerem) Adonidi nupsisse proditum est; nat III 59. nubit genero socrus; Cluent 14. — 2. cum ex amplissimo genere in familiam clarissimam nupsisses; Cael 34. — III. filiam Magiam nuptam Oppianico; Cluent 21. cum (mulier) fuisset nupta cum eo, quicum conubium non esset; Top 20. regis Parthorum filium, quocum esset nupta regis Armeniorum soror; ep XV 3, 1.

nucleus, Kern: Cicero pluraliter »nucleos« dixit; fr K 17.

nudius, vor: nudius tertius dedi ad te epistolam longiorem; A XIV 11, 1. de quo gravissimum iudicium nudius tertius decimus feceritis; Phil V 3.

nudo, entblößen, entkleiden, berauben: te aliquando evolutum illis integram dissimulationis tuae nudatumque perspicio; de or II 350. (Milo) nudavit se in sanctissimo templo; Milo 66. alia semper virent, alia hieme nudata verno tempore tepefacta frondescunt; Tusc V 37. cuius duo fana omnibus donis ornamentisque nudavit; Ver V 184. utrum amentes magistratus improborum civium praesidio nudare malitis; dom 2. etiamsi (vis ingenii) hac scientia iuris nudata sit; de or I 172. (vitam) armis suis spoliata atque nudata; Sulla 79.

nudus, nackt, entblößt, unbedeckt, unbeschußt, einfach, allein: A. plerique ad rem publicam gerendam nudi veniunt atque inermes; de or III 136. cum (Sopater) esset vincetus nudus in aëre; Ver IV 87. me nudum a propinquis; Quir 7. si nudus es, da iugulum; sin tectus, resiste; Tusc II 33. in ea gente ei, qui sapientes habentur, nudi aetatem agunt; Tusc V 77. hoc nudum relinquitur, possitne quis beatus esse, quam diu torqueatur; Tusc V 14 (13). nostrae laudationes testimonii breviter habent nudam atque inornatam; de or II 341. parietes nudos ac deformatos reliquit; Ver IV 122. quod (puer) nudi saltare didicerunt; Catil II 23. tam inops ego eram ab amicis aut tam nuda res publica a magistratibus? dom 58. huic tradita urbs est nuda praesidio, referta copiis; A VII 13, 1. — B. »tamquam nudus nuces legeret«; de or II 265.

nugae, Possen, Tändeleien, Windbeutel: I. nugarum in comitatu nihil (erat); Milo 55. — II, 1. ego nugas maximas omni mea comitate complexus sum; Q fr I 2, 4. amicos (Appius) habet meras nugas, Matinium, Scaptium; A VI 3, 5. — 2. boni nihil ab illis nugas esse expectandum; Sest 24. — III. si tragoedias agamus in nugis; de or II 205.

nugator, Schwätzer, Tor: I. non tam isti (lacerti mortui sunt) quam tu ipse, nugator; Cato 27. — II. neque in istum nugatorem tamquam in aliquem testem invehar; Flac 38.

nugatorius, läppiſch, nichtig, unnützig: in mala nugatoriaque accusatione; Sex Rosc 42. nullum (exordium) mihi occurrit nisi aut exile aut nugatorium; de or II 315. tota res nugatoria est; nat I 108.

nugor, tändeln, witzeln: Democritus non inscite nugatur, ut physicus; div II 30.

nullus, kein, niemand, nichtig, nicht, durchaus nicht: A. bei Substantiven: I. Philotimus non modo nullus venit, sed ne per litteras quidem certiore facit me, quid egerit; A XI 24, 4. quia (Sextus) certe id ageret ab armisque nullus discederet; A XV 22. sitne eius rei aliqua actio an nulla, nullam

esse dices? Caecin 33. nullum animal est sempiternum; nat III 34. mihi dicendi aut nullam artem aut pertenuem videri; de or I 107. extra ulciscendi aut propulsandorum hostium causam bellum geri iustum nullum potest; rep III 35. nec ob eam causam eos beneficium a patribus nullum habere; nat III 70. si nulla caritas erit, quae . . ; fin II 83. Helico nequissimus HS ∞ dabat nullo aprico horto. nullo emissario, nulla maceria, nulla casa; ep XVI 18. 2. nihil esse metuendum, nullum exercitum, nullam manum, nullas colonias, nullam venditionem vectigalium, nullum imperium novum, nullum regnum decemvirale; agr I 24. nullis comitiis unquam neque multitudinem hominum tantam neque splendorem fuisse; Piso 36. nullum erat consilium publicum, nulla libertas; Phil V 42. nullum corpus esse potest non mutabile; nat III 30. cum in homine nulla culpa inveniretur; Cluent 126. nullas sibi inimicitias, nullam vim, nullos impetus, nullum vitae discrimen vitandum unquam putavit; sen 20. vide, quam temere committant, ut, si nulla sit divinatione, nulli sint di; div II 41. eloquentiam, quae admirationem non habet, nullam iudicio; fr E VIII 8. emissarius: f. casa. etsi nullum consecuturum emolumentum vident; fin II 45. hoc iniecto metu iudicibus, novo more, nullo exemplo; Ver II 67. exercitus: f. coloniae. nullum facinus exstitit nisi per te, nullum flagitium sine te; Catil I 18. quae (visa) fidem nullam habebunt sublata veri et falsi nota; Ac II 58. flagitium: f. facinus. nullus est reliquus rex, nulla gens, nulla natio, quam pertimescatis; Rabir 33. nullum est genus illarum rerum publicarum, quod non . . ; rep I 44. nullis hominibus quemquam tanto odio quanto istum Syracusanis et esse et fuisse; Ver II 15. quod nullo unquam de homine factum est, ut . . ; Ver III 45. hortus: f. casa. imperium: f. coloniae. impetus: f. discrimen. qui alterum nullis impulsu inimicitias, nulla privatim laesi iniuria, nullo praemio adducti in iudicium vocant; Ver III 1. f. discrimen. nulla in iudiciis severitas, nulla religio, nulla denique iam existimantur iudicia; Ver pr 43. nulli parietes nostram salutem, nullae leges, nulla iura custodient; Deiot 30. libertas: f. consilium. nullo me loco rei publicae defuturum; Quir 18. maceria: f. casa. nullo in malo mortuos esse; Tusc I 111. manus: f. coloniae. ut nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quae . . ; de or II 190. (Curio) memoria ita fuit nulla, ut . . ; Bru 217. ut nullo modo neque concedendum neque ferendum sit; agr II 43. natio: f. gens. cum cogeret eum (hominem) necessitas nulla; rep I 1. nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur; Font 11. haec oratio aut nulla sit necesse est aut omnium inrisione ludatur; de or I 50. qui iniussu suo nullo pacto potest religione obligari; Balb 34. parietes: f. iura. qui cum rei publicae nullam unquam partem attigissent; Tusc IV 5. praemium: f. iniuria. regnum: f. coloniae. religio: f. iudicia. ad nullam earum rerum, quae sensu accipiuntur, divinatione adhibetur; div II 9. rem publicam, quam nunc vix tenemus, iam diu nullam haberemus; de or I 38. rex: f. gens. quod in urbe sensus sit nullus; nat III 21. severitas: f. iudicia. nullum signum domi reliquisti praeter duo; Ver I 51. quod nullo tempore iure fieri potest; Caecin 4. venditio: f. coloniae. cuius nullum remanet consulatus vestigium; Phil XIII 37. aut nulla virtus est aut contemnendus omnis dolor; Tusc II 31. nullam vim esse divinam effectricem somniorum; div II 124. f. discrimen. qua voluptate animi nulla certe potest esse maior; Cato 50. e quibus (fabulis) utilitas nulla elici potest; fin V 51. — II. nulla alia calamitate nisi istius avaritia atque iniuria pauperrimus; Ver II 35. nullam huic aliam causam fuisse; Cluent 20. alia civitas nulla publico

consilio laudat; Ver II 13. quod nulla alia in lege unquam fuit; agr II 24. nullam alteram Romam neque aliam sedem imperii nobis consulibus futuram summamque tranquillitatem pacis atque otii; agr I 24. nulla est haec amicitia; Lael 98. si tanta virtus in oratore Galba fuit, cur ea nulla in orationibus eius apparet? Bru 91. qui a me nullo meo merito alienus esse debebat; Sest 39. nullis nostris officiis benivolentiam illorum adlicere possumus; Ver V 182. hominibus opus est eruditus, qui adhuc nostri nulli fuerunt; de or III 95. ut sint auspicia, quae nulla sunt; div II 71. quas (opes et copias) nullas habemus; A XIV 4. 2. magnum Miloni fuit conficere illam pestem nulla sua invidia! Milo 40. apud Homerum talis de Ulixee nulla suspicio est; of III 97. nulla re una magis oratorem commendari quam verborum splendore et copia; Bru 216. ut, nisi C. Vergilius legatus intervenisset, unum signum Byzantii ex maximo numero nullum haberent; prov 7.

B. dei Pronomina: sic viguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alii docti viderentur; Tusc I 38. ut reliqua non illa quidem nulla, sed ita parva sint, ut nulla esse videantur; fin V 72. multa posse videri esse, quae omnino nulla sint; Ac II 47. ad M. Aelium nullus tu quidem domum, sed sicubi incidit; A XV 29, 1.

C. alicui: a. I. noli putare nullos fuisse, quorum animos tuos ille fortis animus offenderet; Plane 53. palam iam cum hoste nullo impediendo bellum iustum geremus; Catil II 1. facta lapidatio est, si ex dolore plebei nullo incitante, magnum malum; dom 12. quae cum agam in consilio nullis, ut arbitror, repugnantibus; Phil XII 28. mihi nulli satis eruditi videntur, quibus nostra ignota sunt; fin I 5. — II. 1. oblitus est nullos a plebe designari; agr II 26. — 2. ut nullo egeat suaque omnia in se ipso posita indicet; Lael 30. — III. quorum (caelestium) contemplatione nullius expleri potest animus; nat II 105. nullius iudicio, nullius nuntio, nullius suspitione, nullius litteris rem ullam esse delatam; Sulla 85. — IV. te adhuc a nullis nisi ab Siculis potuisse cognosci; div Caec 28. tantum timorem omnium in quo meminimus? certe in nullo; Phil I 37. — b. nulla ad legendum his esse potiora; fin I 11.

D. non nullus: I. est etiam admiratio non nulla in bestiis aquatilibus iis; nat II 124. sunt non nullae disciplinae, quae officium omne pervertant; of I 5. quod itinerum meorum ratio te non nullam in dubitationem videtur adducere; ep III 5, 3. quod cadere in non nullos insipientes potest; fin IV 15. ut non nullum etiam de suo ingenio iudicium fieri arbitretur; div Caec 44. quarum (tabularum) non nulla pars usque ad nostram memoriam remansit; inv II 1. expectatio, quae rumore non nullo creverat; Muren 37. in quo est tua culpa non nulla; Phil II 20. — II. non nulli isti faciunt imperite; leg I 4. — III. a. 1. non nulli aegritudinis partem quandam metum esse dicebant; Tusc IV 64. quam (sapientiam) non nulli in me requirebant; dom 97. — 2. a. qua in oratione non nulli aliquando digni maiorum loco reperiuntur; agr II 1. — b. inibat gratiam a non nullis; har resp 48. — 3. non nullorum in me nefarie commissa praetereo; sen 23. levitate non nullorum emptos plausus; Sest 115. — b. non nullae ex eo numero in convivium adhibebantur palam; Ver V 28. — c. 1. quia multa Cn. Pompeium, quaedam M. Catonem, non nulla etiam te ipsum fefellerunt; div I 24. — 2. omnia audienti, magna metuenti, multa suspicanti, non nulla credenti; Milo 61.

num, etiva? *noh!*? ob: I, 1. in ceteris regibus num eloquentiae vestigium apparet? de or I 37. num (existimas) geometriam, num musicam, num ipsas litteras tam discerpta || discerptas || fuisse, ut . . ? de or III 132. num possum magis pedem

conferre aut propius accedere? Planc 48. num quid horum probat noster Antiochus? ille vero ne maiorum quidem suorum; Ac II 143. num vobis in hoc numero locum fore putatis? agr II 77. num quidnam tibi de oratore ipso restat aliud? part or 26. num iratum timemus Iovem? of III 102. — 2. num igitur etiam rhetorum epilogum desideramus? an hanc iam artem planc relinquimus? Tusc I 112. cedo, num barbarorum Romulus rex fuit? rep I 58. num quid ergo in his rebus est, quod provisione sentiamus? div II 9. num quis est igitur, qui tum dicat in campum aspirasse Sullam? Sulla 52. f. an. quid? deum ipsum numne vidisti? nat I 88. quid est? num conturbo te? Phil II 32. quid ergo? istius vitii num nostra culpa est? Ac II 92. quid? qui ingenio singulares, num astro quoque uno? div II 97. f. -ne. sed num ista societas talis est, ut nihil suum cuiusque sit? of III 53. — II, 1. attendite, num aberret; Phil XII 23. consuluit, num quid esse causae videretur, quin . . . ; dom 130. si deus te interroget, num quid desideres; Ac II 80. qui quaerat, Q. Staberii fundus num quis in Pompeiano venalis sit; A XIII 8. volo, uti mihi respondeas, num quis sit ausus . . . ; Vatin 17. me nemo adhuc rogavit, num quid in Sardiniam vellem; Q fr II 2, 1. — 2. existit hoc loco quaedam quaestio subdifficilis, num quando amici novi veteribus sint anteponendi; Lael 67. — 3. huius modi sunt exempla: num quod officium aliud alio maius sit; of I 7.

numen, göttlicher Wille, Macht, Walten, Gottheit: 1. numen vestrum aequae mihi grave et sanctum est ac deorum immortalium in omni vita futurum; Quir 18. esse aliquod numen praestantissimae mentis, quo haec regantur; nat II 4. esse quoddam numen et vim deorum; nat II 95. — II, 1. ut neque divinum numen horreat nec . . . ; fin I 41. divinum numen scelere violatum placare precibus; dom 140. — 2. deorum numini parere omnia; div II 35. — 3. abuti deorum immortalium numine ad hominum *mutum* timoremque voluisti? dom 125. — 4. nulla visa somniorum proficisci a numine deorum; div II 124. — III, nec est ulla erga deos pietas sine honesta de numine eorum ac mente opinione; dom 107. — IV, 1. longe a leto numine aspeller Iovis; Tusc II 24. qui deos immortales numine suo reditum meum dicerent comprobasse; dom 15. qui (di) hic praesentes suo numine atque auxilio sua templa atque urbis tecta defendunt; Catil II 29. deorum numine omnia regi gubernarique; har resp 19. mundum censent regi numine deorum; fin III 64. f. I. nat II 4. — 2. Alpibus Italiam munierat antea natura non sine aliquo divino numine; prov 34.

numero, zählen, auszählen, rechnen, schätzen, halten, ansehen, part. bar, neutr. bares Geld: I. si praetor dedit, a quaestore numeravit, quaestor a mensa publica, mensa aut ex vectigali aut ex tributo; Flac 44. — II. numera, quam multa falsa sint; Caecin 90. — III. M. Herennius in mediocribus oratoribus numeratus est; Bru 166. siquidem Platonem ex illa vetere (Academia) numeramus; Ac I 46. ea si ex reis numeres, innumerabilia sunt, si ex rebus, valde modica; de or II 137. cum ea in malis numerent; Tusc V 30. numeratum si cuperem, non erat; ep V 20, 9. mihi et res et condicio placet, sed ita, ut numerato malim quam aestimatione; A XII 25, 1. Cn. Pompei bella, victorias, triumphos, consulatus admirantes numerabamus; Deiot 12. quas (divitias) in bonis non numero; Tusc V 46. scutum, gladium, galeam in onere nostri milites non plus numerant quam umeros, lacertos, manus; Tusc II 37. multos nummos domi esse numeratos; A XIII 45, 3. idcirco etiam pars haec causarum numeranda videtur? de or II 49. census es numeratae pecuniae CXXX; Flac 80. Atticus pecuniam numeravit de suo; A XVI 16, 5. scutum: f. galeam. qui de sua pecunia

HS DLX milia numeravit; Ver I 150. triumphos, victorias: f. bella. umeros: f. galeam. qui (Socrates) voluptatem nullo loco numerat; fin II 90. — IV, cum (Crotoniatae) in Italia cum primis beati numerarentur; inv II 1. (Thucydides) numquam est numeratus orator; orat 31. me uterque numerat suum; A VII 1, 3. singulas stellas numeras deos; nat III 40.

numerosae, tafmäſsig, rhytmisch, harmonisch: eam coniunctionem sicuti versum numerosae cadere et quadrare et perfici volumus; de or III 175. ut comprehensio numerosae et apte cadat; orat 149. quae (sententia) cum aptis constricta || constructa || verbis est, cadit etiam plerumque numerosae; Bru 34. ut arbitremur nos hanc vim numerosae dicendi consequi posse; de or III 176. quoniam circumscripte numerosae dicendum est; orat 221. funditur numerosae et volubiliter oratio; orat 210. perficio, quadro: f. cado; de or III 175. quid, si platani fiduculas ferrent numerosae sonantes? nat II 22.

numerosus, tafmäſsig, rhytmisch: si numerosum est in omnibus sonis atque vocibus, quod habet quasdam impressiones et quod metiri possumus intervallis aequalibus; de or III 185. quod dicitur in oratione numerosum, id utrum numero solum efficiatur, an etiam vel compositione quadam vel genere verborum; orat 181. id in dicendo numerosum putatur, non quod totum constat e numeris, sed quod ad numeros proxime accedit; orat 198. orationem numerosam esse oportere; de or III 184. omnis nec claudicans nec quasi fluctuans et aequaliter || sed aequaliter || constanterque ingrediens numerosa habetur oratio; orat 198. qua ratione numerosa fiat oratio; orat 205. (verba) suapte natura numerosa sunt; orat 164.

numerus, Zahl, Anzahl, Reihe, Menge, Mathematik, Teil, Versglied, Takt, Rhythmus, Harmonie, Rang, Bedeutung, Geltung, Stelle: I. absolut: 1. hic invidiosus numerus nihil adfert aliud nisi ut sit apte verbis comprehensa sententia; orat 170. f. II, 1. cognosco. cur non aequae in oratione atque in versu numerus appareat; orat 180. qui maxime cadant in orationem aptam numeri; orat 191. numerus in continuatione nullus est; de or III 186. nihil est tam cognatum mentibus nostris quam numeri atque voces; de or III 197. quaeri potest, qui sit orationis numerus et ubi sit positus et natus ex quo; orat 179. si sit numerus in oratione, qualis sit aut quales; orat 180. esse in oratione numerum quendam non est difficile cognoscere; orat 183. quo est ad inveniendum difficilior in oratione numerus quam in versibus; orat 184. nullus est numerus extra poeticos, propterea quod definita sunt genera numerorum; orat 188. eosdem (numeros) esse oratorios, qui sint poetici; orat 190. quo in numero magnus ante te praetorem numerus ac magna multitudo Siculorum fuit; Ver III 27. f. IV, 1. genus. fuit omnino numerus a primo tum incitatus brevitate pedum, tum proceritate tardius; orat 212. numerus non domo depromebatur neque habebat aliquam necessitudinem aut cognitionem cum oratione; orat 186. qui numerus in primo viget, iacet in extremo; orat 215. nunc apud oratores iam ipse numerus increbruit; orat 66. nisi inest numerus in voce; de or III 185. nascitur: f. est; orat 179. duae sunt res, quae permulceant || permulcent || aures, sonus et numerus; orat 163. cum ita structa verba sunt, ut numerus non quaesitus, sed ipse secutus esse videatur; orat 219: viget: f. iacet. — 2. an, ut Xenocrates, (animus sit) numerus nullo corpore? Ac II 124.

II. nach Verben: an dispaes numeri cuique orationis generi accommodentur; orat 180. quibus orationis generibus sint quique (numeri) accommodatissimi; orat 196. quod (Isocrates) verbis solutis numeros primum || primus || adiunxerit; orat 174.

ut eam (sententiam orator) numero quodam complectatur et astricto et soluto; de or III 175. cuius iudicii metu magnus a multis frumenti numerus ablatu (est); Ver III 39. (numerus) serius aliquanto notatus et cognitus quasi quandam palaestram et extrema liniamenta orationi attulit; orat 186. infringendis concidendisque numeris; orat 230. haec astricta numeris, non aperte nec eodem modo semper, sed varie dissimulanterque conclusis; Bru 274. distinctio et aequalium et saepe variorum intervallorum percussio numerum conficit; de or III 186. quae recte facta dicamus, omnes numeros virtutis continent; fin III 24. depromo; j. I, 1. habet. dico; j. voco. ex quibus (aedibus) ille maximum sicarum numerum et gladiatorum extulit; Catil III 8. cum contrariis opponuntur contraria, numerum oratorum necessitate ipsa efficiunt etiam sine industria; orat 166. quo modo is, qui fidibus utitur, explere numeros (potest)? Ac II 22. illud officium, ut idem (Stoici) dicunt, omnes numeros habet; of III 14. infringo; j. concido. numeros aures ipsae metiuntur; part or 18. quos numeros cum quibus tamquam purpuram misceri oporteat, nunc dicendum est; orat 196. quem (numerum) in cadentibus guttis, quod intervallis distinguuntur, notare possumus, in anni praecipitante non possumus; de or III 186. j. cognosco. sunt quidam oratori numeri observandi; orat 77. Gnaeus Pompeius aliquem numerum obtinebat; Bru 175. pono; j. I, 1. est; orat 179. numerum annorum prorogavit; Phil II 109. quaero; j. I, 1. sequitur. solvo; j. astringo. ab antiqua philosophia usque ad Socratem numeri motasque tractabantur; Tusc V 10. quicquid est, quod sub aurium mensuram aliquam cadit || cadat ||, etiam si abest a versu, numerus vocatur, qui Graece *ὄνδος* dicitur; orat 67. — 2. in quo (libro Isocrates) dicit sese minus iam servire numeris quam solitus esset; orat 176. — 3. omnes hostium numero habebantur; A XI 6, 6. numero eodem fuit Sex. Aelius; Bru 78. velim ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, quam istic, ubi solus sapere videare; ep I 10. quaeritur, quo numero aut quibus potissimum sit utendum; orat 189. — 4. quo in numero conticisti, si ad eum numerum unum addidero, multane erunt? Ac II 93. hunc ad tuum numerum libenter ascribito; Q fr I 1, 15. quem in numerum nemo nomen dedit nisi . . .; dom 116. socii in hostium numero sese abs te habitos queruntur; Ver II 166. in verbis inest quasi materia quaedam, in numero autem expolito; orat 185. misceo cum; j. I. misceo. histrio si paulum se movit extra numerum; par 26. in iis (numeris ac modis) si paulum modo offensum est, theatra tota reclamant; de or III 196. qui (Democritus) imagines earumque circumitus in deorum numero refert; nat I 29. quia nec numerosa esse, ut poëma, neque extra numerum, ut sermo vulgi, esse || est || debet oratio; orat 195. quoniam esse aliquo in numero vobis videmur; de or III 33. sine hac (actione) summus orator esse in numero nullo potest; de or III 213. quos aliquo video in numero oratorum fuisse; Bru 94. j. I, 1. est; Ver III 27.

III. *nach* **Adjectiven**: 1. multum interest, utrum numerosa (oratio) sit, id est similis numerorum, an . . .; orat 220. — 1. cum ex eo numero multi mortui sint; agr II 37. quorum (sophistarum) e numero primus est ausus Leontinus Gorgias in conventu poscere quaestionem; fin II 1. quem ex tanto hominum numero testem in hac causa producere potestis? Font 16. qui duo de consularium numero reliqui sunt; Phil II 13.

IV. *nach* **Substantiven**: 1. quotus quisque est, qui teneat artem numerorum ac modorum? de or III 196. recte genus hoc numerorum, dum modo ne continui sint || continuum sit ||, in orationis laude ponetur; de or III 185. j. I, 1. est; orat 188. omnino duo sunt, quae condiant orationem, verborum

numerorumque iucunditas; orat 185. ille astrictus certa quadam numerorum moderatione et pedum; de or I 254. ut animantes numerorum naturam vimque cognoscerent; Tim 31. (Isocrates) se ipse relaxarat || relaxabat || a nimia necessitate numerorum; orat 176. vis; j. natura. — 2. Bambalio quidam homo nullo numero; Phil III 16. — 3. alqs ex; j. III, 2.

V. *Nummum*: 1. astringi; j. II, 1. concludo. numero sic comparabuntur, plura bona ut paucioribus bonis anteponantur; Top 69. complecti j. II, 1. astringo. ut ea (verba) numero conservemus; de or III 40. quibus (numeris et vocibus) et excitamur et incendimur et lenimur et languescimus et ad hilaritatem et ad tristitiam saepe deducimur; de or III 197. non numero haec indicantur, sed pondere; of II 79. languescere, al.; j. deduci. cum mille numero navium classem ad Delum appulissent; Ver I 48. equites numero plurimi e Gallia; Font 8. saepe numero admirari soleo tuam sapientiam; Cato 4. quae tamen ipsa membra sunt numeris vincienda; de or III 190. (aenigma) est numero Platonis obscurius; A VII 13, 5. — 2. in eorum locum et ad eorum numerum cives Romani hostilem in modum cruciati et necati; Ver V 73. extra; j. I, 1. est; orat 188. in; j. II, 4. addo ad.

nummarius, das Geld, die Münze betreffend, bestochen: insectandis nummariis iudicibus; A I 16, 8. equod iudicium Romae tam dissolutum, tam perditum, tam nummarium fore putasti? Ver III 131. (lex) Cornelia testamentaria, nummaria, ceterae complures, in quibus . . .; Ver I 108. illa de ratione nummaria non sunt eius modi, ut . . .; A X 11, 2. ut res nummaria de communi sententia constitueretur; of III 80. in hoc thecam nummariam † non retexeris; A IV 7, 2.

nummatus, mit Geld versehen, reich; bene nummatum te futurum; ep VII 16, 3. adolescens non minus bene nummatus quam bene capillatus; agr II 59.

nummulus, Geld, fliegende Münze: I. triginta homines nequissimos nummulis acceptis ius ac fas omne delere; A I 16, 6. nummulis corrogatis de nepotum bonis; Ver III 184. nihil aliud curant nisi villulas, nisi nummulos suos; A VIII 13, 2. ut illis aliquid nummulorum dicis causa daret; Ver IV 53. si a Sicyoniis nummulorum aliquid expresseris; A I 19, 9. — II. alqd; j. I.

nummus, Münze, Geld: I. nec putant ei nummos desse || deesse || posse, qui . . .; ep V 6, 2. nummus in Croesi divitiis obscuratur, pars est tamen divitiarum; fin IV 31. ad istum non modo illos nummos, qui per simulationem ab isto exierant, revertisse, sed multo etiam plures eum postea nummos abstulisse; Ver II 61. — II, 1. quaerit (Hecato), si sapiens adulterinos nummos acceperit imprudens pro bonis, soluturusne sit eos pro bonis; of III 91. aufero; j. I. exeunt. nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur; Font 11. debebat Epicrates nummum nemini; Ver II 60. nummi praeterea imperantur, dantur; Ver III 73. j. pronuntio. nullum in mea provincia nummum nisi in aes alienum erogari; A VI 1, 21. proficiscentem ad mercatum quandam et secum aliquantum nummorum ferentem; inv II 14. iactabatur temporibus illis nummus sic, ut nemo posset scire, quid haberet; of III 80. impero; j. do. a Caecilio propinqui minore centesimis nummum movere non possunt; A I 12, 1. obscuro; j. I. est. ut, qui nummos in tribu || tribus || pronuntiarit, si non dederit, impune sit; A I 16, 13. solvo; j. accipio. quorum nummos suppressos esse putant; Cluent 75. — 2. accipio pro; j. I. accipio. se, quod in nummis haberet, nescire quo loci esset; A VIII 10. ut libertus Strabonis ad nummos perveniat; ep XIII 14, 2.

solvo pro: §. 1. accipio pro. in suis nummis versatur; Q Rosc 22. — III. alqd: §. II, 1. fero. quid nummorum accessiones volunt? Ver III 18. Dionysius, servus meus, qui meam bibliothecam multorum nummorum tractavit; ep XIII 77, 3. unde Apronio ad illos fructus arationum hoc corollarium nummorum adderetur; Ver III 118. Romae sibi nummorum facultatem esse; Quinct 16. qui duo milia nummum aut summum tria dedisset; Ver III 201. — IV. si amplius HS nummo petisti; Q Rosc 10.

numquam, niemāš: A. einmal: I, 1. quia numquam eruditum illum pulverem attigisti; nat II 48. si urbs ab armis sine Milonis clade numquam esset conquietura; Milo 68. numquam ille me opprimet consilio; div Caec 44. ecce alii audeas. protervi, numquam in sententia permanentes; fin I 61. numquam privatum esse sapientem; Tusc IV 51. videre mihi videor tantam dimicationem, quanta numquam fuit; A VII 1, 2. quem tu vidisti numquam; Phil II 40. — 2. nec est ab homine numquam sobrio postulanda prudentia; Phil II 41. — II. qui (pastor) navem numquam ante vidisset; nat II 89. Agim regem. quod numquam antea apud eos (Lacedaemonios) acciderat, necaverunt; of II 80. certe numquam aedilitatem petivissem; Ver I 145. §. III. Scaur 32. Ligar 30. numquam enim ea diligentia adhibita est; Cluent 115. ut amitteretis exercitum, numquam hercule optavi; Piso 46. nam numquam arbitrator contra Academiam dictum esse subtilius; Ac II 63. numquamne intelleges statuentum tibi esse . . ? Phil II 30. quam (Sospitam) tu numquam ne in somnis quidem vides nisi cum pelle caprina; nat I 82. quem numquam vidisset neque audisset; Caecin 29. quas (nationes) numquam populus Romanus neque lacessendas bello neque temptandas putavit; imp Pomp 23. qui nisi odissent patriam, numquam inimici nobis fuissent; leg II 43. numquam meam salutem non ab iis consulibus flagitavistis; sen 3. non numquam; §. C. versuram numquam omnino fecit ullam; Cael 17. armis gesta numquam profecto in iudicium vocabuntur; Phil I 21. tamen honorum aditus numquam illi faciliores optavi quam mihi fuerunt; Plane 59. vero: §. III. Scaur 32. — III. id aut numquam diiudicari poterit aut ita diiudicabitur, ut . . ; de or II 110. quae inimicitiae dolorem fortasse aliquando, dedecus vero certe numquam attulerunt; Scaur 32. P. Clodium in iudicium bis, ad vim numquam vocavit; Milo 40. causas egi multas equidem tecum, certe numquam hoc modo; Ligar 30. quasi (causa) saepe iam dicta et numquam probata sit; Cluent 8. quoniam sibi servissem semper, numquam mihi; Plane 92. — B. wiederholt: I. numquam (amicitia) intempestiva, numquam molesta est; Lael 22. tu tibi hoc numquam turpe, numquam criminis, numquam invidiosum fore putasti? Ver V 46. numquam se ille (Scipio) Philo, numquam Rupilio || Rutilio ||, numquam Mummio anteposuit, numquam inferioris ordinis amicis; Lael 69. — II. tu certe numquam in hoc ordine vel potius numquam in hac urbe mansisses; Phil II 38. — C. non numquam: I. totam opinionem parva non numquam commutat aura rumoris; Muren 35. ea (coniectura) fallit fortasse non numquam; div I 25. quia vis tribunicia non numquam libidini restitit consulari; agr II 14. — II. et: §. III. vulgo. abducendus etiam est non numquam ad alia studia; Tusc IV 74. §. III. non numquam tamen est largiendum; of II 54. — III. cum saepe lapidum, sanguinis non numquam, terrae interdum, quondam etiam lactis imber defluxit; div I 98. cum multis audacibus, improbis, non numquam etiam potentibus dimicandum (est iis); Sest 139. animi discessus a corpore fit plerumque sine sensu, non numquam etiam cum voluptate; Tusc I 82. quondam: §. interdum. quin saepe audierit, non numquam

etiam in annalibus legerit; Ver IV 115. §. interdum. quas res tum natura, tum casus adfert, non numquam etiam errorem creat similitudo; div II 55. non enim est illa defensio contra vim umquam optanda, sed non numquam est necessaria; Milo 14. illud vulgo in iudiciis et non numquam ab ingeniosis hominibus defendi; Caecin 67.

numquid, etvā: numquid tibi videtur (T. Torquatus) de voluptatibus suis cogitavisse? fin I 24. — quid? L. Mummius numquid copiosior, cum copiosissimam urbem funditus sustulisset? of II 70.

numquidnam, etvāš: numquidnam manus tua sic adfecta, quem ad modum adfecta nunc est, desiderat? fin I 39. quid? solis numquidnam aut lunae aut quinque errantium siderum simile vidisti? nat I 87.

nunc, jetzt, nun, gegenwärtig, zu unserer Zeit: I. allein: istum nihil aliud egisse neque nunc agere; Quinct 90. quod nunc vos perspicite atque cognoscite; agr II 95. nunc dicis aliquid; Sex Rosc 52. ut nunc se res habet; Ligar 28. fac nunc ego intellegam tu quid sentias; nat III 6. quas (litteras) nunc legis; ep XV 21, 4. nega nunc equiti Romano credi oportere; Q Rosc 43. qui nunc Mutinam oppugnant; Phil XIII 11. perspicio: §. cognosco. hic si umquam vos eos, qui nunc estis, in re publica fore putasset; Sest 30. nunc reus erat Vettius; A II 24, 4. veniamus nunc ad bonorum malorumque notionem; Ac II 128. age, sis, nunc de ratione videamus; Tusc II 42. — II. mit andern Partikeln: at: §. III. quondam. nunc autem videat . . ; rep III 14. nunc, cum vivum nescio quem istum producis, tamen te derideri vides; Ver V 79. nunc demum intellego . . ; Cael 17. nunc denique incipiunt credere . . ; imp Pomp 41. quo de homine nihil etiam nunc dicere nobis est necesse; Cluent 163. ac tamen pauca etiam nunc dicam ad reliquam orationem tuam; fin II 85. nunc iam aperte rem publicam universam petis; Catil I 12. praeclare iam nunc a te verba usurpantur civilis iuris; leg I 56. nunc ipsum sine te esse non possum; A XII 16. nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus; Tusc I 46. non hoc nunc primum audit privatus de inimico, reus ab accusatore; Ver III 130. et nunc quidem (pisces) sub oculis sunt; Ac II 81. nunc quidem lucubrations detraxi; div II 142. tamen: §. cum. III. Ver pr 32. nunc vero non est ferendum; Catil I 18. convertite animos nunc vicissim ad Milonem; Milo 34. — III. im Gegenſatz: quem ego hominem iudicem non retinuissem; nunc tamen hoc animo sum, ut . . ; Ver pr 32. sed nunc, quod agimus; de illis, cum volemus; fin V 22. quaero, num aliter, ac nunc eveniunt, evenirent; fat 6. sed ad ista alias, nunc Lucilium audiamus; nat II 1. de amicitia alio libro dictum est, nunc dicamus de gloria; of II 31. ut, cum haec antea singula per illos habuerimus, nunc universa per vos recipiarimus; sen 2. sed haec hactenus; nunc ad ostenta veniamus; div II 53. sed ista mox; nunc audiamus Philum; rep I 20. nuper id (magmentarium) patuisse dicunt. nunc sedem maximae religionis privato dicunt vestibulo contineri; har resp 31. sed hoc posterius; nunc iuris principia videamus; leg I 18. auctore Cn. Pompeio, clarissimo viro mihi que et nunc et, quoad licuit, amicissimo; Sest 39. vestros quondam nautas contra Carthaginem Scipio duxit, at nunc navem contra praedones paene inanem Cleomenes ducit; Ver V 125. quae (res) quondam a multis claris viris, nunc ab uno summa auctoritate sustinetur; leg I 17. nisi forte haec illi tum arma dedimus, ut nunc cum bene parato pugnaremus; A VII 6, 2. qui (ager) nunc multo pluris est, quam tunc fuit; Q Rosc 33.

nuncupo, ausſprechen, nennen, benennen: I, 1. neque fugerim dicere „effari“ ||fari|| aut

„nuncupari“ || nuncupare ||; de or III 153. — 2. ut totum illud UTI LINQUA NUNCUPASSIT non in x tabulis, sed in magistri carmine scriptum videretur; de or I 245. — II. illud, quod erat a deo natum, nomine ipsius dei nuncupabant; nat II 60. caelum sive mundus, sive quo alio vocabulo gaudet, hoc a nobis nuncupatus sit; Tim 4. votis nuncupatis; Phil V 24. — III. quem vos, ut a Graiis accepistis, orbem lacteum nuncupatis; rep VI 16.

nundinae, Markt, Markttag, Handel, Verkauf; I. 1. calebant in interiore aedium parte totius rei publicae nundinae; Phil V 11. cuius domi vectigalium flagitiosissimae nundinae (sunt); Phil II 35. — 2. illi Capuam nundinas rusticorum esse voluerunt; agr II 89. — II. haec negotia multarum nundinarum fore; A IV 17, 4. — III. erat in eo ipso loco illo die nundinarum *παρῆγοις*; A I 14, 1.

nundinatio, Handel, Geschäft; I. quam in omnibus locis nundinationem iuris ac fortunarum fore putatis? agr I 9. — II. quin eam rem tu ad tuum quaestum nundinationemque hominum traduxeris; Ver II 120.

nundinor, erhandeln, erschaffen, verfehren; I. ubi ad focum angues nundinari solent; div II 66. — II. qui ab isto ius ad utilitatem suam nundinarentur; Ver I 119. pueri annorum senum septenumque denum senatorium nomen nundinati sunt; Ver II 122.

nundinum, Marktzeit; quod in ceteris legibus trinum nundinum esse oportet; dom 41. ubi (est) promulgatio trinum nundinum; Phil V 8. se praesentem trinum nundinum petiturum; ep XVI 12, 3.

nuntia, Botin, Befürnderin; I. ex qua (quereu) olim evolavit nuntia fulva Iovis miranda visa figura; leg I 2. — II. historia, nuntia vetustatis, qua voce alia nisi oratoris immortalitati commendatur? de or II 36.

nuntiatio, Befürdigung, Anzeige; I. nos nuntiationem solum habemus, consules etiam speculationem; Phil II 81. — II. quem (conlegam) ipse fecit sua nuntiatione vitiosum; Phil V 9.

nuntio, verfünden, melden, anzeigen, die Nachricht bringen; I. 1. cui (Pomponio) cum esset nuntiatum; of III 112. — 2. ut Capioni quam primum nuntiet; Sex Rose 98. idne ego optarem, ut senatus huius unius litteris nuntiantibus non crederet? Piso 45. — II. 1. Homericus Ajax hoc modo nuntiat: »prospere Iuppiter his dextris fulgoribus edit; div II 82. — 2. simul ac libertus de morte uxoris nuntiavit; Scour 12. — 3. mittuntur, qui nuntient, ne oppugnet consulatum designatum, ne Mutinam obsideat; Phil VI 4. — 4. C. Popilius cum verbis senatus nuntiasset, ut discederet; Phil VIII 23. — 5. oppugnata domus C. Caesaris nuntiabatur; Milo 66. — 6. siquidem aranti L. Quinctio Cincinnato nuntiatum est eum dictatorem esse factum; Cato 56. quo (Q. Maximo) mortuo nuntiato sella sublata est; ep VII 30, 1. — III. quod pueri tibi verbis meis nuntiarunt; Q fr I 3, 4. flamma ex ipso incendio navium et calamitatem acceptam et periculum reliquum nuntiabat; Ver V 93. nuntiata morte filii; Tusc III 30. ad quos (haruspices) aut referri nuntiata ostenta non convenit aut . . .; har resp 61. periculum: s. calamitatem. res celeriter isti domum nuntiat; Ver II 48. in Tusculanum mihi nuntiabantur gladiatorii sibili; fr F VIII 11. si ne sensus quidem vera nuntiant; Ac II 79.

nuntius, Bote, Befürnder, Meldung, Nachricht, Befehl, Geschäftsträger; I. etsi non dubitabam, quin hanc epistolam multi nuntii, fama denique esset ipsa sua celeritate superatura; Q fr I 1, 1. de cuius (militis) morte cum domum falsus ab exercitu nuntius venisset; de or I 175. de Quinto fratre nuntii nobis tristes nec varii venerant; A III 17, 1. — II. 1. cum optatissimum nuntium accepissem

te mihi quaestorem obtigisse; ep II 19, 1. accessit, ut duo nuntii adferrentur; A III 8, 1. (homini natura) sensus tamquam satellites attribuit ac nuntios; leg I 26. quo nuntio audito; Phil V 23. tuarum rerum domesticarum habes et scriptores et nuntios; ep II 4, 1. C. Pansa mihi hunc nuntium perferente; Liqar 7. etsi mulier nuntium remisit; Top 19. cum virtuti nuntium remisisti delentis inlecebris voluptatis; ep XV 16, 3. uxori Caesarem nuntium remisisse; A I 13, 3. — 2. nisi legatorum nuntio paruisset; ep XII 24, 2. — III. 1. ille praetoris accessitus nuntio rem demonstrat; Ver IV 85. veniunt Syracusas parentes adolescentium hoc repentino calamitatis suae nuntio commoti; Ver V 108. sensimus hoc nuper falso nuntio; Phil XIII 45. — 2. per nuntium hoc transigere potuisti; Q Rose 48. Philotimus ne per litteras quidem aut per nuntium certiore facit me, quid egerit; A XI 24, 4.

nuper, neulich, vor kurzem, unlängst, vor längerer Zeit; I. oportet ab adversarii dicto exordiri et ab eo potissimum, quod ille nuperrime dixerit; inv I 25. qui nuper, cum in contione donaret eos, mea bona donare se dixit Petusio Urbinati; Phil XII 19. de quo sum nuper tecum locutus; A XIV 7, 2. quibus locis nuper legatus Flaccus praefuit; Flac 63. ea quae nuper, id est paucis ante saeculis, medicorum ingenii reperta sunt; nat II 126. cuius nuper ferrum rettulerim flammamque restinxi; Sulla 83. reges Syriae scitis Romae nuper fuisse, Ver IV 61. eam navem egomet vidi Veliae; Ver V 44. — II. quod cum saepe alias, tum nuper in Tusculano studiose egimus; Tusc IV 7. et apud Graecos quidem iam anni prope quadringenti sunt, cum hoc probatur; nos nuper agnovimus; orat 171. multorum odiis nullas opes posse obsistere, si antea fuit ignotum, nuper est cognitum; of II 23. quid ostenta vel Lacedaemonios olim vel nuper nostros adiuverunt? div II 55. sicut et tu ipse nuper et multi viri boni saepe fecerunt; Flac 86. s. alias.

nuptiae, Hochzeit, Vermählung, Ehe; I. quae nuptiae non diuturnae fuerunt; Cluent 35. — II. 1. nisi forte maritum nuptiae terrenis anteponuntur; nat III 45. — 2. antepono: s. 1. cum morte superioris uxoris novis nuptiis domum vacuefecisses; Catil I 14. — III. Cornificiam, vetulam sane et multarum nuptiarum; A XIII 28, 4 (29, 1). quod etiam nunc nuptiarum auspices declarant; div I 28. — IV. tantum vini in Hippiae nuptiis exhauseras; Phil II 63.

nuptialis, hochzeitlich; quae se non nuptialibus donis, sed filiorum funeribus esse delimitam videret; Cluent 28. nonne timuisse faces illas nuptiales? Cluent 15.

nuptus s. nubo, III.

nurus, Schwiegertochter; mater amicam impuri filii tamquam nurum sequebatur; Phil II 58.

nusquam, nirgend, bei keiner Gelegenheit; I. 1. nusquam orationem rapidam coerceras; fin II 3. quaero, num Sullam dixerit Cassius, nusquam; Sulla 36. cum ab eo (Crasso) nusquam discederem; de or I 97. populus se nusquam obligavit; Balb 35. quia nusquam erat scriptum, ut . . .; leg II 10. fidem tuam, quae nusquam erat; Ver V 108. mihi certum est ab honestissima sententia digitum nusquam; A VII 3, 11. — 2. quae (nota) nusquam alibi esset; Ac II 103. hominem certe nusquam progredientem; Vatin 21. vectigalia locare nusquam licet nisi in hac urbe; agr II 55. eos (viros bonos) omittamus, qui omnino nusquam reperiuntur; Lael 21. ita fit, ut deus ille nusquam prorsus appareat; nat I 37. commoraturum me nusquam sane arbitror; ep II 17, 1. — II. nusquam nomen, nusquam vestigium fuerat

nullum crimen, nullum iudicium, nulla suspicio; Sulla 20.

nuto, schwänfen: dico ipsum Epicurum nescire et in eo nutare; fin II 6. mihi etiam Democritus, vir magnus in primis, nutare videtur in natura deorum; nat I 120.

nutricor, nähren: omnia sicut membra et partes suas (mundus) nutricatur et continet; nat II 86.

nutricula, Amme: I. cum Gellius, nutricula seditiosorum omnium, testimonium diceret; Vatin 4. — II. ut haberent reliquorum nutriculas praediorum; Phil XI 12.

nutrimentum, Nahrung: educata huius (generis) nutrimentis eloquentia; orat 42.

nutrix, Amme, Ernährerin: I. 1. qui omnia minima mansa ut nutrices infantibus pueris in os inserant; de or II 162. — 2. est illa quasi nutrix eius oratoris, quem informare volumus; orat 37. — II. ille M. Cato Sapiens cellam penariam rei publicae nostrae, nutricem plebis Romanae Siciliam nominabat; Ver II 5. — III. ut paene cum lacte nutricis errorem suxisse videamur; Tusc III 2.

nutus, Neigung, Schwerkraft, Wirt, Wille,

Befehl: I. an mihi nutus tuus non faceret fidem? A VII 8, 1. nutus tuus potest hominem summo loco natum incolumem in civitate retinere; ep XI 22, 2. — II. 1. tot civitates unius hominis nutum intuentur; Q fr I 1, 22. interfecto rege regios omnes nutus tuemur; ep XII 1, 1. — 2. totum me ad eius viri voluntatem nutumque converterem; ep III 10, 10. — III. 1. terra solida et globosa et undique ipsa in sese nutibus suis conglobata; nat II 98. nec dubitat, quin ego a te nutu hoc consequi possem, etiam si aedificaturus esses; ep XIII 1, 5. docemur auctoritate nutuque legum domitas habere libidines; de or I 194. ut nutu Iovis optimi maximi factum esse videatur; Catil III 21. sive aliae (atomi) declinabunt, aliae suo nutu recte ferentur; fin I 20. cum (populus) regeretur unius nutu ac modo; rep I 43. ut ea (terra) sua vi nutuque teneatur; de or III 178. is non accurata quadam orationis copia, sed nutu atque verbo libertinos in urbanas tribus transtulit; de or I 38. — 2. ad eorum arbitrium et nutum totos se fingunt et accommodant; orat 24. vgl. II, 2. ut audeant dicere: „tunc contra Caesaris natum?“ A XIV 10, 1.

nux, Nuß: „si nucem fregisset“; de or II 266. „tamquam nudus nuces legeret“; de or II 265.

O, ach! o! I. o conservandus civis cum tam pio iustoque foedere! Phil XIII 37. — II. o Q. Catule, tantumne te fefellit, cum . . .? dom 113. ferremus o Quinte frater! leg III 26. o mi Furni, quam tu tuam causam non nosti! ep X 26, 2. unde tandem appares, o Socrate? fr F II 2. o fortunate adulescens, qui tuae virtutis Homerum praecionem inveneris! Arch 24. o di immortales! Sulla 40. o vitae philosophia dux, o virtutis indagatrix expultrixque vitiorum! Tusc V 5. o nomen dulce libertatis! o ius eximium nostrae civitatis! o lex Porcia legesque Semproniae! o graviter desiderata et aliquando reddita plebi Romanae tribunicia potestas! Ver V 163. o immoderata mulier, sciens tu aurum ad facinus dedisti! Cael 53. o Nonae illae Decembres, quae me consule fuistis! Flac 102. o nox illa, quam iste est dies consecutus! Flac 103. — III. o me perditum, o adflictum! ep XIV 4, 3. f. medicum. o Academiam volaticam et sui similem! A XIII 25, 3. o expectatas mihi tuas litteras! o gratum adventum! o constantiam promissi et fidem miram! o navigationem amandam! A IV 19 (17), 1. o magnam artem! Bru 204. o incredibilem audaciam! o impudentiam praedicandam! Phil II 4. o copias desperatas! A IX 18, 2. o praeclarum custodem ovium, ut aiunt, lupum! Phil III 27. o diem nobis optatum! de or I 136. o hominem nequam! A IV 13, 2. o medicum suavem meque docilem ad hanc disciplinam! ep VII 20, 3. o multas et graves offensiones! A XI 7, 3. o rem miseram et incredibilem! A VII 21, 1. o generosam, inquit, stirpem et in istam domum multorum insitam sapientiam! Bru 213. — IV. o caenum, o portentum, o scelus! dom 47. o praeclarum et commemorandum iudicium! o severum edictum! o tutum periculum aratorum! Ver III 28. o factum male de Alexione! A XV 1, 1. o tempore, o mores! Catil I 2. o praeclarum munus deorum! nat III 73. o poema tenerum et moratum atque molle! div I 66. o spectaculum illud non modo hominibus, sed undis ipsis et litoribus luctuosum, cedere e patria servatorem eius! Phil X 8. tempora f. mores.

ob, gegen nach — hin, vor, wegen, um — willen: I. qui (ignis) est ob os offusus; Tim 49. nullo posito ob oculos simulacro earum rerum; Tim 37.

mors ob oculos saepe versata est: Rab Post 39. — II. si mundus globosus est ob eamque causam omnes eius partes undique aequabiles continentur; nat II 116. cum mulier nobilis ob illam iniuriam sese ipsa morte multavisset; rep II 46. ob earum rerum laborem et sollicitudinem fructus illos datos; Ver V 36. accepta pecunia a Dyrachinis ob necem hospitis tui Platoris; Piso 83. illud caeleste et divinum ob eamque rem aeternum sit necesse est; Tusc I 66. ob eam rem ipsam (Nasicam) magnum et clarum fuisse; of I 109. quam ob rem a vobis haec postulo; Cluent 6. quam ob rem celebratote illos dies; Catil III 23. hoc tu quam ob rem non fecisti? quam ob rem ita pirata iste occultatus est, quasi . . .? quam ob rem supplicium non sumpsisti? Ver V 67. tu dic, quam ob rem, cum vellet accedere, non accesserit; Caecin 48. pro meis ob rem publicam susceptis laboribus; ep XV 6, 2. nos ob aliqua scelera suscepta in vita superiore poenarum luendarum causa natos esse; fr F V 95. nummum ob sepulturam datum nemini; Ver V 135. sollicitudinem: f. laborem. cum severitas eorum (morum) ob alia vitia cecidisset; leg II 38. — III. se isti pecuniam ob ius dicendum dedisse; Ver II 119. qui ob innocentem condemnandum pecuniam acceperint; Cluent 129. ita aperte cepit pecunias ob rem iudicandam, ut . . .; fin II 54.

obaeratus, verschuldet: quod obaeratos pecunia sua liberavisset; rep II 38.

obdormisco, einschlafen: I. quid melius quam in mediis vitae laboribus obdormiscere? Tusc I 117. — II. Endymion ut nescio quando in Latmo obdormivit, nondum est experrectus; Tusc I 92.

obduco, vorziehen, überziehen, verhüllen, bedecken, vorziehen, zugeben, einziehen, trinken: ut mihi videatur non esse ἀδύνατον Curium obducere; A I 1, 2. pluma alias (animantes), alias squama videmus obductas; nat II 121. ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori; Tusc II 36. ne reficere obductam iam rei publicae cicatricem videret; agr III 3. obdixi posterum diem; A XVI 6, 1. (vocis genus) sine commiseratione grave quoddam et uno pressu ac sono obductum; de or III 219. posteaquam Arcesilas conatus est clarissimis